

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟ
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ
Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

Διονυσίου Βλαχάκη

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2021

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟ
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ
Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

Διονυσίου Βλαχάκη, Α.Μ. 04018

Επιβλέπων Καθηγητής: Αλεξόπουλος Ανδρέας, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2021

University of West Attica
School of Administration, Economic, and Social Sciences
Department of Accounting & Finance
M.Sc. in Public Economics and Policy

**THE OPERATION OF INTERNAL AUDIT IN
FINANCIAL SYSTEM
CASE STUDY
INTERNAL AUDIT IN PIRAEUS BANK GROUP**

by

Dionysios Vlachakis, R.N.: 04018

Supervisor: Andreas Alexopoulos, Assistant Professor, University of West Attica, Department
of Accounting and Finance

Master Thesis submitted to the Department. of Accounting & Finance of the University of
West Attica in partial fulfilment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public
Economics and Policy

Aigaleo, Greece, 2021

**Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟ
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ
Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

Διονυσίου Βλαχάκη

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 27.05.2021

Α/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	
2	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΠΑΗΛΙΑΣ	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	
3	ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΒΑΒΟΥΡΑ	ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΝΟΤΙΓΧΑΜ	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Διονύσιος Βλαχάκης του Χρήστου, με αριθμό μητρώου 04018 φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Δημόσια Οικονομική και Πολιτική του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής της Σχολής Διοικητικών Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο Δηλών
ΒΛΑΧΑΚΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

*Στην οικογένειά μου,
Τιτίκα, Χρήστο*

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν στην περάτωση της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας. Ευχαριστώ τους διδάσκοντες καθηγητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών σπουδών στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Τέλος, η ολοκλήρωση της συγκεκριμένης εργασίας δε θα ήταν δυνατή χωρίς την αμέριστη υποστήριξη της οικογένειάς μου, των φίλων και συναδέλφων μου. Πάνω από όλα, θα ήθελα να ευχαριστήσω εκ βάθους καρδιάς τη σύζυγό μου, για την ψυχολογική και υλική στήριξη που μου προσέφερε κατά τη διάρκεια της ενασχόλησής μου με την εργασία αυτή.

**Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟ
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ
Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

Περίληψη

Η ραγδαία αλλαγή της λειτουργικής δομής των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων κατά τα τελευταία χρόνια και η επέκτασή των δραστηριοτήτων τους και σε άλλα προϊόντα πέρα από τα αμιγώς τραπεζικά, όπως είναι τα επενδυτικά και τα ασφαλιστικά, έχει καταστήσει την ύπαρξη του Εσωτερικού Ελέγχου αποφασιστική για την ορθή και αποτελεσματική λειτουργία των Τραπεζών. Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στη διερεύνηση της συμβολής της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου στη βελτίωση της λειτουργικότητας και αποτελεσματικότητας των Καταστημάτων Δικτύου και των Κεντρικών Μονάδων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ως μελέτη περίπτωσης της παρούσας διπλωματικής εργασίας επιλέχθηκε ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς. Για την προσέγγιση των ερευνητικών στόχων πραγματοποιήθηκε πρωτογενής έρευνα πεδίου μέσω της χρήσης ερωτηματολογίου το οποίο απευθύνθηκε σε μερίδα εργαζομένων του Ομίλου Πειραιώς. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν τη συμβολή του Εσωτερικού Ελέγχου στη διασφάλιση του πλαισίου ορθής λειτουργίας, βελτίωσης της Εταιρικής Διακυβέρνησης καθώς και του πλαισίου συμμόρφωσης της Τράπεζας Πειραιώς με το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο.

Σημαντικοί όροι: Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, Εσωτερικός Έλεγχος, Εταιρική Διακυβέρνηση, Κανονιστικό Πλαίσιο, Τράπεζα Πειραιώς.

**THE OPERATION OF INTERNAL AUDIT IN FINANCIAL
SYSTEM
CASE STUDY
INTERNAL AUDIT IN PIRAEUS BANK GROUP**

Abstract

The rapid change in the operational structure of financial institutions recently and the expansion of their activities beyond than purely banking products, such as investing and insurance products, has made the existence of Internal Audit crucial for proper and effective operations of Banks. This dissertation aims to evaluate the usefulness of the Internal Audit Unit in improving the functionality and efficiency of Network Branches and Central Units of financial institutions. The case of this Master's thesis will be Piraeus Group. In order to approach research objectives, the method of random sampling through administering of questionnaires to a portion of Piraeus Group employees, was followed. The analysis of the questionnaire data was executed with the assistance of the statistical package named SPSS. The results of the research aim to highlight the contribution of Internal Audit Unit in ensuring the framework of proper operation, improvement of Corporate Governance as well as the level of compliance of Piraeus Bank with the current institutional and regulatory framework.

Key words: Financial Institutions, Internal Audit, Corporate Governance, Regulatory Framework, Piraeus Bank.

Περιεχόμενα

Περίληψη	xv
Abstract.....	xvii
Κατάλογος πινάκων	xxi
Κατάλογος διαγραμμάτων.....	xxv
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ.....	3
1.1 Εισαγωγή.....	3
1.2 Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου	3
1.3 Κώδικας Δεοντολογίας - Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου	5
1.4 Ελληνικά Ελεγκτικά Επαγγελματικά Πρότυπα.....	6
1.5 Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικού Ελέγχου	11
1.6 Κατηγορίες ελέγχων	13
1.7 Το πλαίσιο COSO και ο έλεγχος πληροφοριακών συστημάτων.....	15
1.8 Επιτροπή Ελέγχου	18
1.9 Ποιότητα ελέγχου	20
1.10 Βασιλεία III & Εσωτερικός Έλεγχος.....	23
1.11 Ανακεφαλαίωση	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟΝ ΟΜΙΛΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ.....	27
2.1 Εισαγωγή.....	27
2.2 Ο Εσωτερικός Έλεγχος στον Όμιλο Πειραιώς	27
2.2.1 Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου	28
2.2.2 Διαχείριση Κινδύνων	29
2.2.3 Σκοποί Εσωτερικών Ελέγχων	29
2.2.4 Συνεργασία της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας Πειραιώς με Ορκωτούς Ελεγκτές	30
2.2.5 Υποβολή Αναφορών στη Διοίκηση από τον Εσωτερικό Έλεγχο Ομίλου Πειραιώς	31
2.2.6 Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης.....	32
2.3 Ανακεφαλαίωση	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ	41
3.1 Εισαγωγή.....	41
3.2 Μεθοδολογία Έρευνας	41
3.3 Ανάλυση Αποτελεσμάτων.....	43
3.3.1 Περιγραφική Στατιστική.....	44
3.3.2 Επαγωγική Στατιστική	100

3.4 Ερευνητικά αποτελέσματα	118
3.5 Ανακεφαλαίωση	121
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	123
4.1 Εισαγωγή.....	123
4.2 Επίμετρο.....	123
4.3 Προτάσεις περαιτέρω έρευνας	124
4.4 Ανακεφαλαίωση	125
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	129
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ (CORRELATIONS).....	137
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΛΑΝΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	141
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΑΠΑΤΗΣ	151
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ...	159

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 3.1 Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ως ανεξάρτητη και αμερόληπτη διαδικασία	44
Πίνακας 3.2 Ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων	46
Πίνακας 3.3 Ύπαρξη εναλλαγής (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα ή τη Διεύθυνση	47
Πίνακας 3.4 Διασφάλιση της ανεξαρτησίας των εσωτερικών ελεγκτών και της ύπαρξης καναλιού επικοινωνίας μεταξύ αυτών και των ανώτερων διευθυντικών στελεχών.....	49
Πίνακας 3.5 Πρόσβαση του εσωτερικού ελεγκτή σε όλα τα στοιχεία, αρχεία και πληροφορίες που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της εργασίας του	50
Πίνακας 3.6 Ύπαρξη καταμερισμού εργασιών μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και εξειδίκευσή τους ανά ελεγχόμενο τομέα δραστηριοτήτων του Ομίλου.....	52
Πίνακας 3.7 Ύπαρξη ελεγκτικών οδηγιών και διαδικασιών ανάλογα με το βαθμό κινδύνου που εμφανίζει η ελεγχόμενη Κεντρική Μονάδα/Κατάστημα	53
Πίνακας 3.8 Πραγματοποίηση γενικών ελέγχων από τους εσωτερικούς ελεγκτές.....	54
Πίνακας 3.9 Πραγματοποίηση ελέγχων επικεντρωμένων σε ειδικά θέματα και υπηρεσίες	55
Πίνακας 3.10 Σαφήνεια και καθορισμός του ρόλου των εσωτερικών ελεγκτών	56
Πίνακας 3.11 Πραγματοποίηση ελέγχου για εξουσιοδότηση συναλλαγής από αναρμόδιο υπάλληλο	58
Πίνακας 3.12 Ύπαρξη συστήματος εσωτερικού ελέγχου που να εμποδίζει την πραγματοποίηση παράνομων συναλλαγών.....	59
Πίνακας 3.13 Ανάπτυξη ασφαλιστικών δικλείδων για την αποτροπή τέλεσης παράνομων ή παράτυπων ενεργειών	60
Πίνακας 3.14 Επαρκής κατάρτιση εξειδίκευση του προσωπικού της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου.....	61
Πίνακας 3.15 Εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού ευρημάτων	62
Πίνακας 3.16 Αποτελεσματική λειτουργία της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου όσον αφορά τον εντοπισμό ευρημάτων και την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους	64
Πίνακας 3.17 Ύπαρξη συνεργασίας μεταξύ της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και των υπολοίπων Μονάδων/Τμημάτων της Τράπεζας.....	65

Πίνακας 3.18 Έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας	66
Πίνακας 3.19 Έλεγχος σε καθημερινή βάση από τα αρμόδια στελέχη των προβλεπόμενων ελεγκτικών καταστάσεων	67
Πίνακας 3.20 Πραγματοποίηση ελέγχου σε καθημερινή βάση των χρηματικών διαθεσίμων της εκάστοτε Μονάδας από το αρμόδιο στέλεχος	68
Πίνακας 3.21 Φύλαξη των χρηματικών διαθεσίμων σε ασφαλές μέρος μετά την πραγματοποίηση της ημερήσιας συμφωνίας.....	70
Πίνακας 3.22 Πραγματοποίηση ελέγχου της συμφωνίας των μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών από αρμόδιο στέλεχος στις προβλεπόμενες ημερομηνίες.....	71
Πίνακας 3.23 Πραγματοποίηση τακτικών ελέγχων επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων	72
Πίνακας 3.24 Έλεγχος από τα αρμόδια στελέχη όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών που συνοδεύουν την αίτηση χορήγησης ενός δανείου.	73
Πίνακας 3.25 Συλλογή όλων των κατά περίπτωση απαιτούμενων δικαιολογητικών κατά τη διαδικασία έναρξης συναλλακτικής σχέσης με πελάτη	75
Πίνακας 3.26 Πραγματοποίηση λήψης & διαβίβασης εντολών επενδυτικού χαρτοφυλακίου μόνο από πιστοποιημένα για το σκοπό αυτό στελέχη.....	76
Πίνακας 3.27 Ύπαρξη φύλαξης των αξιών προς είσπραξη σε πυρασφαλή φοριαμό με πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένα γι' αυτό στελέχη.....	77
Πίνακας 3.28 Θέσπιση διαδικασιών αναφορικά με την αποτελεσματική διαχείριση δαπανών και εξόδων των Οργανωτικών Μονάδων του Ομίλου	78
Πίνακας 3.29 Βαθμός αποτροπής περιττών δαπανών και εξόδων από τις θεσπισμένες διαδικασίες.....	80
Πίνακας 3.30 Τα έξοδα/δαπάνες συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά προκειμένου να αιτιολογείται επαρκώς η πραγματοποίησή τους	81
Πίνακας 3.31 Προσδιορισμός των καθηκόντων/αρμοδιοτήτων των Προϊσταμένων/Διευθυντικών Στελεχών του Ομίλου	82
Πίνακας 3.32 Βαθμός αποτροπής από το σύστημα Ε.Ε. της υπερβολικής συγκέντρωσης εξουσιών σε ένα πρόσωπο ή σε μία μικρή ομάδα ατόμων	84
Πίνακας 3.33 Διαπίστωση περιπτώσεων τραπεζικών απατών υπαλλήλων της Τράπεζας μέσα από τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων	85
Πίνακας 3.34 Πειθαρχικές επιπτώσεις για τους υπαλλήλους που έχουν διαπράξει τραπεζικές απάτες	86

Πίνακας 3.35 Ύπαρξη ειδικής Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου και εξακρίβωσης διαδικτυακών τραπεζικών απατών	87
Πίνακας 3.36 Ύπαρξη περιπτώσεων εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης	88
Πίνακας 3.37 Βαθμός που τα συστήματα/δικλείδες εσωτερικού ελέγχου μπορούν να προσπελαστούν	90
Πίνακας 3.38 Πραγματοποίηση ελέγχου ασφάλειας των χρησιμοποιούμενων πληροφοριακών συστημάτων της Τράπεζας σε τακτική βάση.....	91
Πίνακας 3.39 Βαθμός τακτοποίησης των ευρημάτων των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων.....	92
Πίνακας 3.40 Φύλο	93
Πίνακας 3.41 Ηλικία.....	94
Πίνακας 3.42 Οικογενειακή Κατάσταση	95
Πίνακας 3.43 Σχέση Εργασίας.....	96
Πίνακας 3.44 Προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς	97
Πίνακας 3.45 Επίπεδο Σπουδών	98
Πίνακας 3.46 Θέση στο Κατάστημα/Κεντρική Μονάδα.....	99
Πίνακας ΠΒ.1 Συσχετίσεις (Correlations).....	139
Πίνακας ΠΓ.1 Αποτελέσματα αξιολόγησης βασικών λειτουργιών Μονάδας	147
Πίνακας ΠΓ.2 Αναλυτικό Ετήσιο Πλάνο Ελέγχου σε επίπεδο Βασικής Λειτουργίας.....	149

Κατάλογος διαγραμμάτων

Διάγραμμα 3.1 Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ως ανεξάρτητη και αμερόληπτη διαδικασία	45
Διάγραμμα 3.2 Ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων	46
Διάγραμμα 3.3 Ύπαρξη εναλλαγής (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα ή τη Διεύθυνση	48
Διάγραμμα 3.4 Διασφάλιση της ανεξαρτησίας των εσωτερικών ελεγκτών και της ύπαρξης καναλιού επικοινωνίας μεταξύ αυτών και των ανώτερων διευθυντικών στελεχών	49
Διάγραμμα 3.5 Πρόσβαση του εσωτερικού ελεγκτή σε όλα τα στοιχεία, αρχεία και πληροφορίες που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της εργασίας του	51
Διάγραμμα 3.6 Ύπαρξη καταμερισμού εργασιών μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και εξειδίκευσή τους ανά ελεγχόμενο τομέα δραστηριοτήτων του Ομίλου	52
Διάγραμμα 3.7 Ύπαρξη ελεγκτικών οδηγιών και διαδικασιών ανάλογα με το βαθμό κινδύνου που εμφανίζει η ελεγχόμενη Κεντρική Μονάδα/Κατάστημα	53
Διάγραμμα 3.8 Πραγματοποίηση γενικών ελέγχων από τους εσωτερικούς ελεγκτές.....	54
Διάγραμμα 3.9 Πραγματοποίηση ελέγχων επικεντρωμένων σε ειδικά θέματα και υπηρεσίες	56
Διάγραμμα 3.10 Σαφήνεια και καθορισμός του ρόλου των εσωτερικών ελεγκτών	57
Διάγραμμα 3.11 Πραγματοποίηση ελέγχου για εξουσιοδότηση συναλλαγής από αναρμόδιο υπάλληλο.....	58
Διάγραμμα 3.12 Ύπαρξη συστήματος εσωτερικού ελέγχου που να εμποδίζει την πραγματοποίηση παράνομων συναλλαγών	59
Διάγραμμα 3.13 Ανάπτυξη ασφαλιστικών δικλείδων για την αποτροπή τέλεσης παράνομων ή παράτυπων ενεργειών	60
Διάγραμμα 3.14 Επαρκής κατάρτιση εξειδίκευση του προσωπικού της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου.....	61
Διάγραμμα 3.15 Εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού ευρημάτων.....	63
Διάγραμμα 3.16 Αποτελεσματική λειτουργία της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου όσον αφορά τον εντοπισμό ευρημάτων και την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους	64

Διάγραμμα 3.17 Ύπαρξη συνεργασίας μεταξύ της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και των υπολοίπων Μονάδων/Τμημάτων της Τράπεζας	65
Διάγραμμα 3.18 Έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας	66
Διάγραμμα 3.19 Έλεγχος σε καθημερινή βάση από τα αρμόδια στελέχη των προβλεπόμενων ελεγκτικών καταστάσεων	68
Διάγραμμα 3.20 Πραγματοποίηση ελέγχου σε καθημερινή βάση των χρηματικών διαθεσίμων της εκάστοτε Μονάδας από το αρμόδιο στέλεχος	69
Διάγραμμα 3.21 Φύλαξη των χρηματικών διαθεσίμων σε ασφαλές μέρος μετά την πραγματοποίηση της ημερήσιας συμφωνίας.....	70
Διάγραμμα 3.22 Πραγματοποίηση ελέγχου της συμφωνίας των μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών από αρμόδιο στέλεχος στις προβλεπόμενες ημερομηνίες.....	71
Διάγραμμα 3.23 Πραγματοποίηση τακτικών ελέγχων επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων.....	72
Διάγραμμα 3.24 Έλεγχος από τα αρμόδια στελέχη όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών που συνοδεύουν την αίτηση χορήγησης ενός δανείου.....	74
Διάγραμμα 3.25 Συλλογή όλων των κατά περίπτωση απαιτούμενων δικαιολογητικών κατά τη διαδικασία έναρξης συναλλακτικής σχέσης με πελάτη	75
Διάγραμμα 3.26 Πραγματοποίηση λήψης & διαβίβασης εντολών επενδυτικού χαρτοφυλακίου μόνο από πιστοποιημένα για το σκοπό αυτό στελέχη.....	76
Διάγραμμα 3.27 Ύπαρξη φύλαξης των αξιών προς είσπραξη σε πυρασφαλή φοριαμό με πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένα γι' αυτό στελέχη.....	77
Διάγραμμα 3.28 Θέσπιση διαδικασιών αναφορικά με την αποτελεσματική διαχείριση δαπανών και εξόδων των Οργανωτικών Μονάδων του Ομίλου	79
Διάγραμμα 3.29 Βαθμός αποτροπής περιττών δαπανών και εξόδων από τις θεσπισμένες διαδικασίες.....	80
Διάγραμμα 3.30 Τα έξοδα/δαπάνες συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά προκειμένου να αιτιολογείται επαρκώς η πραγματοποίησή τους	81
Διάγραμμα 3.31 Προσδιορισμός των καθηκόντων/αρμοδιοτήτων των Προϊσταμένων/Διευθυντικών Στελεχών του Ομίλου	83

Διάγραμμα 3.32 Βαθμός αποτροπής από το σύστημα Ε.Ε. της υπερβολικής συγκέντρωσης εξουσιών σε ένα πρόσωπο ή σε μία μικρή ομάδα ατόμων	84
Διάγραμμα 3.33 Διαπίστωση περιπτώσεων τραπεζικών απατών υπαλλήλων της Τράπεζας μέσα από τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων	85
Διάγραμμα 3.34 Πειθαρχικές επιπτώσεις για τους υπαλλήλους που έχουν διαπράξει τραπεζικές απάτες	86
Διάγραμμα 3.35 Ύπαρξη ειδικής Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου και εξακρίβωσης διαδικτυακών τραπεζικών απατών	88
Διάγραμμα 3.36 Ύπαρξη περιπτώσεων εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης	89
Διάγραμμα 3.37 Βαθμός που τα συστήματα/δικλείδες εσωτερικού ελέγχου μπορούν να προσπελαστούν	90
Διάγραμμα 3.38 Πραγματοποίηση ελέγχου ασφάλειας των χρησιμοποιούμενων πληροφοριακών συστημάτων της Τράπεζας σε τακτική βάση.....	91
Διάγραμμα 3.39 Βαθμός τακτοποίησης των ευρημάτων των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων.....	92
Διάγραμμα 3.40 Φύλο.....	93
Διάγραμμα 3.41 Ηλικία	94
Διάγραμμα 3.42 Οικογενειακή Κατάσταση.....	95
Διάγραμμα 3.43 Σχέση Εργασίας	96
Διάγραμμα 3.44 Έτη Προϋπηρεσίας	97
Διάγραμμα 3.45 Επίπεδο Σπουδών.....	98
Διάγραμμα 3.46 Θέση στο Κατάστημα/Κεντρική Μονάδα	99

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έχει τονιστεί κατά καιρούς από πολλούς διαφορετικούς παράγοντες της οικονομίας και του τραπεζικού χώρου η ανάγκη ύπαρξης μίας ανεξάρτητης και ποιοτικής Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου σε κάθε πιστωτικό ίδρυμα. Πέραν της διαπιστωμένης αυτής ανάγκης θα πρέπει να διερευνηθεί το πώς διασφαλίζεται η ανεξαρτησία της λειτουργίας της συγκεκριμένης Μονάδας και κυρίως πως αποτυπώνεται ο συμβουλευτικός της ρόλος και η επικοινωνία της με τη Διοίκηση και τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη της συνεισφοράς της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου στη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ομαλής λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, οι σχέσεις της με τις υπόλοιπες Μονάδες/Διευθύνσεις, καθώς και οι σχέσεις αναφοράς με τα αρμόδια όργανα της Διοίκησης.

Η δομή της εργασίας έχει ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθεται το θεωρητικό υπόβαθρο, στο οποίο παρουσιάζονται στοιχεία για την εν γένει λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς και για τα είδη και τη σημασία των διαφορετικών ειδών ελέγχων που μπορούν να λάβουν χώρα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και στον Όμιλο Πειραιώς

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται ειδικότερα αναφορά στο ρόλο του Εσωτερικού Ελέγχου στον Όμιλο Πειραιώς, που αποτελεί την μελέτη περίπτωσης της παρούσας εργασίας, και στις βασικές λειτουργίες που αυτός επιτελεί.

Στο τρίτο κεφάλαιο πραγματοποιείται εμπειρική ανάλυση της ως άνω αναφερθείσας λειτουργίας, μέσω αποστολής ερωτηματολογίων σε μερίδα εργαζομένων του Δικτύου Καταστημάτων και των Κεντρικών Μονάδων της Τράπεζας Πειραιώς και επεξεργασίας τους μέσω του στατιστικού προγράμματος SPSS.

Τέλος στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθενται τα ερευνητικά αποτελέσματα από τη μελέτη περίπτωσης, τα γενικά συμπεράσματα και οι προτάσεις της παρούσας εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

1.1 Εισαγωγή

Λόγω της αύξησης του όγκου των εργασιών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, της πολυπλοκότητας της δομής και του γραφειοκρατικού τρόπου λειτουργίας τους, αλλά και λόγω της αύξησης των υποχρεώσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων, μέσα από ένα – με συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις – εποπτικό και ρυθμιστικό πλαίσιο, καθίσταται πλέον επιτακτική η ανάγκη για τη λειτουργία ενός καλά οργανωμένου και αποτελεσματικού Τομέα Εσωτερικού Ελέγχου, που θα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους <<βραχίονες>> του κάθε χρηματοπιστωτικού οργανισμού.

Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου, τουλάχιστον κατά τη διάρκεια παλαιότερων δεκαετιών, ήταν συνυφασμένη με αυστηρούς και άτεγκτους υπαλλήλους οι οποίοι κατά τους επιτόπιους ελέγχους που διενεργούσαν, έλεγχαν εξονυχιστικά το ανθρώπινο δυναμικό της κάθε οργανωτικής μονάδας, έτοιμοι να κάνουν επιπλήξεις και να καταγράψουν ευρήματα και αδυναμίες.

Πλέον το πρότυπο αυτό τείνει να αλλάξει σε καθολικό βαθμό και το ζητούμενο από τις Διοικήσεις των Οργανισμών είναι οι εσωτερικοί ελεγκτές με την εμπειρία και την εξειδικευμένη γνώση τους πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα να αποτελούν χρήσιμους συμβούλους και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των εργασιών και στη βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων του Οργανισμού.

1.2 Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου

Σύμφωνα με το Διεθνές Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, «η λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου αποτελεί μία ανεξάρτητη, αντικειμενική, διασφαλιστική και συμβουλευτική λειτουργία, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού». Ο Εσωτερικός Έλεγχος με την υιοθέτηση μίας σωστής και πειθαρχημένης μεθοδολογίας συντελεί στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της

διαχείρισης κινδύνων, του Συστήματος Εσωτερικής Επάρκειας και των διαδικασιών διακυβέρνησης (IIAS,2021).

Πρώτιστο μέλημα για τον εσωτερικό έλεγχο είναι η ποιότητα της ελεγκτικής εργασίας που στοχεύει στην αποτελεσματικότητα, λειτουργικότητα και αντικειμενική τεκμηρίωση των εκθέσεων και των λοιπών αναφορών που πηγάζουν από την εργασία αυτή. Η ποιότητα της ελεγκτικής εργασίας αποτελεί για τον εσωτερικό Έλεγχο το θεμέλιο για τα πρότυπα, τις ακολουθούμενες διαδικασίες, τις προσλήψεις προσωπικού, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλαμβανομένων και των επαγγελματικών πιστοποιήσεων.

Η κάθε Εταιρεία προσδοκά από όλα τα στελέχη και τους υπαλλήλους που συμμετέχουν στον Εσωτερικό Έλεγχο να επιδεικνύουν καλή πίστη, σωστή κρίση και επιμέλεια ώστε να διασφαλίζουν επαρκώς και αδιαλείπτως (at any time) τα συμφέροντα των Μετόχων της.

Οι Ελεγκτές οφείλουν να λειτουργούν σε συμμόρφωση με τον Κώδικα Δεοντολογίας/Συμπεριφοράς των υπαλλήλων της Εταιρείας στην οποία εργάζονται, το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της Εταιρείας, όπως επίσης και τους κανόνες που προκύπτουν από τον εκάστοτε εν ισχύ Εσωτερικό Κανονισμό. Η πιστή εφαρμογή του πλαισίου λειτουργίας συμβάλλει στην επίτευξη συνέπειας, συνοχής, σταθερότητας και αξιοπιστίας στη λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου.

Οι Εσωτερικοί ελεγκτές έχοντας την ευθύνη κατά τα ως άνω αναφερθέντα οφείλουν να εφαρμόζουν και να υπερασπίζονται τις ακόλουθες αρχές:

- Ακεραιότητα
- Αντικειμενικότητα
- Εμπιστευτικότητα
- Επάρκεια Ικανοτήτων

Στο πλαίσιο αυτό οι Ελεγκτές (Πειραιώς ΑΕΔΑΚ, 2018):

- Δεν συμμετέχουν σε οποιαδήποτε δραστηριότητα ή σχέση που ενδέχεται να επηρεάσει ή να θεωρηθεί ότι επηρεάζει την αμερόληπτη κρίση τους. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να περιλαμβάνει και δραστηριότητες ή σχέσεις που μπορεί να θεωρηθούν ως σύγκρουση συμφερόντων για την Εταιρεία.

- Δεν συνδέονται με τους ελεγχόμενους κατά τρόπο που ενδεχομένως θα επηρέαζε την κρίση τους.
- Οφείλουν να τηρούν και να λαμβάνουν έγκαιρα τη συναίνεση ή έγκριση για οποιαδήποτε οικονομική εξάρτησή τους και να υποβάλλουν ετησίως σχετική αναφορά.
- Δεν αποδέχονται ως δώρο οτιδήποτε επηρεάζει ή μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρεάζει την επαγγελματική τους κρίση.
- Γνωστοποιούν οποιαδήποτε σημαντική πληροφορία κατέχουν και η οποία εάν δεν αποκαλυφθεί, είναι πιθανό να οδηγήσει σε διαστρέβλωση των συμπερασμάτων που προκύπτουν για την ελεγχόμενη δραστηριότητα.
- Αναφέρουν στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας κάθε γεγονός που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως αντίθετο στην ανεξαρτησία τους.

1.3 Κώδικας Δεοντολογίας - Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου

Η αποστολή του Εσωτερικού Ελέγχου είναι να προσθέτει αξία στον οργανισμό, παρέχοντας αντικειμενική διαβεβαίωση, συμβουλευτικό έργο και πληροφόρηση. Για την επίτευξη αυτών των σκοπών, όλες οι Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου ασκούν εφαρμογή των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων. Τα Πρότυπα αφορούν τους εσωτερικούς ελεγκτές ως άτομα και τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου γενικότερα. Όλοι οι εσωτερικοί ελεγκτές καθίστανται υπεύθυνοι ως προς τη συμμόρφωσή τους με τα Πρότυπα σχετικά με την αντικειμενικότητα, την επάρκεια γνώσεων και τη δέουσα επαγγελματική επιμέλεια. Σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου, οι δραστηριότητες του εσωτερικού ελέγχου διεξάγονται σε ποικίλα νομικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα, για οργανισμούς που διαφέρουν μεταξύ τους σε σκοπό, μέγεθος, πολυπλοκότητα και δομή και από άτομα εντός ή εκτός του οργανισμού (IFAC,2021, THEIIA,2021).

Παρά το γεγονός ότι αυτές οι διαφορές είναι σε θέση να επηρεάσουν την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου σε διαφορετικά περιβάλλοντα, η συμμόρφωση με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου (Πρότυπα) είναι υψίστης σημασίας, προκειμένου οι εσωτερικοί ελεγκτές να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους (THEIIA,2021). Ο σκοπός των Προτύπων είναι να:

- Καθοδηγούν ως προς την τήρηση των υποχρεωτικών στοιχείων του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής.

- Παρέχουν ένα πλαίσιο για την εφαρμογή και προώθηση ενός ευρέος φάσματος προστιθέμενης αξίας υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου. Επίσης να θέτουν τις βάσεις για την αξιολόγηση της απόδοσης του εσωτερικού ελέγχου.

- Υιοθετούν βελτιωμένες οργανωσιακές διαδικασίες και λειτουργίες.

Τα Πρότυπα είναι ένα σύνολο απαιτήσεων, υποχρεωτικού χαρακτήρα, που βασίζονται σε συγκεκριμένες αρχές και εξειδικεύονται στα εξής (THEIA,2021).

α) Δηλώσεις θεμελιωδών απαιτήσεων για την άσκηση του επαγγέλματος του εσωτερικού ελέγχου και για την αξιολόγηση της απόδοσής του, απαιτήσεις που να είναι διεθνώς εφαρμόσιμες σε οργανωσιακό και ατομικό επίπεδο.

- Να παρέχουν σαφείς ερμηνείες, αποσαφηνίζοντας όρους ή έννοιες που συμπεριλαμβάνονται στα Πρότυπα. Τα πρότυπα εσωτερικού ελέγχου αναφέρονται κυρίως στο ρόλο και την προσωπικότητα του εσωτερικού ελεγκτή, να αποσαφηνίζουν το Πλαίσιο δραστηριοτήτων εσωτερικού ελέγχου και να καθορίζουν τις Διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου, όπως επίσης και την Εποπτεία-Διοίκηση του τμήματος εσωτερικού ελέγχου.

1.4 Ελληνικά Ελεγκτικά Επαγγελματικά Πρότυπα

Ο εσωτερικός έλεγχος διεξάγεται μέσα σε διαφορετικά εργασιακά περιβάλλοντα, μέσα σε οργανισμούς που διαφέρουν ως προς το μέγεθος, την πολυπλοκότητα, τη δομή αλλά και το είδος των εργασιών τους. Οι διαφορές αυτές μπορούν να διαφοροποιήσουν τη πρακτική του εσωτερικού ελέγχου σε κάθε εργασιακό περιβάλλον, σε όλες τις περιπτώσεις όμως η εφαρμογή των Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση των καθηκόντων των εσωτερικών ελεγκτών. Για την επίτευξη των καθηκόντων αυτών οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν τόσο τα Διεθνή όσο και τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα. Ειδικότερα τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου εξειδικεύονται ως κατωτέρω (Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα, 2004):

Εισαγωγικά Θέματα:

- **Πρότυπο 1100:** Εισαγωγή στα Ελεγκτικά Πρότυπα

Όπου περιλαμβάνονται:

- i) Η ανάγκη δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου συστήματος ελεγκτικών κανόνων
- ii) Ο ρόλος της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ)
- iii) Η ανάγκη παρακολούθησης των εξελίξεων στο χώρο της Ε.Ε. και συμμόρφωσης προς τους σχετικούς κανονισμούς
- iv) Η ένταξη των Ελληνικών Ελεγκτικών Προτύπων στα πλαίσια των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων
- v) Η δυνατότητα επικουρικής επίκλησης των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων
- vi) Κώδικας Δεοντολογίας
- vii) Ποιοτικός έλεγχος επί της εργασίας των ελεγκτών
- viii) Ισχύς των παρόντων Ελληνικών ελεγκτικών Προτύπων.

• **Πρότυπο 1110:** Γλωσσάριο των Χρησιμοποιούμενων Όρων

• **Πρότυπο 1120:** Πλαίσιο των Ελληνικών Ελεγκτικών Προτύπων (ΕΕΠ) και επικουρική χρησιμοποίηση των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων (ΔΕΠ) όπου μεταξύ άλλων βρίσκουμε:

- i) Τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών (έλεγχος, επισκόπηση, συντακτική εργασία)
- ii) Το επίπεδο της παρεχόμενης από τον ελεγκτή διασφάλισης (υψηλή, μέτρια, καθόλου)
- iii) Τον τύπο της έκθεσης (διαβεβαίωση, παράθεση των ευρημάτων, προσδιορισμός των παρασχεθεισών πληροφοριών).

Γενικές Αρχές και Ευθύνες:

• **Πρότυπο 2200:** Στόχος του ελέγχου των Οικονομικών Καταστάσεων και οι γενικές αρχές που τον διέπουν.

• **Πρότυπο 2210:** Όροι εντολής του ελέγχου. Σύμφωνα με το Πρότυπο αυτό, ο ελεγκτής και ο ελεγχόμενος οφείλουν να προσυμφωνούν τους όρους εντολής του ελέγχου.

• **Πρότυπο 2220:** Ποιοτικός Έλεγχος της Ελεγκτικής Εργασίας

• **Πρότυπο 2230:** Τεκμηρίωση ότι δηλαδή ο ελεγκτής οφείλει να τεκμηριώνει τα στοιχεία εκείνα που είναι σημαντικά ως στήριξη της απαιτούμενης γνώμης και ως απόδειξη ότι ο έλεγχος έχει διενεργηθεί με τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα. Επίσης ο

ελεγκτής οφείλει να συντάσσει φύλλα εργασίας που να είναι επαρκώς λεπτομερή ώστε να παρέχουν τη δυνατότητα άντλησης μίας γενικής, ολοκληρωμένης εικόνας του διενεργηθέντος ελέγχου.

• **Πρότυπο 2240:** Η ευθύνη του ελεγκτή να διερευνήσει στο πλαίσιο του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων, το ενδεχόμενο ακούσιων και εκούσιων λαθών.

Στα πλαίσια του ελέγχου ο ελεγκτής με ερωτήσεις προς τους διοικούντες τον ελεγχόμενο οργανισμό να επιζητήσει και να εξασφαλίσει:

i) την εκτίμηση της Διοίκησης αναφορικά με τον κίνδυνο της ύπαρξης λαθών στις οικονομικές καταστάσεις ως αποτέλεσμα απατηλών ενεργειών

ii) την επαρκή κατανόηση των δικλίδων ασφαλείας του λογιστικού συστήματος και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου που έχουν σχεδιασθεί από τη Διοίκηση, ώστε να εξουδετερωθεί ο κίνδυνος αυτός

iii) να διακριβώσει κατά πόσον η διοίκηση έχει γνώση απατηλών ενεργειών που έχουν επηρεάσει τον ελεγχόμενο Οργανισμό, ή υποψίες για απάτες που βρίσκονται στο στάδιο της διερεύνησης

• **Πρότυπο 2250:** Αξιολόγηση στα πλαίσια του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων, της συμμόρφωσης με στους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς

• **Πρότυπο 2260:** Κοινοποίηση των ευρημάτων του ελέγχου στους έχοντες την ευθύνη της διακυβέρνησης του ελεγχόμενου οργανισμού. Ο ελεγκτής οφείλει να κοινοποιεί τα ευρήματα του ελέγχου που άπτονται της εταιρικής διακυβέρνησης σε εκείνους που είναι επιφορτισμένοι με την διακυβέρνηση του Οργανισμού.

Αξιολόγηση και Αντιμετώπιση του Ελεγκτικού Κινδύνου:

• **Πρότυπο 3300:** Σχεδιασμός

• **Πρότυπο 3310:** Κατανόηση της ελεγκτικής δραστηριότητας, δηλαδή ότι ο ελεγκτής οφείλει να εξασφαλίζει επαρκή κατανόηση της ελεγχόμενης δραστηριότητας ώστε να μπορεί να κατανοήσει και να εντοπίσει τα γεγονότα, τις συναλλαγές και τις πρακτικές οι οποίες κατά τη κρίση του, ενδέχεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο επί των οικονομικών καταστάσεων, ή του διενεργούμενου ελέγχου, ή της έκθεσης ελέγχου.

• **Πρότυπο 3315:** Εξοικείωση με τον ελεγχόμενο οργανισμό και το λειτουργικό του περιβάλλον και εκτίμηση των κινδύνων ύπαρξης ουσιωδών λαθών όπου μεταξύ άλλων καλύπτονται οι κάτωθι περιοχές:

i) Οι κατηγορίες των συναλλαγών του ελεγχόμενου οργανισμού που είναι σημαντικές

ii) Τις διαδικασίες τόσο των μηχανογραφημένων όσο και των χειρόγραφων συστημάτων με τις οποίες οι συναλλαγές αυτές καταχωρούνται, επεξεργάζονται και απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις

iii) Τα συναφή λογιστικά στοιχεία είτε σε ηλεκτρονική, είτε σε χειρόγραφο μορφή, που στηρίζουν τις πληροφορίες και συγκεκριμένους λογαριασμούς των οικονομικών καταστάσεων

iv) τον τρόπο με τον οποίο το σύστημα συλλαμβάνει τα γεγονότα και τις καταστάσεις που συνθέτουν στοιχεία της οικονομικής πληροφόρησης

v) Τον μηχανισμό σύνταξης των οικονομικών καταστάσεως συμπεριλαμβανομένων και των λογιστικών εκτιμήσεων και του προσδιορισμού των στοιχείων και των πληροφοριών που πρέπει να παρατεθούν στις οικονομικές καταστάσεις.

- **Πρότυπο 3320:** Ελεγκτική Σημαντικότητα (Ουσιαστικότητα)

- **Πρότυπο 3330:** Συνάρτηση των ελεγκτικών διαδικασιών με τους εκτιμηθέντες κινδύνους

- **Πρότυπο 4400:** Αξιολόγηση των Κινδύνων και Δικλείδες Ασφαλείας. Σύμφωνα με το Πρότυπο αυτό ο ελεγκτής θα πρέπει να ασκήσει την επαγγελματική του κρίση για να αξιολογήσει τον ελεγκτικό κίνδυνο και να σχεδιάσει ελεγκτικές διαδικασίες τέτοιες που να εξασφαλίζουν τη μείωση του κινδύνου σε ένα αποδεκτά χαμηλό επίπεδο.

- **Πρότυπο 4401:** Έλεγχος σε συγκεκριμένα πληροφοριακά συστήματα

- **Πρότυπο 4402:** Έλεγχος Οργανισμών που χρησιμοποιούν εξωτερικούς λογιστές

Ελεγκτική μαρτυρία:

- **Πρότυπο 5500:** Ελεγκτική μαρτυρία. Ο ελεγκτής προκειμένου να εξασφαλίσει την ελεγκτική μαρτυρία χρησιμοποιεί ένα, ή συνδυαστικά περισσότερων του ενός, από τους εξής τύπους ελεγκτικών διαδικασιών:

i) εξέταση στοιχείων ή εγγράφων

ii) εξέταση των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων

iii) παρατήρηση

iv) επερώτηση

v) επιβεβαίωση

vi) επαναυπολογισμός

vii) επανεκτέλεση

viii) αναλυτική διερεύνηση

• **Πρότυπο 5501:** Ελεγκτική μαρτυρία – Ειδικές περιπτώσεις

• **Πρότυπο 5505:** Κατευθείαν επιβεβαιώσεις

• **Πρότυπο 5510:** Έλεγχος διενεργούμενος για πρώτη Φορά – Υπόλοιπα ανοίγματος

• **Πρότυπο 5520:** Διαδικασίες Αναλυτικής Διερεύνησης

• **Πρότυπο 5530:** Ελεγκτική δειγματοληψία και άλλες επιλεγμένες διαδικασίες δοκιμασίας. Σύμφωνα με το ως άνω ελεγκτικό πρότυπο ο ελεγκτής οφείλει να υιοθετήσει κατάλληλες μεθόδους για να επιλέξει τα στοιχεία εκείνα που θα υποβάλλει σε δοκιμασία ούτως ώστε να συλλέξει την επιζητούμενη μαρτυρία, που θα επιτρέψει την επίτευξη των στόχων των επαληθευτικών διαδικασιών.

• **Πρότυπο 5540:** Έλεγχος λογιστικών εκτιμήσεων

• **Πρότυπο 5545:** Έλεγχος της επιμέτρησης της εύλογης αξίας και της παράθεσης των σχετικών πληροφοριών

• **Πρότυπο 5550:** Συγγενή πρόσωπα

• **Πρότυπο 5560:** Μεταγενέστερα γεγονότα

• **Πρότυπο 5570:** Δυνατότητα ομαλής συνέχισης (της δραστηριότητας – των εργασιών)

• **Πρότυπο 5580:** Παραστάσεις της Διοίκησης

Χρησιμοποίηση της εργασίας τρίτων:

• **Πρότυπο 6600:** Χρησιμοποίηση της εργασίας άλλου ελεγκτή

• **Πρότυπο 6610:** Αξιοποίηση του έργου των εσωτερικών ελεγκτών

• **Πρότυπο 6620:** Χρησιμοποίηση της εργασίας πραγματογνώμονα

Ελεγκτικά συμπεράσματα και πιστοποιητικά:

• **Πρότυπο 7700:** Η Έκθεση ελέγχου επί των Οικονομικών Καταστάσεων

• **Πρότυπο 7710:** Συγκριτικά στοιχεία

• **Πρότυπο 7720:** Άλλες πληροφορίες στα έγγραφα που περιέχουν τις εξηλεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις

Εξειδικευμένοι Έλεγχοι:

• **Πρότυπο 8800:** Η Έκθεση ελέγχου στην περίπτωση ελέγχων με εξειδικευμένους στόχους (Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα, 2004).

1.5 Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικού Ελέγχου

Ο κώδικας δεοντολογίας είναι αναγκαίος για το επάγγελμα του εσωτερικού ελέγχου, καθώς εδραιώνει την εμπιστοσύνη ως προς την αντικειμενικότητα διαβεβαίωσης θεμάτων εταιρικής διακυβέρνησης, διαχείρισης κινδύνων και συστημάτων εσωτερικού ελέγχου. Με τον Κώδικα Δεοντολογίας δηλώνεται τι θεωρείται ως ηθικά αποδεκτή συμπεριφορά. Ο κώδικας δεοντολογίας ορίζει τις ηθικές αξίες, τα πρότυπα, τις αρχές ή τις κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να σέβονται τα μέλη του οργανισμού στις συναλλαγές τους με εσωτερικούς και εξωτερικούς φορείς. Ο Κώδικας Δεοντολογίας του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (ΙΙΑ) εκτείνεται και πέρα από τον ορισμό του Εσωτερικού Ελέγχου, προκειμένου να συμπεριλάβει δύο θεμελιώδη συστατικά στοιχεία τα οποία είναι (THEIIA, 2021):

i) οι αρχές που σχετίζονται με το επάγγελμα και την πρακτική του εσωτερικού ελέγχου, καθώς και

ii) οι κανόνες συμπεριφοράς που αναμένεται να ακολουθούνται από τους εσωτερικούς ελεγκτές.

Αυτοί οι Κανόνες βοηθούν στην κατανόηση των Αρχών για καλύτερη πρακτική εφαρμογή και στοχεύουν στην ηθική συμπεριφορά των εσωτερικών ελεγκτών. Οι εσωτερικοί ελεγκτές αναμένεται ότι θα εφαρμόζουν και θα υπερασπίζονται τις ακόλουθες αρχές, όπως (Πειραιώς ΑΕΔΑΚ, 2018).

Ακεραιότητα. Η ακεραιότητα των Ελεγκτών εδραιώνει την εμπιστοσύνη και παράλληλα συμβάλλει στην ενίσχυση της αξιοπιστίας τους. Επομένως οι Ελεγκτές οφείλουν:

• να επιδεικνύουν ειλικρίνεια, επιμέλεια, συνέπεια και υπευθυνότητα κατά την εκτέλεση του έργου τους,

- να τηρούν τους νόμους, τους κανονισμούς και τις εσωτερικές διαδικασίες του Οργανισμού και να προβαίνουν στις αναμενόμενες από τη νομοθεσία και τα επαγγελματικά πρότυπα γνωστοποιήσεις, περιλαμβανόμενης οποιασδήποτε μεταβολής του ποινικού τους μητρώου και για οποιοδήποτε λόγο,

- να μην εμπλέκονται συνειδητά σε οποιαδήποτε παράνομη δραστηριότητα ή να προβαίνουν σε πράξεις ανάρμοστες για το επάγγελμα του «Εσωτερικού Ελεγκτή» ή για την Εταιρεία στην οποία εργάζονται,

- να σέβονται και να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του Οργανισμού.

Αντικειμενικότητα. Οι Ελεγκτές οφείλουν να επιδεικνύουν αντικειμενικότητα στη συγκέντρωση, αξιολόγηση και επικοινωνία των στοιχείων που αφορούν στη δραστηριότητα ή στη διαδικασία που ελέγχουν. Η επίδειξη αντικειμενικότητας εξασφαλίζει ότι η ελεγκτική κρίση δεν επηρεάζεται από ξένα προς τον έλεγχο συμφέροντα. Συνεπώς οι Ελεγκτές:

- δεν συμμετέχουν σε οποιαδήποτε δραστηριότητα ή σχέση που ενδέχεται να επηρεάσει ή να θεωρηθεί ότι επηρεάζει την αμερόληπτη κρίση τους. Η συμμετοχή αυτή περιλαμβάνει και δραστηριότητες ή σχέσεις που μπορεί να θεωρηθούν ως σύγκρουση συμφερόντων για την Επιχείρηση,

- πρέπει να μην συνδέονται με τους ελεγχόμενους κατά τρόπο που ενδεχομένως θα επηρέαζε την κρίση τους,

- οφείλουν να ζητούν και να λαμβάνουν έγκαιρα τη συναίνεση ή έγκριση για οποιαδήποτε οικονομική εξάρτησή τους και να υποβάλλουν ετησίως σχετική αναφορά,

- δεν αποδέχονται ως δώρο οτιδήποτε μπορεί να επηρεάσει (ή να θεωρηθεί ότι επηρεάζει) την επαγγελματική τους κρίση,

- γνωστοποιούν οποιαδήποτε σημαντική πληροφορία κατέχουν και η οποία, στην περίπτωση που δεν αποκαλυφθεί, είναι πιθανό να οδηγήσει σε διαστρέβλωση των συμπερασμάτων που προκύπτουν για την ελεγχόμενη δραστηριότητα. Οι Ελεγκτές οφείλουν να αναφέρουν στο Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού κάθε γεγονός που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως αντίθετο στην ανεξαρτησία τους.

Εμπιστευτικότητα. Οι Ελεγκτές οφείλουν να σέβονται και να μεταχειρίζονται με τη δέουσα επιμέλεια τις πληροφορίες που αποκτούν κατά την εκπλήρωση του έργου τους.

Δεν επιτρέπεται να γίνεται χρήση των πληροφοριών αυτών χωρίς κατάλληλη εξουσιοδότηση, εκτός εάν υπάρχει σχετική νομική ή επαγγελματική υποχρέωση και μετά από προηγούμενη ενημέρωση του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού. Περαιτέρω, οι Ελεγκτές οφείλουν:

- να είναι συνετοί στη χρήση και προστασία των πληροφοριών που αποκτούν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους,
- να μην χρησιμοποιούν τις πληροφορίες αυτές για προσωπικό τους όφελος ή κατά τρόπο αντίθετο με τη νομοθεσία ή επιβλαβή για τους νόμιμους και ηθικούς στόχους της Εταιρείας.

Επάρκεια Ικανοτήτων. Οι Ελεγκτές οφείλουν να διαθέτουν τις γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρία που απαιτούνται για την παροχή των υπηρεσιών του «Εσωτερικού Ελέγχου» και έχουν την υποχρέωση:

- να συμμετέχουν μόνο σε ελεγκτικά έργα για τα οποία διαθέτουν την απαιτούμενη γνώση, δεξιότητα και εμπειρία ως προς το αντικείμενο ελέγχου, εκτός εάν πρόκειται περί εκπαιδευτικών έργων,
- να διενεργούν τον έλεγχο σύμφωνα με τα Διεθνή Επαγγελματικά Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου (International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing).
- να βελτιώνουν συνεχώς την επάρκεια, αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των υπηρεσιών τους,
- να εξασκούν την κατάλληλη επαγγελματική κρίση.

Τα Πρότυπα, μαζί με τον Κώδικα Δεοντολογίας περικλείουν όλα τα υποχρεωτικά στοιχεία του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής, συνεπώς αυτός ο συνδυασμός επιδεικνύει συμμόρφωση με όλα τα υποχρεωτικά στοιχεία του Διεθνούς Πλαισίου επαγγελματικής εφαρμογής.

1.6 Κατηγορίες ελέγχων

Ανάλογα με το άτομο το οποίο διενεργεί το εκάστοτε ελεγκτικό έργο και τη σχέση εργασίας που αυτό διατηρεί με την ελεγχόμενη Εταιρεία οι έλεγχοι διακρίνονται στις κατωτέρω κατηγορίες (Βίτσιου, 2012):

α) Εσωτερικοί έλεγχοι είναι αυτοί που οργανώνονται από την ίδια την επιχείρηση και διενεργούνται από ειδικά εκπαιδευμένα στελέχη της, τους εσωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι είναι υπάλληλοι της επιχείρησης.

β) Εξωτερικοί έλεγχοι είναι οι έλεγχοι που διενεργούνται από εξωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι δεν έχουν σχέση εξαρτημένης εργασίας/υπαλληλική ιδιότητα με την Εταιρεία την οποία καλούνται να ελέγξουν και ο έλεγχος τους οποίους διενεργούν διενεργούνται κατόπιν προσκλήσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της ελεγχόμενης Μονάδας.

γ) Μικτοί έλεγχοι που οργανώνονται και συντονίζονται από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου της Εταιρείας, αλλά για τη διεκπεραίωσή τους ζητείται και η συνεργασία εξωτερικών ελεγκτών.

Ανάλογα με την έκτασή στους οι έλεγχοι διακρίνονται σε γενικούς και ειδικούς. Ειδικότερα:

i) Γενικοί έλεγχοι που είναι εκείνοι οι οποίοι εκτείνονται σε όλο το εύρος δραστηριοτήτων μίας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Ένας τέτοιος έλεγχος είναι αυτός των οικονομικών καταστάσεων κάθε τέλος χρήσης και ο οποίος διενεργείται από εξωτερικούς ελεγκτές.

ii) Ειδικό έλεγχος είναι εκείνοι που έχουν ως αντικείμενό τους τη διερεύνηση ενός συγκεκριμένου τομέα ή μιας συγκεκριμένης δραστηριότητας της επιχείρησης όπως της διεύθυνσης καθυστερούμενων δανείων ή της διεύθυνσης προμηθειών, ή τις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας, παραλαβής έργων κ.ο.κ. (Βίτσιου , 2012).

Επιπρόσθετα, ανάλογα με το σκοπό τους, οι έλεγχοι διακρίνονται σε προληπτικούς και κατασταλτικούς.

ι) Προληπτικοί έλεγχοι: Είναι οι έλεγχοι που διενεργούνται από τις ίδιες τις υπηρεσίες των Τμημάτων. Ενδεικτικά ως προληπτικούς ελέγχους θα μπορούσαμε τις εγχρήματες συναλλαγές για τις οποίες ο ταμίας, πριν την εκταμίευση, ζητάει την τελική έγκριση από τον Διευθυντή. Επίσης, ανάλογη περίπτωση αποτελεί και η κάθε είδους προμήθεια για την οποία την τελική έγκριση αγοράς έχει ο προϊστάμενος του τμήματος προμηθειών. Σημειώνεται ότι οι προληπτικοί έλεγχοι μπορεί να διενεργούνται και από ειδικά οργανωμένο τμήμα της επιχείρησης (συνηθέστερα των οικονομικών υπηρεσιών). Η πρακτική αυτή βρίσκει συνηθέστερα αποτελεσματική εφαρμογή σε μεγάλες επιχειρήσεις.

υ) Κατασταλτικοί έλεγχοι. Είναι οι έλεγχοι οι οποίοι διενεργούνται αποκλειστικά από τους εσωτερικούς ελεγκτές εκ των υστέρων. Αποσκοπούν στη διαπίστωση της εφαρμογής των διαδικασιών καθώς και στην επιβεβαίωση ότι οι στόχοι επιτεύχθηκαν στο ακέραιο με αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο. Επίσης αποβλέπουν στην αποκάλυψη και καταστολή λαθών και παραλείψεων, κλοπών, οικονομικών ατασθαλιών, κακής χρήσης μέσων και πόρων.

Τέλος, ανάλογα με την διάρκειά τους οι έλεγχοι διακρίνονται σε τακτικούς (scheduled) και έκτακτους (unscheduled).

i) Τακτικοί ή περιοδικοί έλεγχοι. Οι έλεγχοι αυτοί σχετίζονται με τον χρονικό προσδιορισμό με τον οποίο διενεργούνται. Δεν είναι συνεχείς, αλλά διενεργούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, π.χ. σε μηνιαία, εξαμηνιαία ή σε ετήσια βάση. Οι έλεγχοι αυτοί διενεργούνται αποκλειστικά από τους Εσωτερικούς Ελεγκτές της Εταιρείας.

ii) Έκτακτοι ή περιστασιακοί έλεγχοι που διενεργούνται σε έκτακτες περιπτώσεις είτε με πρωτοβουλία της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου, είτε κατόπιν εντολής της Διοίκησης, ή μετά από καταγγελίες τρίτων (π.χ. πελατών, προμηθευτών). Πρόκειται για ελέγχους που διενεργούνται επειδή υπάρχουν υπόνοιες για κλοπή/υπεξαίρεση, σπατάλη, οικονομικές ατασθαλίες, κακοδιαχείριση και γενικότερα όπου εντοπίζονται αδυναμίες στις δικλίδες ασφαλείας στη λειτουργία μίας Μονάδας της Εταιρείας και απαιτείται η λήψη άμεσων διοικητικών μέτρων.

Γενικότερα χρήζει αναφοράς (Βίτσιου, 2012), ότι επειδή ο Εσωτερικός Έλεγχος αξιολογεί την επάρκεια του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου μίας επιχείρησης, δηλαδή ασκεί έλεγχο επί όλων των λειτουργιών, δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένα αντικείμενα και διακρίνεται σε όσα είδη ελέγχου είναι και οι λειτουργίες, ήτοι σε ελέγχους: οικονομικούς, διοικητικούς, τεχνικούς, παραγωγής, προμηθειών και πωλήσεων, διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, ασφάλειας συστημάτων, διαχείρισης αποθεμάτων, παραγωγικών μέσων, υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, τεχνικών έργων και γενικότερα επί όλων των δραστηριοτήτων που συνθέτουν τη λειτουργία μίας επιχείρησης.

1.7 Το πλαίσιο COSO και ο έλεγχος πληροφοριακών συστημάτων

Η επιτροπή COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission), αρμόδια να βοηθά την εκάστοτε Διοίκηση αλλά και τους εσωτερικούς

ελεγκτές να καθορίζουν μία συνεχή διαδικασία με την οποία θα προσδιορίζονται οι αλλαγές που θα λαμβάνουν χώρα στο επιχειρηματικό περιβάλλον ενός οργανισμού και θα διαχειρίζονται ευκολότερα τον κίνδυνο, εξέδωσε τον Μάιο του 2013 το ανανεωμένο πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου. Το νέο πλαίσιο (ΙΕΣΟΕΛ, 2014) δεν τροποποιεί επί της ουσίας τις βασικές έννοιες του αρχικού πλαισίου του 1992 και συνεχίζει να αποτελείται από πέντε βασικούς πυλώνες: Περιβάλλον Ελέγχου, Διαχείριση Κινδύνων, Ελεγχόμενες Δραστηριότητες, Πληροφορίες, Παρακολούθηση (Control Environment, Risk Assessment, Control Activities, Information and Communication, Monitoring).

Εν προκειμένω, βασιζόμενο στους 5 προαναφερθέντες πυλώνες, αναδεικνύει 17 συγκεκριμένες βασικές αρχές (principles), οι οποίες αποτελούν και το πρότυπο, δίνει μεγαλύτερη έμφαση στο επιχειρησιακό και λειτουργικό περιβάλλον και εμπλουτίζει τις ανάγκες της πληροφόρησης με επιπλέον στοιχεία, πέρα των χρηματοοικονομικών.

Επιπρόσθετα, το νέο πλαίσιο περιλαμβάνει τα σημεία εστίασης (focus points) που περιγράφουν τα χαρακτηριστικά κάθε μίας εκ των 17 αρχών και βοηθούν τους ενδιαφερόμενους να αξιολογήσουν εάν μία εκ των αρχών είναι εφαρμόσιμη και λειτουργική. Τα σημεία εστίασης έχουν συμβουλευτικό χαρακτήρα και δεν περιλαμβάνουν σαφείς απαιτήσεις. Δεν απαιτείται δηλαδή ξεχωριστή αξιολόγηση για κάθε σημείο εστίασης προκειμένου να αποδειχθεί ότι η σχετική αρχή είναι όντως εφαρμόσιμη και λειτουργική. Τα σημεία εστίασης στοχεύουν στο να βοηθήσουν τους ελεγκτές και τη διοίκηση να λάβουν υπόψη τους τις νέες αρχές, όπως έχουν διαμορφωθεί στο πλαίσιο του 2013, καθώς κάποια σημεία δεν είχαν αναπτυχθεί επαρκώς στο πλαίσιο του 1992, όπως, για παράδειγμα, η πρόληψη της απάτης και η ασφαλής χρήση των πληροφοριακών συστημάτων.

Το πλαίσιο του 2013 (ΙΕΣΟΕΛ, 2014) αναγνωρίζει τη σημασία της τεχνολογίας στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων, της συμμόρφωσης με το εκάστοτε ισχύον νομικό πλαίσιο και την ορθή διαδικασία παραγωγής αναφορών.

Πιο συγκεκριμένα, η αρχή 11 (principle 11) είναι εκείνη που εστιάζει στην ορθή λειτουργία των πληροφοριακών συστημάτων. Η αρχή 11 ορίζει ότι κάθε Εταιρεία έχει υιοθετήσει δικλίδες ασφαλείας σχετικά με τη χρήση της τεχνολογίας με σκοπό την επίτευξη των στόχων της.

Το πρώτο εκ των 4 σημείων εστίασης της 11ης αρχής αναφέρεται στον λειτουργικό κίνδυνο που πηγάζει από την αξιοποίηση της τεχνολογίας. Η χρήση της τεχνολογίας

στις καθημερινές διαδικασίες κάθε Εταιρείας απειλείται με κινδύνους που αντιμετωπίζονται με την εγκατάσταση των ανάλογων δικλίδων ασφαλείας. Το σύνολο των κοινών δικλίδων ασφαλείας που παρατηρούνται συχνά στα πληροφοριακά συστήματα των εταιρειών αναφέρεται ως γενικές δικλίδες ασφαλείας (Information Technology General Controls). Επιπλέον, υπάρχουν οι δικλίδες ασφαλείας που είναι παραμετροποιημένες εντός των εφαρμογών (application controls) και οι δικλίδες ασφαλείας που σχετίζονται με αυτοματοποιημένες διαδικασίες (automated controls).

Το δεύτερο σημείο εστίασης αναφέρεται στις δικλίδες ασφαλείας που σχετίζονται με τις υποδομές των πληροφοριακών συστημάτων. Κάθε εφαρμογή είναι εγκατεστημένη σε κάποιον κεντρικό υπολογιστή (server) και κάθε προσωπικός υπολογιστής είναι συνδεδεμένος στο εσωτερικό δίκτυο (intranet) της Εταιρείας. Είναι λογικό να ειπωθεί ότι χωρίς τις υποδομές δεν θα ήταν δυνατόν να λειτουργήσει καμία εφαρμογή. Οι υποδομές ελέγχονται για την ασφάλειά τους, την ορθή συντήρησή τους, την καθημερινή παρακολούθησή τους, τη διαθεσιμότητά τους και τα σχέδια της επιχειρησιακής συνέχειας σε περίπτωση ατυχήματος (business continuity plan) από ελεγκτές με την αντίστοιχη επαγγελματική κατάρτιση και εξειδίκευση ώστε να οριοθετούνται και να ελέγχονται σωστά οι όποιοι κίνδυνοι ανακύπτουν.

Το τρίτο σημείο εστίασης σχετίζεται με την ασφάλεια των πληροφοριακών συστημάτων και αναφέρει ότι κάθε Εταιρεία θα πρέπει να διαθέτει σχετικές διαδικασίες διαχείρισης της ασφάλειας των πληροφοριών. Στόχος είναι να υπάρχει έλεγχος και παρακολούθηση στο επίπεδο των προσβάσεων στην Εταιρεία αλλά και στη διαχείριση της πληροφορίας. Κοινές δικλίδες ασφαλείας για την αντιμετώπιση του κινδύνου της ασφάλειας είναι η χρήση πολιτικών ασφαλείας, η διαβάθμιση αρχείων, ο διαχωρισμός καθηκόντων, η ενεργοποίηση συστημάτων καταγραφής, ο περιορισμός της φυσικής πρόσβασης, αλλά και ο περιορισμός των προσβάσεων σε κάθε επίπεδο τεχνολογίας. Οι προσβάσεις στα συστήματα πληροφορικής είναι πολυεπίπεδη, δηλαδή υπάρχουν προσβάσεις σε βάσεις δεδομένων, σε εφαρμογές, σε λειτουργικά συστήματα, σε δίκτυα, σε ιστοσελίδες κ.λπ. Όλες οι προσβάσεις θα πρέπει να είναι ελεγχόμενες και τεκμηριωμένες.

Το τελευταίο σημείο εστίασης αναφέρεται στις διαδικασίες που αφορούν τον κύκλο ζωής κάθε συστήματος ή εφαρμογής. Ο κύκλος ζωής αποτελείται από την προμήθεια, την υλοποίηση, τη συντήρηση και την παρακολούθηση της κάθε εφαρμογής. Οι

δικλίδες ασφαλείας που εφαρμόζονται σε κάθε φάση έχουν ως στόχο να επιτυγχάνονται οι επιχειρησιακές απαιτήσεις για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων. Οι δικλίδες ασφαλείας που διέπουν την κάθε φάση ζωής ενός συστήματος εγγυώνται ότι οι δραστηριότητες της πληροφορικής είναι σε ευθυγράμμιση με τις ανάγκες των χρηστών και ότι οι επενδύσεις στην τεχνολογία αποδίδουν (ΙΕΣΟΕΛ, 2014).

Η τεχνολογία σε κάθε Εταιρεία υπάρχει για να υποστηρίξει τις επιχειρησιακές διαδικασίες και οι δικλίδες ασφαλείας των συστημάτων για να προστατέψουν από τους σχετικούς κινδύνους.

1.8 Επιτροπή Ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος έχει γίνει ένα σημαντικό εργαλείο που βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του καθώς εντοπίζει τους επιχειρηματικούς κινδύνους και την αναποτελεσματικότητα, λαμβάνει τις κατάλληλες διορθωτικές ενέργειες με σκοπό τη συνεχή βελτίωση. Επιπρόσθετα έχει να επιτελέσει το ρόλο του συμβουλευτικού οργάνου όπως ορίζεται με σαφή τρόπο και στην Πράξη Διοικητή Τραπέζης Ελλάδος 2577/2006_Φ.Ε.Κ. 59^Α/20.03.2006 (πλαίσιο αρχών λειτουργίας και οργάνωσης εσωτερικού ελέγχου στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα) όπου μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι: *“ Η συμβουλευτική (τουλάχιστον) συμμετοχή των Μονάδων Εσωτερικής Επιθεώρησης, Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης στο σχεδιασμό νέων προϊόντων και διαδικασιών σε θέματα που αφορούν στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων, καθώς και για την εκτίμηση του λειτουργικού κινδύνου που μπορεί να προκύψει, σε περιπτώσεις σημαντικών αλλαγών (συγχωνεύσεις, εξαγορές κλπ.), προκειμένου να ενσωματωθούν οι κατάλληλοι ελεγκτικοί μηχανισμοί, οι μηχανισμοί διαχείρισης κινδύνων και να διασφαλισθεί η συμβατότητα με τους ισχύοντες κανόνες”*.

Ως εκ τούτου, η συμβολή του πρέπει να παρακολουθείται προκειμένου να διατηρηθεί και να ενισχυθεί η αξιοπιστία του εσωτερικού ελέγχου.

Η ομάδα εσωτερικού ελέγχου πρέπει να αποτελείται από μέλη με διαφορετική εμπειρογνωμοσύνη, τόσο στις τεχνικές όσο και στις δεξιότητες. Οι παράγοντες που σχετίζονται με την επιτροπή ελέγχου και η αλληλεπίδραση μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου δεν θεωρούνται σημαντικοί. Επίσης τονίζεται πως η σχέση μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να ενισχυθεί

για να υπάρξει καλύτερος μηχανισμός εποπτείας. Μετά την χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στη σημασία της εποπτείας για την διαχείριση των κινδύνων από τις ελεγκτικές επιτροπές. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2009, (Παπακίτσου, 2014) σχετικά με την αντίδραση των μελών των επιτροπών ελέγχου στη χρηματοπιστωτική κρίση, κατέδειξε τα εξής.

Σύμφωνα με την έρευνα, τα περισσότερα από τα μέλη της επιτροπής ελέγχου απάντησαν ότι έχουν αυξήσει την "πρακτική συμμετοχή" τους στη διοίκηση λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης, υποδηλώνοντας ότι προτίθενται να αλλάξουν τη φύση και το εύρος της εποπτείας τους για τη βελτίωση της διαχείρισης κινδύνων της εταιρείας. Ωστόσο, αυτά τα μέλη της επιτροπής ελέγχου θεωρούν πως οι αρμοδιότητες τους όσον αφορά την εποπτεία του κινδύνου ενδέχεται να συνεχίσουν να είναι ασαφείς. Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες δήλωσαν ότι η εποπτεία του κινδύνου δεν ήταν σαφώς οριοθετημένη ως ευθύνη του συμβουλίου ή των μόνιμων επιτροπών του.

Προκειμένου να ενισχυθούν οι ευθύνες του διοικητικού συμβουλίου για τη διαχείριση κινδύνων, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εξέδωσε το 2009 κανόνες για βελτιώσεις, όπου απαιτούν την αποκάλυψη του ρόλου του συμβουλίου όσον αφορά την εποπτεία των κινδύνων στις ετήσιες εκθέσεις.

1.9 Ποιότητα ελέγχου

Οι Knechel et al (2013), παρουσιάζουν μια σύνθεση ενός μεγάλου όγκου ερευνών για την ποιότητα του ελέγχου όπου παρουσιάζονται τα κύρια χαρακτηριστικά ενός ελέγχου (κίνητρα, μοναδικότητα, διαδικασία, αβεβαιότητα και κρίση), όπως και όλες οι πτυχές του ελέγχου (εισροές, διαδικασίες, αποτελέσματα και περιβάλλον). Με βάση τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνά τους διαπιστώθηκε ότι η ανάδειξη των ευρημάτων υψηλής σημαντικότητας είναι ζωτικής σημασίας για τη διενέργεια ενός αποτελεσματικού και ποιοτικού ελέγχου.

Παρά τον εξέχοντα ρόλο όμως της σημαντικότητας (Κεμεκενίδου, 2017), λίγα πράγματα είναι γνωστά για τον τρόπο με τον οποίο οι εσωτερικοί ελεγκτές αξιολογούν τη σημαντικότητα, ενώ οι επαγγελματικοί φορείς και οι ρυθμιστικές αρχές παραμένουν επιφυλακτικοί όσον αφορά τη δημοσίευση κανόνων ή κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον ορισμό της σημαντικότητας. Δηλαδή όλοι οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μπορεί να έχουν πολύ διαφορετικές απόψεις σχετικά με την ποιότητα του ελέγχου, οπότε ο προσδιορισμός της σημαντικότητας επαφίεται σε μεγάλο βαθμό στην κρίση του ίδιου του εσωτερικού ελεγκτή. Ο ελεγκτής που διενεργεί τον έλεγχο μπορεί να καθορίσει την ποιότητα του ελέγχου όταν ολοκληρώνει ικανοποιητικά όλα τα καθήκοντα που απαιτούνται.

Και ενώ οι ρυθμιστικές αρχές απαιτούν να διεξάγονται οι έλεγχοι σύμφωνα με το ισχύον σε κάθε περίπτωση κανονιστικό πλαίσιο, παρατηρείται το φαινόμενο οι επενδυτές ή και τα μέλη των επιτροπών ελέγχου να επιζητούν απλώς από τους ελέγχους να αποκαλύψουν οικονομικές απάτες. Η ποιότητα του ελέγχου σύμφωνα με τον Herrbach (2011), είναι δύσκολο να εκτιμηθεί, γεγονός που την καθιστά ιδιαίτερα ευαίσθητη στη συμπεριφορά των ατόμων που εκτελούν ελεγκτικές εργασίες.

Η διαδικασία ελέγχου προσπαθεί να αντισταθμίσει την αβεβαιότητα που αντιμετωπίζει ένας ελεγκτής (λόγω της πιθανότητας να υποπέσει σε λάθη αλλά και λόγω των σφαλμάτων που ενδεχομένως να προκύψουν λ.χ. από τη στατιστική μεθοδολογία επιλογής δειγμάτων) αλλά έχει επίσης αποδειχθεί ότι επηρεάζει την ποιότητα του ελέγχου με απρόβλεπτες μεθόδους. Τόσο οι πιστωτικοί όσο και οι οικονομικοί αναλυτές ισχυρίζονται ότι έχει διαπιστωθεί, οι μη ελεγκτικές υπηρεσίες να επηρεάζουν την ανεξαρτησία του ελεγκτή και, κατά συνέπεια να βλάπτουν την

ποιότητα του ελέγχου. Η ποιότητα του ελέγχου είναι μια έννοια που έχει διαφορετικούς ορισμούς ανάλογα με τη θέση του κάθε εμπλεκόμενου στον έλεγχο (ελεγκτής, διοίκηση, εποπτικός φορέας, αρμόδιες αρχές).

Ως εκ τούτου η ποιότητα του ελέγχου σχετίζεται με την αυξανόμενη ικανότητα ενός ελεγκτή να ανιχνεύει τις λογιστικές ανακρίβειες και συναρτάται από το βαθμό της ανεξαρτησίας του ελεγκτή. Ένας καλός ελεγκτής παρέχει ακριβείς πληροφορίες σχετικά με την αξία της επιχείρησης καθώς ο σκοπός του ελέγχου είναι να παρέχει διαβεβαίωση ως προς τις οικονομικές καταστάσεις. Ως ποιότητα ελέγχου ορίζονται οι οικονομικές καταστάσεις που δεν περιέχουν ουσιώδεις ανακρίβειες όπως επίσης και η ικανότητα του ελεγκτή να ανιχνεύει και να εξαλείφει ουσιώδεις ανακρίβειες ως προς τα παραγόμενα οικονομικά αποτελέσματα.

Ανεξάρτητα από τυχόν διαφορές στον ορισμό της ποιότητας του ελέγχου, ακόμη και όταν οι φορείς παροχής υπηρεσιών ελέγχου αμφισβητούν την ποιότητα της υπηρεσίας ελέγχου, όλοι συμφωνούν στη σημασία της. Η μέτρηση της ποιότητας του ελέγχου βέβαια δεν είναι άμεσα προφανής, ειδικά για τους διάφορους τρίτους (πελάτες, πιστωτές, προμηθευτές) αλλά και για τους επενδυτές. Οι διαδικασίες για την ποιότητα του ελέγχου αποσκοπούν στη διατήρηση υψηλών προτύπων ελέγχου, αλλά η αποτυχία του ελέγχου γίνεται συνήθως γνωστή μόνο σε περίπτωση χρεωκοπίας των επιχειρήσεων, π.χ. Enron. Οι Humphrey, Loft και Woods στο έργο τους «*Regulating Audit beyond the Crisis: A Critical Discussion of the EU Green Paper*» (2009), τονίζουν ότι υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους η ουσία και η ποιότητα του ελεγκτικού έργου θα μπορούσε να εμφανιστεί και να καταδειχθεί περισσότερο.

Για παράδειγμα, ένα τμήμα της ετήσιας απολογιστικής έκθεσης θα μπορούσε να επικεντρωθεί σε βασικά ευρήματα ελέγχου. Οι γνωστοποιήσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα διάφορα επίπεδα λειτουργικού κινδύνου και της σημαντικότητας του ελέγχου, τα σφάλματα υψηλής σημαντικότητας που εντοπίστηκαν και πως αυτά αντιμετωπίστηκαν, καθώς και πληροφορίες σχετικά με την κλίμακα, τη φύση και τα αποτελέσματα των δοκιμών που πραγματοποιήθηκαν για την επαλήθευση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με τα Πρότυπα. Οι γνωστοποιήσεις αυτές θα μπορούσαν ενδεχομένως να υπερβούν τις τεχνικές αρμοδιότητες της αληθούς και δίκαιης αξιολόγησης και να περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με κάθε βοήθεια που

παρέχεται από τον ελεγκτή στην Εταιρεία για να αποφευχθεί η τροποποίηση μιας γνώμης.

Συνοπτικά, θα μπορούσε κανείς να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ένας επαρκής έλεγχος είναι εκείνος όπου υπάρχει η εκτέλεση μιας καλά σχεδιασμένης διαδικασίας ελέγχου από κατάλληλα εκπαιδευμένους υπαλλήλους (ελεγκτές), οι οποίοι κατανοούν -της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα, καθώς επίσης και την ανάγκη αναμόρφωσής του και ενίσχυσης της εποπτείας του με τη θέσπιση κανονιστικών ρυθμίσεων που προάγουν τη διαφάνεια και τη λογοδοσία και διασφαλίζουν την ποσότητα και ποιότητα των κεφαλαίων του τραπεζικού συστήματος. Επίσης οι κυβερνήσεις προσανατολίστηκαν προς νομοθέτηση κανόνων οι οποίοι να περιορίζουν τη μόχλευση, να εγγυώνται ισχυρότερα αποθέματα ασφαλείας, συνεκτικό πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης και ενισχυμένες αρμοδιότητες εποπτείας που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τους κινδύνους του χρηματοπιστωτικού συστήματος κάθε χώρας.

Με τον νόμο 4261/2014 ενσωματώνεται στην ελληνική νομοθεσία η Οδηγία 2013/36/ΕΕ, η οποία συμπληρώνει το ρυθμιστικό και εποπτικό πλαίσιο λειτουργίας των ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στον τραπεζικό τομέα και τις κεφαλαιαγορές. Ο κανονισμός ισχύει σταδιακά από 1.1.2014, ενώ παράλληλα γίνονται συχνά παραπομπές σε δικές του διατάξεις. Ειδικότερα, θεσπίζονται κανόνες (Κεμεκενίδου, 2017) σχετικά με:

- α) την ανάληψη και άσκηση της δραστηριότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων (από κοινού καλούμενα «ιδρύματα»),
- β) τις εποπτικές αρμοδιότητες και τα εργαλεία για την προληπτική εποπτεία των ιδρυμάτων από τις αρμόδιες αρχές,
- γ) την προληπτική εποπτεία των ιδρυμάτων αυτών από τις αρμόδιες αρχές κατά τρόπο συμβατό προς τους κανόνες που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 575/2013 (ΕΕ L 176),
- δ) τις απαιτήσεις δημοσιοποίησης όσον αφορά την προληπτική ρύθμιση και εποπτεία των ιδρυμάτων.

1.10 Βασιλεία III & Εσωτερικός Έλεγχος

Η Επιτροπή της Βασιλείας πέρα από τον καθορισμό της κεφαλαιακής επάρκειας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων καθορίζει και το πλαίσιο αναφορικά με το πως ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα πρέπει να διοικείται και να ελέγχεται. Αυτό το οποίο επισημαίνει η Επιτροπή της Βασιλείας III είναι ότι η έλλειψη αποτελεσματικής εταιρικής διακυβέρνησης μπορεί να προκαλέσει ακόμη και τη χρεοκοπία χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με ότι κινδύνους μπορεί να συνεπάγεται αυτό τόσο για την κοινωνία όσο και για την οικονομία (απώλεια τραπεζικών καταθέσεων, αύξηση δημοσίων δαπανών για αποζημιώσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων, αύξηση μακροοικονομικών κινδύνων, αύξηση του συστημικού κινδύνου λόγω της τραπεζοκεντρικής -bank based- φύσεως της ελληνικής οικονομίας κ.α.).

Επιπρόσθετα, η ανεπαρκής εταιρική διακυβέρνηση συμβάλλει στη μείωση της εμπιστοσύνης των διεθνών αγορών ότι τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν την ικανότητα να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τα περιουσιακά τους στοιχεία, και τις καταθέσεις που διατηρούν στα χαρτοφυλάκιά τους. Σε περιόδους κρίσεων αυτό μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες, με αποτέλεσμα τη φυγή καταθέσεων στο εξωτερικό (γεγονός που διαπιστώθηκε στο πρόσφατο παρελθόν με φυγή αρκετών δισεκατομμυρίων ευρώ από τις ελληνικές τράπεζες τόσο την περίοδο 2010-2011, όσο και το 2015).

Για την αποφυγή τέτοιων κινδύνων η Επιτροπή της Βασιλείας έχει δημοσιεύσει 3 εκθέσεις για την ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, το 1999, το 2006 και το 2010 (Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, 2010) που περιελάμβαναν οδηγίες σχετικά με τη σύνθεση των διοικητικών συμβουλίων, την ανώτατη διοίκηση και τη συμβολή των εποπτικών αρχών. Πιο συγκεκριμένα στην έκθεση του 2006 μπορούμε να επισημάνουμε τα εξής σημεία:

- i) Την ενεργή συμμετοχή του Διοικητικού Συμβουλίου στην έγκριση του στρατηγικού σχεδιασμού του κάθε τραπεζικού οργανισμού,
- ii) τον καθορισμό σαφών αρμοδιοτήτων και τη διάχυση των αρμοδιοτήτων αυτών σε όλο τον οργανισμό,
- iii) Οι πολιτικές των αμοιβών να συνάδουν με τους μακροπρόθεσμους στόχους του κάθε χρηματοπιστωτικού οργανισμού,

iv) οι κίνδυνοι οι οποίοι προέρχονται από αδιαφανείς δραστηριότητες θα πρέπει να διαχειρίζονται με τρόπο αποτελεσματικό.

Στο τελευταίο άρθρο της Επιτροπής περί εταιρικής διακυβέρνησης το 2010, πραγματοποιήθηκε μία επέκταση των βέλτιστων πρακτικών σε τομείς όπως η διαχείριση κινδύνων, τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου (internal controls), οι γνωστοποιήσεις προς τις αρχές αναφορικά με πολύπλοκες ή δυσνόητες εταιρικές δομές, αποζημιώσεις στελεχών κ.α. Ειδικότερα η επιτροπή της Βασιλείας δίνει ιδιαίτερη έμφαση πρωταρχικά στο κομμάτι της διαχείρισης των κινδύνων με αναλυτικές βέλτιστες πρακτικές για τον τρόπο με τον οποίο το συγκεκριμένο τμήμα θα πρέπει να λειτουργεί και ακολούθως στην αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου (Κολιοδήμος, 2013).

1.11 Ανακεφαλαίωση

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι διαπιστώθηκε μία αξιοσημείωτη μεταστροφή στα καθήκοντα των εσωτερικών ελεγκτών μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, καθώς τότε διαπιστώθηκε με εμφατικό τρόπο η ανάγκη να τεθούν συγκεκριμένοι όροι και πλαίσια στη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, λόγω των – έως ένα βαθμό – χωρίς κανόνες λειτουργίας τους. Η θέσπιση πιο αυστηρού λειτουργικού και εποπτικού πλαισίου τόσο από τις διεθνείς (π.χ. Επιτροπή της Βασιλείας) όσο και από τις εσωτερικές εποπτικές αρχές, κατέστησε πιο σημαντικό το ρόλο του Εσωτερικού Ελέγχου αλλά και με περισσότερες απαιτήσεις από αυτόν.

Επιπρόσθετα, το νέο πλαίσιο Coso με τους 5 βασικούς πυλώνες και τις 17 βασικές αρχές τις οποίες καταδεικνύει ένα σαφές πλαίσιο κινδύνων (όπως για παράδειγμα η διενέργεια απατών, ή οι απειλές από τη χρήση των πληροφοριακών συστημάτων) που απειλούν να βλάψουν τον τρόπο λειτουργίας και τη βιωσιμότητα του κάθε οργανισμού. Μέσα από το πλαίσιο αυτό γίνεται πιο ορατός ο τρόπος με τον οποίο η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου οφείλει να λειτουργήσει ώστε να συμβάλλει στη θωράκιση και την ευρωστία της κάθε επιχείρησης.

Τέλος, μέσα από το παρόν κεφάλαιο, αναδεικνύεται η σημασία της συνεργασίας του Εσωτερικού Ελέγχου με την Επιτροπή, καθώς μέσα από τη λειτουργία της Επιτροπής θα θωρακιστεί ο ρόλος και η σημασία του έργου του Εσωτερικού Ελέγχου, ενώ θα

αναδειχθούν με τον πλέον δόκιμο τρόπο οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει ο κάθε Οργανισμός και οι βέλτιστες μέθοδοι με τις οποίες θα πρέπει αυτοί να αντιμετωπιστούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟΝ ΟΜΙΛΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

2.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο θα δοθεί μία εικόνα για τη λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου εντός του Ομίλου Πειραιώς. Ο Τομέας Εσωτερικού Ελέγχου αποτελεί μέρος του συστήματος Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας. Παρέχει ανεξάρτητες και αντικειμενικές ελεγκτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, οι οποίες έχουν σκοπό να προσθέτουν αξία και να βελτιώνουν τις υπηρεσίες της Τράπεζας.

Ο Τομέας Εσωτερικού Ελέγχου συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της Τράπεζας προσφέροντας μία συστηματική προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση των διαδικασιών της διακυβέρνησης, της διαχείρισης κινδύνων και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου λειτουργεί υπό την επίβλεψη και τον έλεγχο της Επιτροπής Ελέγχου στην οποία αναφέρεται για το έργο του και έτσι διασφαλίζεται η ανεξαρτησία της εντός του Συστήματος Διακυβέρνησης της Τράπεζας. Ο σκοπός, οι δικαιοδοσίες και οι αρμοδιότητες του Εσωτερικού Ελέγχου καθορίζονται από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Ομίλου Πειραιώς, ο οποίος περιγράφει και τη συμβολή του στη διακυβέρνηση, τη διαχείριση κινδύνων και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας. Επίσης, προσδιορίζει τις βασικές αρχές άσκησης του έργου του Εσωτερικού Ελέγχου και καθορίζει τη βάση αξιολόγησής του.

2.2 Ο Εσωτερικός Έλεγχος στον Όμιλο Πειραιώς

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς, σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του, παρακολουθεί συστηματικά την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του υφιστάμενου Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και υλοποιεί άμεσα τις ενδεχόμενες ενέργειες που απαιτούνται για τη διαρκή αντιμετώπιση και μείωση του λειτουργικού κινδύνου. Παράλληλα, ελέγχει με κατάλληλους μηχανισμούς έγκαιρης προειδοποίησης, τη συνεπή εφαρμογή της υπηρεσίας του εσωτερικού ελεγκτή

στις ελεγχόμενες μονάδες, καθώς και την πλήρη συμμόρφωση όλων των εμπλεκομένων με τις αρχές και τους στόχους του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Βασικό μέλημα της Τράπεζας (Τράπεζα Πειραιώς, 2020) αποτελεί η ανάπτυξη και η συνεχής αναβάθμιση, τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο Ομίλου, του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, το οποίο αποτελεί σύνολο λεπτομερώς καταγεγραμμένων ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών που καλύπτουν σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα και συναλλαγή της και συντελούν στην αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία της.

2.2.1 Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου

Η Τράπεζα έχει θεσπίσει μια ισχυρή υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου για τη διαφύλαξη των περιουσιακών της στοιχείων, τη ξεχωριστή και αναλυτική τήρηση και φύλαξη των περιουσιακών στοιχείων των πελατών της και τη διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων της. Τα μέλη του Δ.Σ. έχουν την τελική ευθύνη για τη διατήρηση του Συστήματος, την παρακολούθηση και αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικής εφαρμογής του. Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου αποσκοπεί στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των κινδύνων που απειλούν την Τράπεζα και όχι απαραίτητα στην εξάλειψή τους.

Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας υποστηρίζεται, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, από ολοκληρωμένο Σύστημα Διοικητικής Πληροφόρησης (MIS – Management Information System) και επικοινωνίας, καθώς και μηχανισμούς, οι οποίοι αλληλοσυμπληρώνονται και αποτελούν ένα ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου τόσο της οργανωτικής δομής και των δραστηριοτήτων της Τράπεζας όσο και του Κανονισμού (Τράπεζα Πειραιώς, 2020).

Υπεύθυνοι για την τήρηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου είναι οι:

- Εσωτερικοί Ελεγκτές
- Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee)
- Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου (Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου)

2.2.2 Διαχείριση Κινδύνων

Η Τράπεζα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αποτελεσματική παρακολούθηση και **διαχείριση των κινδύνων**, σε ατομικό και επίπεδο ομίλου, με γνώμονα τη διατήρηση της σταθερότητας και συνέχειας των εργασιών της. Στο πλαίσιο αυτό, τα αρμόδια όργανα της Τράπεζας μεριμνούν για την καταγραφή και τακτική επαναξιολόγηση της Επιχειρησιακής Στρατηγικής της αναφορικά με την ανάληψη, παρακολούθηση και διαχείριση των κινδύνων και τη διάκριση των συναλλαγών και πελατών κατά επίπεδο κινδύνου, τον καθορισμό των εκάστοτε αποδεκτών ανωτάτων ορίων ανάληψης κινδύνου συνολικά για κάθε είδους κινδύνου και την περαιτέρω εξειδίκευση καθενός εκ των ως άνω ορίων, καθώς και τη θέσπιση ορίων παύσης ζημιογόνων δραστηριοτήτων ή άλλων διορθωτικών ενεργειών.

Η Τράπεζα μεριμνά, επίσης, για τη θέσπιση αξιόπιστων, αποτελεσματικών και ολοκληρωμένων πολιτικών και διαδικασιών για την αξιολόγηση και διατήρηση σε διαρκή βάση του ύψους, της σύνθεσης και της κατανομής των ιδίων κεφαλαίων, τα οποία κρίνονται εκάστοτε από τη Διοίκηση της Τράπεζας κατάλληλα για την κάλυψη της φύσης και του επιπέδου της διαχείρισης των κινδύνων που αναλαμβάνει ή ενδέχεται να αναλάβει η Τράπεζα. Οι ως άνω πολιτικές και διαδικασίες υπόκεινται σε τακτική εσωτερική επανεξέταση και αξιολόγηση από τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου, με στόχο να διασφαλίζεται ότι αυτές παραμένουν πλήρεις, επαρκείς και ανάλογες με τη φύση, την έκταση και την πολυπλοκότητα των εκάστοτε δραστηριοτήτων της Τράπεζας (Τράπεζα Πειραιώς, 2020).

2.2.3 Σκοποί Εσωτερικών Ελέγχων

Οι πιο σημαντικοί από τους σκοπούς της εφαρμογής ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι (Βίτσιου, 2012):

- η συστηματική προστασία των περιουσιακών στοιχείων του Ομίλου από κλοπές, φθορές σπατάλες, κλπ.
- η πλήρης εξασφάλιση της λειτουργίας του λογιστικού συστήματος σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές αρχές της Λογιστικής, και με τις διατάξεις των σχετικών νόμων.

- η συνεχής ενθάρρυνση και παρακολούθηση της άμεσης εφαρμογής από το προσωπικό των εντολών της διοικήσεως του Ομίλου.
- η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εργασιών του Ομίλου.
- η συνεχής συμμόρφωση της διοικήσεως προς τους νόμους και το κανονιστικό πλαίσιο που διέπουν την λειτουργία του Ομίλου.
- Η εκπλήρωση των τριών τελευταίων σκοπών αποτελεί την πρωταρχική επιδίωξη του Διοικητικού Εσωτερικού Ελέγχου. Η ικανοποίηση των δύο πρώτων σκοπών είναι το κύριο μέλημα του Λογιστικού Εσωτερικού Ελέγχου. Αυτός ο διαχωρισμός του εσωτερικού ελέγχου δεν είναι τόσο ευχερής στην πράξη όπου οργανωτικά μέτρα που αφορούν το διοικητικό έλεγχο εξυπηρετούν, συγχρόνως και τους σκοπούς του λογιστικού ελέγχου.

Με γνώμονα όλα τα ανωτέρω εκπονείται σε ετήσια βάση ετήσιο πλάνο εσωτερικών ελέγχων προς την Επιτροπή Ελέγχου ή το Διοικητικό Συμβούλιο εφόσον πρόκειται για θυγατρική Εταιρεία του Ομίλου που δεν διαθέτει επιτροπή Ελέγχου. Σκοπός του ετήσιου αυτού ελεγκτικού πλάνου είναι να αξιολογηθούν και να καθοριστούν οι κίνδυνοι ανά εποπτευόμενη περιοχή – επιχειρηματική δραστηριότητα και να εκπονηθούν τα σχετικά ελεγκτικά έργα με βάση το βαθμό σημαντικότητας των κινδύνων αυτών αλλά και τους πόρους σε ανθρώπινο δυναμικό της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου της Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ: Στο Παράρτημα της παρούσης εργασίας παρατίθεται σχετικό υπόδειγμα ετήσιου ελεγκτικού πλάνου για το έτος 2020.

2.2.4 Συνεργασία της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας Πειραιώς με Ορκωτούς Ελεγκτές

Επειδή οι οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου Πειραιώς ελέγχονται σε ετήσια βάση από εξωτερικούς Ορκωτούς Ελεγκτές κρίνεται αναγκαία η στενή συνεργασία της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας αλλά και των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου των θυγατρικών εταιριών της Τράπεζας με τους Ορκωτούς Ελεγκτές στους οποίους διοχετεύονται (κατόπιν σχετικών αιτημάτων των Ορκωτών ελεγκτών και υπογραφή δήλωσης εμπιστευτικότητας από τη μεριά τους ότι τα στοιχεία που

περιέρχονται εις γνώσιν τους θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τις ανάγκες του συγκεκριμένου ελέγχου) τα απαιτούμενα στοιχεία.

Ενδεικτικά παρατίθεται υπόδειγμα ερωτηματολογίου από την ελεγκτική εταιρεία Deloitte προς την Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου της Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ αναφορικά με διαπιστωμένες ή μη περιπτώσεις απάτης από τα αρμόδια διευθυντικά στελέχη της ως άνω Εταιρείας (Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ, 2020).

Σκοπός του εν λόγω ερωτηματολογίου είναι να διαπιστωθεί αν έχουν αναπτυχθεί από την Εταιρεία οι κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες για την διασφάλιση των Οικονομικών Καταστάσεων έναντι του κινδύνου απάτης (ήτοι επαρκής και αποτελεσματική λειτουργία τμημάτων Εσωτερικού Ελέγχου, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Διαχείρισης Κινδύνων, ύπαρξη διττού ελέγχου – for eyes principle – σε όλες τις λειτουργίες που αυτό απαιτείται, ύπαρξη πολιτικής διαχείρισης επώνυμων και ανώνυμων αναφορών – whistle blowing policy – κ.α.). Στο Παράρτημα της παρούσας εργασίας παρατίθενται ολοκληρωμένο το σχετικό ερωτηματολόγιο.

2.2.5 Υποβολή Αναφορών στη Διοίκηση από τον Εσωτερικό Έλεγχο Ομίλου Πειραιώς

Η υποβολή αναφορών προς τη Διοίκηση/ανώτερα Διευθυντικά στελέχη πραγματοποιείται κατόπιν ολοκλήρωσης του ελεγκτικού έργου από τους εσωτερικούς ελεγκτές. Για την διενέργεια του ελεγκτικού έργου ακολουθούνται τα βήματα που περιγράφονται στη συνέχεια (Τράπεζα Πειραιώς, 2020):

1) Εκδίδεται εντολή εσωτερικού ελέγχου προς τους προϊσταμένους των αρμόδιων Μονάδων/Τμημάτων που θα ελεγχθούν.

2) Διενεργείται διαδικασία «walk through» ώστε να προσδιοριστούν με ακρίβεια οι ελεγχόμενες περιοχές.

3) Ζητούνται τα σχετικά στοιχεία βάσει επιλεγμένων δειγμάτων τα οποία λαμβάνουν οι εσωτερικοί ελεγκτές (η χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία που ακολουθείται συνήθως είναι αυτή της τυχαίας δειγματοληψίας).

4) Αφού γίνει η κατάλληλη επεξεργασία και αξιολόγηση όλων των στοιχείων που έχουν συλλεχθεί κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ταξινομούνται τα αντίστοιχα, ανά

περιοχή, φύλλα ελέγχου και γίνεται επισκόπηση και αξιολόγησή τους από το αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου Πειραιώς.

5) Εκδίδεται έκθεση ελέγχου με όλες τις διαπιστώσεις/αδυναμίες του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, οι οποίες προέκυψαν από τον διενεργηθέντα έλεγχο.

Προς πληρέστερη κατανόηση των ως άνω, παρατίθεται υπόδειγμα υποβολής αναφοράς της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου προς τα αρμόδια διοικητικά στελέχη της θυγατρικής του Ομίλου Πειραιώς με την επωνυμία: «Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ», (2020). Η εν λόγω αναφορά αφορά τον ετήσιο έλεγχο κανονιστικής συμμόρφωσης της Εταιρείας ως προς την εκπόνηση, δημοσίευση και τήρηση Πολιτικής Αποδοχών, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στο ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο (κανονισμός Ε.Ε. 604/2014, Νόμος 4261/2014 και 4416/2016, καθώς και Π.Δ.Τ.Ε. 2650/2012). Στο Παράρτημα της παρούσας εργασίας καταγράφονται αναλυτικά τόσο η σχετική αναφορά προς το Διοικητικό Συμβούλιο της Πειραιώς ΑΕΔΑΚ, όσο και η έκθεση ευρημάτων ελέγχου με τα καταγεγραμμένα ευρήματα και τα σχετικά χρονοδιαγράμματα προς υλοποίηση από τις αρμόδιες Μονάδες της Εταιρείας.

2.2.6 Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης

Μία Κεντρική Μονάδα με την οποία η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου αναπτύσσει αμοιβαία σχέση και διαρκή επικοινωνία είναι η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης, γιατί είναι εκείνη η οποία επικουρεί το έργο των εσωτερικών ελεγκτών ως προς τη διαδικασία συμμόρφωσης με το υφιστάμενο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου επίσης έχει εντάξει στο πρόγραμμα ελέγχων της στοιχεία ελέγχου του βαθμού συμμόρφωσης με το ισχύον κάθε φορά θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τις ελεγχόμενες Μονάδες, ώστε να σταθμίζεται ο κίνδυνος αποκλίσεων και οι όποιες αποκλίσεις να εντοπίζονται έγκαιρα πριν την επιβολή των αντίστοιχων διοικητικών προστίμων από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές (Τράπεζα της Ελλάδος – Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς) και υποβοηθείται από τη Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης στο πλαίσιο της στάθμισης των ως άνω κινδύνων. Σε κάθε περίπτωση βέβαια η λειτουργία της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης θα πρέπει να αποτελεί διακριτή λειτουργία από τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου και ο συνδυασμός της λειτουργίας των δύο

εμπλεκόμενων Μονάδων θα μπορεί να γίνεται αποδεκτός εάν δεν θίγεται η αποτελεσματικότητα και η ανεξαρτησία της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης (Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, 2013).

Ειδικότερα η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης (Πειραιώς ΑΕΔΑΚ, 2018) είναι υπεύθυνη για:

α) Τη διαρκή παρακολούθηση συμμόρφωση του Οργανισμού με τις υποχρεώσεις που υπέχει σύμφωνα με τους ν. 3606/2007 και 4557/2018 και τις εκδιδόμενες βάσει αυτών κανονιστικές αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και τον εντοπισμό τυχόν κινδύνων μη συμμόρφωσης (στο πεδίο ελέγχου του δεν εμπίπτουν ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος αγοράς και ο ασφαλιστικός κίνδυνος, ούτε κίνδυνοι σχετιζόμενοι με θέματα λογιστικά, εργοδοσίας, φορολογικά και πληροφορικής),

β) Την ελαχιστοποίηση του κινδύνου μη συμμόρφωσης με το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο και τη διευκόλυνση της αποτελεσματικής άσκησης των αρμοδιοτήτων της Τράπεζας της Ελλάδος και Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς,

γ) Την αξιολόγηση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας των μέτρων, πολιτικών και διαδικασιών που ο Όμιλος έχει υιοθετήσει και εφαρμόζει και

δ) Την παροχή συμβουλών και συνδρομής στα αρμόδια πρόσωπα, με σκοπό τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της Εταιρείας με το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.

• Διοικητική Ανεξαρτησία

Η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης αποτελείται από τακτικό προσωπικό του Ομίλου το οποίο δεν επιτρέπεται να απασχολείται σε άλλους επιχειρησιακούς τομείς της Εταιρείας, προκειμένου να διασφαλίζεται η λειτουργική ανεξαρτησία της Μονάδας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η απρόσκοπτη και ανεξάρτητη άσκηση των καθηκόντων της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης, διασφαλίζει ότι ο Υπεύθυνος Κανονιστικής Συμμόρφωσης:

(α) διαθέτει την απαραίτητη εξουσία, τους αναγκαίους πόρους και την εξειδίκευση που απαιτούνται καθώς και τις απαιτούμενες προσβάσεις σε όλες τις σχετικές πληροφορίες,

(β) φέρει την ευθύνη για την υποβολή γραπτών εκθέσεων προς τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη και το Διοικητικό Συμβούλιο,

(γ) δεν συμμετέχει στην παροχή των υπηρεσιών ή στην άσκηση των δραστηριοτήτων τις οποίες παρακολουθεί,

(δ) η μέθοδος προσδιορισμού της αμοιβής του δεν θέτει ούτε ενδέχεται να θέσει υπό αμφισβήτηση την αντικειμενικότητα του,

(ε) αναπληρώνεται σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματός του, από τον αναπληρωτή Υπεύθυνο Κανονιστικής Συμμόρφωσης, ο οποίος ορίζεται από αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος ή από το Διοικητικό Συμβούλιο, ώστε να διασφαλίζεται η σε διαρκή βάση απρόσκοπτη άσκηση των καθηκόντων της Κανονιστικής Συμμόρφωσης του Ομίλου.

Η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης αναφέρεται απευθείας στα ανώτερα διευθυντικά στελέχη του Οργανισμού και, μέσω αυτών, στο Διοικητικό Συμβούλιο.

• **Αρμοδιότητες Υπεύθυνου Κανονιστικής Συμμόρφωσης**

Οι αρμοδιότητες του Υπεύθυνου Κανονιστικής Συμμόρφωσης κατά την άσκηση των καθηκόντων του (Πειραιώς ΑΕΔΑΚ, 2018) συνοψίζονται κυρίως στα εξής:

(1) Θεσπίζει και εφαρμόζει κατάλληλες διαδικασίες και εκπονεί σχετικό ετήσιο Πρόγραμμα Κανονιστικής Συμμόρφωσης (Πρόγραμμα Παρακολούθησης), με στόχο να επιτυγχάνεται η έγκαιρη και διαρκής συμμόρφωση του Ομίλου με το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο και να υφίσταται ανά πάσα στιγμή εικόνα ως προς το βαθμό επίτευξης αυτού του στόχου. Στο πλαίσιο αυτό, ο Υπεύθυνος αξιολογεί το βαθμό στον οποίο η ασκούμενη από τον Όμιλο δραστηριότητα διεξάγεται σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τους ν. 3606/2007 και 4557/2018, όπως εκάστοτε ισχύουν, και τις κατ' εξουσιοδότηση αυτών κανονιστικές αποφάσεις και εάν οι εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές και τα μέτρα ελέγχου του Οργανισμού παραμένουν αποτελεσματικά και κατάλληλα. Ως προτεραιότητα τίθεται η αξιολόγηση του κινδύνου κανονιστικής συμμόρφωσης, ώστε να διασφαλίζεται ότι ο σχετικός κίνδυνος παρακολουθείται και αντιμετωπίζεται επαρκώς.

(2) Παρακολουθεί, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών, συγκεντρώνει και τηρεί σε αρχείο την ισχύουσα ή υπό εκπόνηση ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία, τις κανονιστικές πράξεις που σχετίζονται με τη διαχείριση συλλογικών και ατομικών χαρτοφυλακίων και την παροχή επενδυτικών συμβουλών, τις κατευθυντήριες

γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών και τις εγκυκλίους της Τραπεζής της Ελλάδος και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

(3) Ελέγχει ότι κάθε επερχόμενη αλλαγή στο ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο που γνωστοποιείται με οποιονδήποτε τρόπο στον Όμιλο, καθώς και κάθε εγκύκλιος ή εν γένει οδηγία απευθυνόμενη προς το προσωπικό του Οργανισμού, προωθούνται αμέσως ηλεκτρονικά στα αρμόδια τμήματα που χειρίζονται και παρακολουθούν το κεντρικό ηλεκτρονικό αρχείο του Ομίλου, στο σύνολο του προσωπικού, φροντίζοντας παράλληλα να προωθεί στα αρμόδια διευθυντικά στελέχη τυχόν στοιχεία, έγγραφα και πληροφορίες που δεν τους έχουν κοινοποιηθεί (Τράπεζα Πειραιώς, 2019).

(4) Φροντίζει, για τη διοργάνωση και πραγματοποίηση σε τακτική βάση, εκπαιδευτικών - επιμορφωτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων του προσωπικού, με σκοπό τη διαρκή ενημέρωση και εκπαίδευσή του σχετικά με τις εσωτερικές διαδικασίες και πολιτικές του Ομίλου και το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.

(5) Ελέγχει την τήρηση, από όλες τις διευθύνσεις και τα επιμέρους τμήματα του Ομίλου, της νομοθεσίας και των κανονιστικών ρυθμίσεων, των πολιτικών και διαδικασιών καθώς και των εκδοθεισών από τον Όμιλο εγκυκλίων και οδηγιών. Στο πλαίσιο των ελέγχων αυτών ζητά, παραλαμβάνει και αξιολογεί σχετικές αναφορές των διευθύνσεων και τμημάτων του Ομίλου και διατυπώνει προς αυτές οδηγίες (προφορικές ή ενίοτε και γραπτές), υποδεικνύοντας τον ενδεδειγμένο τρόπο συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις τους ή υπενθυμίζοντας τις, κανονιστικής φύσεως, υποχρεώσεις τους.

(6) Διευκολύνει την άσκηση της εποπτείας επί του Ομίλου από τις αρμόδιες αρχές ως προς τις υποχρεώσεις κατά τη διαχείριση συλλογικών και ατομικών χαρτοφυλακίων και την παροχή επενδυτικών συμβουλών.

(7) Καταγράφει τις υποχρεώσεις γνωστοποιήσεων που υπέχει ο Όμιλος σε περιοδική βάση και τις προθεσμίες εκπλήρωσής τους, κοινοποιεί τις εν λόγω πληροφορίες στα αρμόδια κάθε φορά τμήματα του Οργανισμού, παρακολουθεί την τήρηση των ως άνω υποχρεώσεων από την Εταιρεία και τηρεί σχετικά αρχεία.

(8) Συμμετέχει συμβουλευτικά, σε συνεργασία με τα εκάστοτε αρμόδια τμήματα του Ομίλου, στο σχεδιασμό νέων προϊόντων και διαδικασιών, σε θέματα που αφορούν τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων καθώς και στην εκτίμηση του λειτουργικού

κινδύνου που μπορεί να προκύψει από ουσιώδεις μεταβολές του Οργανισμού (π.χ. συγχωνεύσεις, εξαγορές), προκειμένου να διασφαλισθεί η συμβατότητα με το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο. Σε περίπτωση που οι συμβουλές του δεν λαμβάνονται υπόψη, ο Υπεύθυνος Κανονιστικής Συμμόρφωσης καταγράφει το γεγονός και το αναφέρει στις εκθέσεις κανονιστικής συμμόρφωσης που υποβάλλει στα ανώτερα διευθυντικά στελέχη του Ομίλου.

(9) Παρέχει συμβουλές και συνδρομή στα αρμόδια στελέχη και τους υπαλλήλους του Ομίλου που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση συλλογικών και ατομικών χαρτοφυλακίων και την παροχή επενδυτικών συμβουλών, υποστηρίζει δε σε καθημερινή βάση τις αντίστοιχες διευθύνσεις και τμήματα, προκειμένου να τηρούνται σε διαρκή βάση οι υποχρεώσεις που υπέχει ο Όμιλος σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, τον Εσωτερικό του Κανονισμό και τις εσωτερικές διαδικασίες/πολιτικές που έχει υιοθετήσει και εφαρμόζει.

(10) Εντοπίζει και καταγράφει τις περιπτώσεις, από τις οποίες προκύπτουν

i) διαπιστωμένες αδυναμίες συμμόρφωσης του Ομίλου με τις εκάστοτε υποχρεώσεις του,

ii) αμφιβολίες ως προς την πλήρη συμμόρφωση του Ομίλου με τις κανονιστικές φύσεως υποχρεώσεις του,

iii) ανεπάρκεια των μέσων που διαθέτει ο Όμιλος για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης με συγκεκριμένες υποχρεώσεις του, και ενημερώνει άμεσα τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη.

(11) Υποβάλλει εισηγήσεις προς τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη για τη συμπλήρωση, διόρθωση ή αναθεώρηση των εσωτερικών πολιτικών και διαδικασιών του Ομίλου, με σκοπό την επίτευξη υψηλού επιπέδου κανονιστικής συμμόρφωσης.

(12) Ελέγχει τη διαδικασία χειρισμού παραπόνων των πελατών από τα αρμόδια τμήματα εξυπηρέτησης πελατών, με γνώμονα την προβλεπόμενη στον παρόντα Εσωτερικό Κανονισμό Διαδικασία χειρισμού παραπόνων, αντιμετωπίζοντας, παράλληλα, τις υποβαλλόμενες καταγγελίες πελατών ως πηγή πληροφοριών για τυχόν υφιστάμενες ανεπάρκειες/δυσλειτουργίες. Προς διευκόλυνση του έργου του, ο Υπεύθυνος Κανονιστικής Συμμόρφωσης έχει πλήρη, άμεση και ελεύθερη πρόσβαση στα τηρούμενα για τις υποβληθείσες καταγγελίες πελατών αρχεία των αρμόδιων Διευθύνσεων/Τμημάτων.

(13) Ελέγχει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του Οργανισμού προς τις αρμόδιες εποπτικές και διοικητικές αρχές ως προς τα πρόσωπα που αποκτούν ή κατέχουν ειδική συμμετοχή στον Οργανισμό, καθώς και ως προς εκείνα που ασκούν τη διοίκησή του.

(14) Επικοινωνεί με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και με κάθε άλλη αρμόδια αρχή ή υπηρεσία σχετικά με θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης,

(15) Μεριμνά για την αποτελεσματική αποφυγή ή σε αντίθετη περίπτωση για την καταγραφή, αντιμετώπιση και ενημέρωση των πελατών για ενδεχόμενες καταστάσεις σύγκρουσης συμφερόντων.

(16) Παρακολουθεί τις προσωπικές συναλλαγές των καλυπτόμενων προσώπων του Οργανισμού, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο.

(17) Εξασφαλίζει ότι ο Όμιλος απασχολεί εφοδιασμένα με την κατάλληλη πιστοποίηση στελέχη, για την κάθε υπηρεσία στην οποία η πιστοποίηση αυτή απαιτείται.

(18) Συνδράμει την αρμόδια κάθε φορά διεύθυνση/τμήμα στην τακτική παρακολούθηση της εκτέλεσης κάθε ουσιώδους επιχειρησιακής λειτουργίας ή υπηρεσίας που έχει ανατεθεί σε εξωτερικό πάροχο (outsourcing).

(19) Παρακολουθεί κάθε άλλο θέμα το οποίο σχετίζεται με τη νόμιμη λειτουργία του Ομίλου και ρυθμίζεται από την ισχύουσα νομοθεσία (ή προβλέπεται στον παρόντα Εσωτερικό Κανονισμό, ενδεικτικά αναφερομένων της τήρησης των νομοθετικών προβλέψεων σχετικά με την ενημέρωση των μεριδιούχων και των λοιπών πελατών του Ομίλου, τον έλεγχο και τη γνωστοποίηση των σημαντικών συμμετοχών και συναλλαγών πελατών, κλπ.).

(20) Εξασφαλίζει ότι το σύνολο του προσωπικού του Ομίλου συμμορφώνεται με το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και ότι τηρεί σε μόνιμη βάση τις εσωτερικές διαδικασίες του Ομίλου για την αποφυγή νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως αποτυπώνονται στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας. Στο πλαίσιο αυτό ελέγχει σε τακτική βάση τη συμμόρφωση των διευθύνσεων και τμημάτων του Ομίλου σε θέματα νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και δομεί

κατάλληλο περιβάλλον για τον έγκαιρο εντοπισμό, αποτροπή, διερεύνηση και αναφορά σχετικών ενεργειών (Τράπεζα Πειραιώς, 2019).

Ο Υπεύθυνος Κανονιστικής Συμμόρφωσης έχει άμεση και ελεύθερη πρόσβαση σε όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες του Οργανισμού, τα οποία είναι απαραίτητα για την εκπλήρωση των καθηκόντων του. Ως προς τους τομείς στους οποίους ενδέχεται να προκύψουν ευαίσθητες ή συναφείς πληροφορίες ο Υπεύθυνος Κανονιστικής Συμμόρφωσης έχει πρόσβαση σε κάθε σύστημα πληροφοριών ή βάση δεδομένων του Ομίλου, καθώς και σε κάθε έκθεση εσωτερικού ή εξωτερικού ελέγχου ή σε άλλη έκθεση που υποβάλλεται στα ανώτερα διευθυντικά στελέχη ή στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Για το σκοπό αυτό, το Διοικητικό Συμβούλιο μεριμνά ώστε να χορηγούνται οι κατάλληλες κατά περίπτωση προσβάσεις, στα αρχεία και στοιχεία του Οργανισμού. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει εκ των προτέρων πρόσβαση σε κάποιο στοιχείο ή αρχείο, ο Υπεύθυνος Κανονιστικής Συμμόρφωσης θα λαμβάνει τις απαραίτητες πληροφορίες, κατόπιν αιτήματός του στην αρμόδια διεύθυνση ή τμήμα του Ομίλου, το οποίο (αίτημα) θα κοινοποιείται και στο αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος. Όταν το απαιτούν οι συνθήκες, ο Υπεύθυνος Κανονιστικής Συμμόρφωσης έχει δικαίωμα να παρίσταται σε συνεδριάσεις ανώτερων διευθυντικών στελεχών ή του Διοικητικού Συμβουλίου. Για το σκοπό αυτό ο Υπεύθυνος Κανονιστικής Συμμόρφωσης ενημερώνει τα αρμόδια Διευθυντικά Στελέχη για την ανάγκη παράστασής του στις σχετικές συνεδριάσεις. Σε περίπτωση που δεν του επιτραπεί η συμμετοχή, η σχετική απαγόρευση θα πρέπει να τεκμηριώνεται και να εξηγείται εγγράφως (Πειραιώς ΑΕΔΑΚ, 2018).

• **Υποβολή εκθέσεων από τη λειτουργία κανονιστικής συμμόρφωσης.**

Ο Όμιλος θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι τακτικές έγγραφες εκθέσεις κανονιστικής συμμόρφωσης υποβάλλονται στα ανώτερα διευθυντικά στελέχη και στο Διοικητικό Συμβούλιο. Οι εκθέσεις θα πρέπει να περιέχουν περιγραφή της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας του ελέγχου για τις επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες, καθώς και σύνοψη των κινδύνων που εντοπίστηκαν και των διορθωτικών μέτρων που λήφθηκαν ή πρόκειται να ληφθούν. Οι εκθέσεις πρέπει να εκπονούνται ανά κατάλληλα χρονικά διαστήματα και τουλάχιστον μία φορά το χρόνο. Πλέον των ανωτέρω

τακτικών εκθέσεων, όποτε η λειτουργία κανονιστικής συμμόρφωσης καταλήγει σε σημαντικά πορίσματα, ο υπεύθυνος κανονιστικής συμμόρφωσης θα πρέπει να τα γνωστοποιεί χωρίς καθυστέρηση στα ανώτερα διευθυντικά στελέχη. Οι εκθέσεις κανονιστικής συμμόρφωσης θα πρέπει να αφορούν όλες τις Διευθύνσεις και της Μονάδες του Ομίλου και ειδικότερα όσες εμπλέκονται στην παροχή ή στην άσκηση επενδυτικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων και παρεπόμενων υπηρεσιών. Εάν οι εκθέσεις δεν καλύπτουν όλες τις ανωτέρω δραστηριότητες, θα πρέπει να αναφέρουν ρητά τους λόγους.

Τα θέματα που θα πρέπει να εξετάζονται στις εκθέσεις κανονιστικής συμμόρφωσης (Πειραιώς ΑΕΔΑΚ, 2018) είναι κατά περίπτωση τα εξής:

α) περιγραφή της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας του ελέγχου για την παροχή καταθετικών, επενδυτικών και συναφών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων,

β) σύνοψη των σημαντικών πορισμάτων της αξιολόγησης των πολιτικών και των διαδικασιών του Ομίλου,

γ) σύνοψη των ευρημάτων από επιτόπιους ελέγχους ή από ελέγχους βάσει εγγράφων που διενήργησε η λειτουργία κανονιστικής συμμόρφωσης, συμπεριλαμβανομένων των παραβάσεων και των ανεπαρκειών που εντοπίστηκαν στην οργάνωση και στις διαδικασίες κανονιστικής συμμόρφωσης του Ομίλου και των κατάλληλων μέτρων που λήφθηκαν για την αντιμετώπισή τους,

δ) κίνδυνοι οι οποίοι εντοπίστηκαν κατά την εφαρμογή του προγράμματος παρακολούθησης,

ε) τροποποιήσεις στις κανονιστικές διατάξεις κατά την περίοδο που καλύπτουν οι εκθέσεις και μέτρα που λήφθηκαν ή πρέπει να ληφθούν, ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις νέες διατάξεις, εφόσον τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη δεν έχουν ήδη ενημερωθεί με άλλο τρόπο για τις τροποποιήσεις,

στ) άλλα σημαντικά ζητήματα κανονιστικής συμμόρφωσης, τα οποία προέκυψαν μετά την τελευταία έκθεση, και

ζ) σημαντική αλληλογραφία με τις εποπτεύουσες αρχές, εφόσον τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη δεν έχουν ήδη ενημερωθεί με άλλο τρόπο.

Η λειτουργία κανονιστικής συμμόρφωσης αναφέρει στα ανώτερα διευθυντικά στελέχη, εγκαίρως και ανά περίπτωση, τα σημαντικά θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης που εντοπίζει, όπως επίσης και σημαντικές παραβάσεις διατάξεων των ν. 3606/2007 &

4557/2018 και των κατ' εξουσιοδότηση εκδοθεισών αποφάσεων. Στην αναφορά αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνονται επίσης συστάσεις για τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα. Η λειτουργία κανονιστικής συμμόρφωσης τέλος, εφόσον αναφερόμαστε σε ομιλική λειτουργία, εξετάζει την αναγκαιότητα υποβολής αναφορών σε άλλη λειτουργία κανονιστικής συμμόρφωσης εντός του Ομίλου.

2.3 Ανακεφαλαίωση

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο πραγματοποιήθηκε μία πιο ενδεδειγμένη προσέγγιση στη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου Πειραιώς, που αποτελεί και το κυρίως θέμα της έρευνας της εν λόγω διπλωματικής εργασίας. Έγινε μνεία στους Υπεύθυνους για την τήρηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου που είναι οι Εσωτερικοί Ελεγκτές, η Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee) και η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου (Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου), καθώς και στη συνεργασία των τελευταίων με τους εξωτερικούς Ορκωτούς Ελεγκτές, οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την εποπτεία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Επίσης πραγματοποιήθηκε ανάλυση της διαδικασίας υποβολής αναφορών από τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου προς τα ανώτερα διοικητικά στελέχη, ενώ κατατέθηκε και μία λεπτομερής καταγραφή αρμοδιοτήτων και καθηκόντων της πιο <<συγγενούς>> με τον Εσωτερικό Έλεγχο Μονάδας στον Όμιλο Πειραιώς, της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

3.1 Εισαγωγή

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο πραγματοποιείται η μελέτη περίπτωσης της επαρκούς και αποτελεσματικής λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου Πειραιώς, καθώς και τη συμβολή του στην τήρηση του εποπτικού και ρυθμιστικού πλαισίου μέσα από την οπτική γωνιά δείγματος των εργαζομένων (ακόμη και μερίδας των ίδιων των εσωτερικών ελεγκτών).

Η εν λόγω έρευνα, σε συνέχεια παλαιότερων σχετικών ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί σε προγενέστερες χρονικές περιόδους από άλλους ερευνητές, προσπαθεί να καταδείξει τη σημασία ύπαρξης και λειτουργικότητας του Εσωτερικού Ελέγχου σε έναν μεγάλο χρηματοπιστωτικό Οργανισμό, όπως είναι εν προκειμένω ο Όμιλος Πειραιώς και να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο και για άλλες μελλοντικές έρευνες είτε από τον ίδιο τον Οργανισμό, είτε από άλλους ερευνητές.

Επίσης η συγκεκριμένη έρευνα θέλει να αναδείξει τη σημασία της ύπαρξης και ορθής λειτουργίας εσωτερικών συστημάτων ασφαλείας (internal controls), τα οποία έχουν πλέον καταστεί απαραίτητα όχι μόνο για την αποτελεσματική διεκπεραίωση των καθηκόντων των εσωτερικών ελεγκτών, αλλά και για την ασφαλέστερη, αποδοτικότερη και πιο ορθή λειτουργία των ίδιων των Οργανωτικών Μονάδων.

3.2 Μεθοδολογία Έρευνας

Σκοπός της έρευνας-Ερευνητικά ερωτήματα

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε μέσω της ποσοτικής μεθόδου με τη χρήση ερωτηματολογίου και έχει ως σκοπό να ελέγξει στην πράξη κατά πόσο στην καθημερινότητα των τραπεζικών υπαλλήλων υπάρχει η αίσθηση του ελέγχου, της σωστής και αποδοτικής λειτουργίας των συστημάτων και γενικότερα την αίσθησή τους για την αποτελεσματική ή όχι λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και την ανάπτυξη των απαραίτητων δικλείδων ασφαλείας για τη διασφάλιση της καθημερινής τους εργασίας.

Έρευνα:

Τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα έχει διαμορφωθεί ένα πλέγμα θεσμικών και κανονιστικών υποχρεώσεων από τις Εποπτικές Αρχές (π.χ. Τράπεζα της Ελλάδος) το οποίο καθιστά την ανάπτυξη και αποτελεσματική λειτουργία της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου ιδιαίτερα νευραλγική για την καλύτερη, ασφαλέστερη και αποδοτικότερη λειτουργία του Ομίλου Πειραιώς ως χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Ως εκ τούτου, ένας επιπλέον στόχος της έρευνας που θα διεξαχθεί είναι να εξακριβωθεί η σημασία της λειτουργίας της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου στο Δίκτυο Καταστημάτων και στις Κεντρικές Υπηρεσίες του Ομίλου Πειραιώς στο κομμάτι της ανάδειξης εκείνων των προτύπων (οργανωτικών, διαδικαστικών κ.λπ.) που θα διασφαλίζουν την αποτελεσματικότερη λειτουργία του Ομίλου σε ένα πλαίσιο ανάληψης <<λογικών>> επιχειρηματικών κινδύνων. Επίσης για την ανάδειξη της συμβολής του Εσωτερικού Ελέγχου μέσω και της συνεργασίας μεταξύ άλλων με τη Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης του Ομίλου και για την τήρηση του κανονιστικού πλαισίου για την αποφυγή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες – καταπολέμηση της τρομοκρατίας, βάσει των Ν. 3606/2007 & 4557/2018. Για τη στατιστική ανάλυση των ερωτημάτων της έρευνας χρησιμοποιείται το στατιστικό πρόγραμμα SPSS. Στο Παράρτημα της παρούσας εργασίας εξειδικεύονται με αύξουσα αρίθμηση τα ερωτήματα της έρευνας.

Πληθυσμός και δείγμα:

Σε αυτό το κεφάλαιο θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε τη σημασία του εσωτερικού ελέγχου στον Τραπεζικό χώρο και ειδικότερα στην Τράπεζα Πειραιώς. Γι' αυτό το λόγο καταρτίστηκε ερωτηματολόγιο το οποίο απευθύνεται σε υπαλλήλους της Τράπεζας Πειραιώς, στελέχη και μη, απασχολούμενοι τόσο στο δίκτυο Καταστημάτων όσο και σε Κεντρικές Μονάδες της Τράπεζας, άνδρες και γυναίκες, ώστε να επιτυγχάνεται μεγαλύτερη διασπορά. Συνολικά το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε, με τη μέθοδο της βολικής δειγματοληψίας (δειγματοληψίας δηλαδή με βάση τη διάθεση των συμμετεχόντων για συμμετοχή στη μελέτη) μέσω του google forms, σε 83 υπαλλήλους της Τράπεζας (εκ των οποίων 34 άνδρες και 49 γυναίκες) οι οποίοι ειδικότερα απασχολούνται στο Δίκτυο Καταστημάτων, στον Τομέα Εσωτερικού Ελέγχου, στην Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ, στην Πειραιώς Real Estate, στο Τμήμα

Χρηματοοικονομικών Αναλύσεων, στη Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης του Ομίλου, στο τμήμα Εισπράξεων και Πληρωμών της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών κ.α. Από τα 83 διανεμηθέντα ερωτηματολόγια λάβαμε πίσω συμπληρωμένα τα 55 και τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται κατωτέρω. Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αφορά γενικά δημογραφικά στοιχεία όπως φύλο, ηλικία, επίπεδο σπουδών, οικογενειακή κατάσταση μέσω των οποίων θα επιχειρηθεί να προσδιοριστεί η ταυτότητα των ερωτώμενων. Στο δεύτερο μέρος εξειδικεύονται τα ερωτήματα με κριτήριο το στόχο της έρευνας όπως αυτός αναλύθηκε στον τίτλο της παρούσας εργασίας.

Ερευνητικά ερωτήματα

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να παρουσιαστούν τα κύρια σημεία που θα μας απασχολήσουν κατά τη διεξαγωγή έρευνάς μας (ερευνητικά ερωτήματα). Ειδικότερα:

A) Ποια είναι η σημασία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου στη λειτουργία του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς?

B) Ποια είναι η συμβολή της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου στην υλοποίηση των στόχων αλλά και στην επίτευξη κερδοφορίας του Ομίλου Πειραιώς?

Γ) Κατά πόσον, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου συμβάλλει ενεργά στη διαμόρφωση και ανάπτυξη ενός κατάλληλου πλαισίου εσωτερικών κανονισμών, διαδικασιών και πολιτικών μέσα από τις οποίες γίνεται ευκολότερη, ασφαλέστερη και αποτελεσματικότερη η καθημερινή εργασία των υπαλλήλων τόσο στο Δίκτυο Καταστημάτων Τράπεζας όσο και στις Κεντρικές Μονάδες του Ομίλου?

Δ) Αναδεικνύεται η συμβολή του Εσωτερικού Ελέγχου μέσω της συνεργασίας με τη Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης του Ομίλου στη τήρηση του κανονιστικού πλαισίου για την αποφυγή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα και καταπολέμησης της τρομοκρατίας (Ν. 3606/2007 & 4557/2018)?

Στην κατωτέρω ενότητα παρουσιάζονται αναλυτικά ανά ερώτημα τα αποτελέσματα από τη διεξαγωγή της έρευνας.

3.3 Ανάλυση Αποτελεσμάτων

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας θα αναπτυχθεί σε δύο επίπεδα. Στο πρώτο επίπεδο θα αναλυθούν τα δεδομένα μας κατά την Περιγραφική Στατιστική,

προκειμένου να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα έτσι όπως αυτά έχουν διατυπωθεί στην αρχή της έρευνάς μας. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει ανάλυση των αποτελεσμάτων κατά την Επαγωγική Στατιστική, ώστε να διαπιστωθεί με ποιο τρόπο διαμορφώνονται οι απαντήσεις επί των ερωτηματολογίων σύμφωνα και με τα δημογραφικά στοιχεία του πληθυσμού που συμμετείχε στην έρευνα (π.χ. ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο, την ηλικία, ή τα έτη προϋπηρεσίας των ερωτώμενων).

3.3.1 Περιγραφική Στατιστική

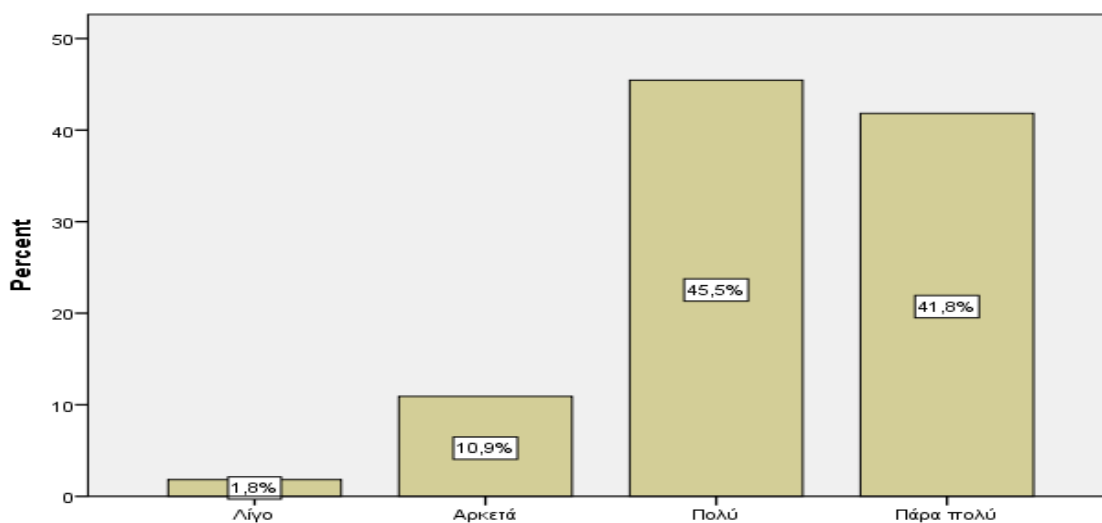
Ερώτηση 1: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί μία ανεξάρτητη και αμερόληπτη διαδικασία?

Το 45,5% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί μία ανεξάρτητη και αμερόληπτη διαδικασία σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 45,5% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 10,9% σε αρκετό βαθμό. Συνολικά δηλαδή όσοι απάντησαν πως η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί μία ανεξάρτητη και αμερόληπτη διαδικασία σε πολύ μεγάλο ή σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό αποτελούν συνολικά το 87,3% του ελεγχόμενου δείγματος, με μόλις το 1,8% του πληθυσμού (1 από τους 55 ερωτώμενους) να επιλέγει την απάντηση λίγο, γεγονός που καταδεικνύει με σαφή τρόπο ότι έχει εμπεδωθεί μεταξύ των ερωτώμενων η πεποίθηση ότι η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου πρέπει να λειτουργεί με ανεξάρτητο, αμερόληπτο και αντικειμενικό τρόπο.

Πίνακας 3.1

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ως ανεξάρτητη και αμερόληπτη διαδικασία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	1	1,8	1,8	1,8
	Αρκετά	6	10,9	10,9	12,7
	Πολύ	25	45,5	45,5	58,2
	Πάρα πολύ	23	41,8	41,8	100,0
	Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.1

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ως ανεξάρτητη και αμερόληπτη διαδικασία

Ερώτηση 2: Σε ποιο βαθμό έχετε παρατηρήσει την ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων?

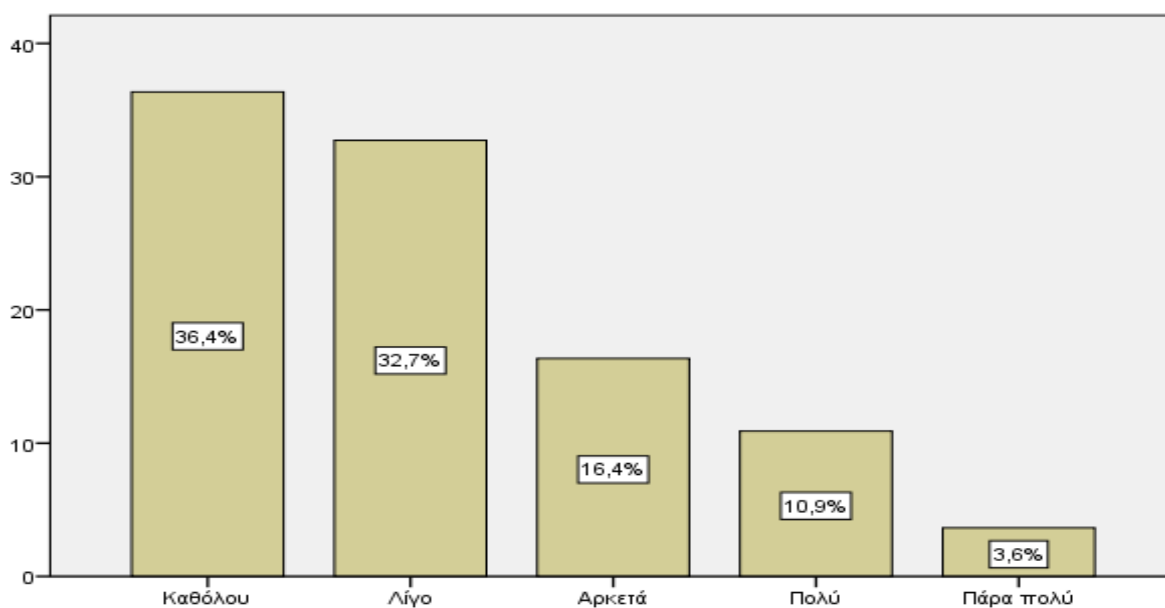
Το 36,4% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως δεν έχουν παρατηρήσει την ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων, το 32,7% έχουν παρατηρήσει την ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων σε μικρό βαθμό, το 16,4% επέλεξαν αρκετά ενώ μόνο το 10,9% των ερωτώμενων απάντησε ότι έχει διαπιστώσει την ανάπτυξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 3,6% πάρα πολύ. Συνολικά δηλαδή, παρατηρούμε ότι δεν διαπιστώνεται η τάση ανάπτυξης προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ ελεγχόντων και ελεγχόμενων. Συνολικά το 69,1% απάντησε καθόλου ή σε πολύ μικρό βαθμό, εν αντιθέσει με το 30,9% που απάντησε από αρκετά έως πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Βέβαια στις απαντήσεις οι οποίες συγκεντρώθηκαν θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν το γεγονός ότι μιλάμε για υπαλλήλους οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον ίδιο Οργανισμό, ενδέχεται να αναπτύσσουν προσωπικές σχέσεις εκτός του χώρου εργασίας τους, εξ' ου και το γεγονός ότι κάποιοι απαντούν ότι αναπτύσσονται φιλικές σχέσεις σε πολύ ή σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Το γεγονός πάντως ότι ποσοστό που αγγίζει το 70% αναφέρει ότι δεν έχει διαπιστώσει την ύπαρξη ανεπτυγμένων προσωπικών ή φιλικών σχέσεων, διευκολύνει την ομαλότερη διεξαγωγή των ελεγκτικών έργων από την πλευρά των εσωτερικών ελεγκτών με αμερόληπτο και αντικειμενικό τρόπο.

Πίνακας 3.2

Ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	20	36,4	36,4	36,4
Λίγο	18	32,7	32,7	69,1
Αρκετά	9	16,4	16,4	85,5
Πολύ	6	10,9	10,9	96,4
Πάρα πολύ	2	3,6	3,6	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.2

Ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων

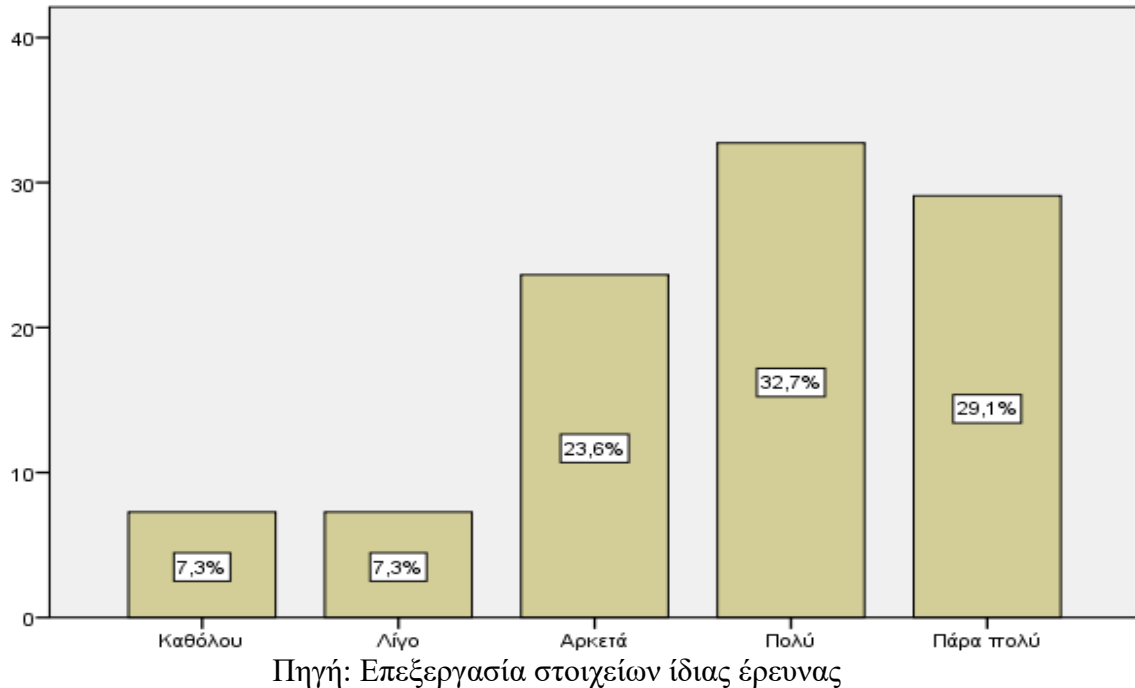
Ερώτηση 3: Υπάρχει εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σας?

Το 32,7% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως παρατηρείται εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 29,1% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 23,6% επέλεξαν αρκετά. Συνολικά δηλαδή η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτώμενων (85,4% του δείγματος) θεωρούν ότι πραγματοποιείται εναλλαγή (rotation) των εσωτερικών ελεγκτών που διεξάγουν τους ελέγχους, γεγονός που βοηθά στο να διεξάγονται πιο εμπειριστατωμένοι και αναλυτικοί έλεγχοι κάθε φορά που μία ελεγχόμενη Μονάδα υποβάλλεται σε διαδικασία εσωτερικού ελέγχου.

Πίνακας 3.3

Ύπαρξη εναλλαγής (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα ή τη Διεύθυνση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	4	7,3	7,3	7,3
Λίγο	4	7,3	7,3	14,5
Αρκετά	13	23,6	23,6	38,2
Πολύ	18	32,7	32,7	70,9
Πάρα πολύ	16	29,1	29,1	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Διάγραμμα 3.3

Υπαρξη εναλλαγής (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα ή τη Διεύθυνση

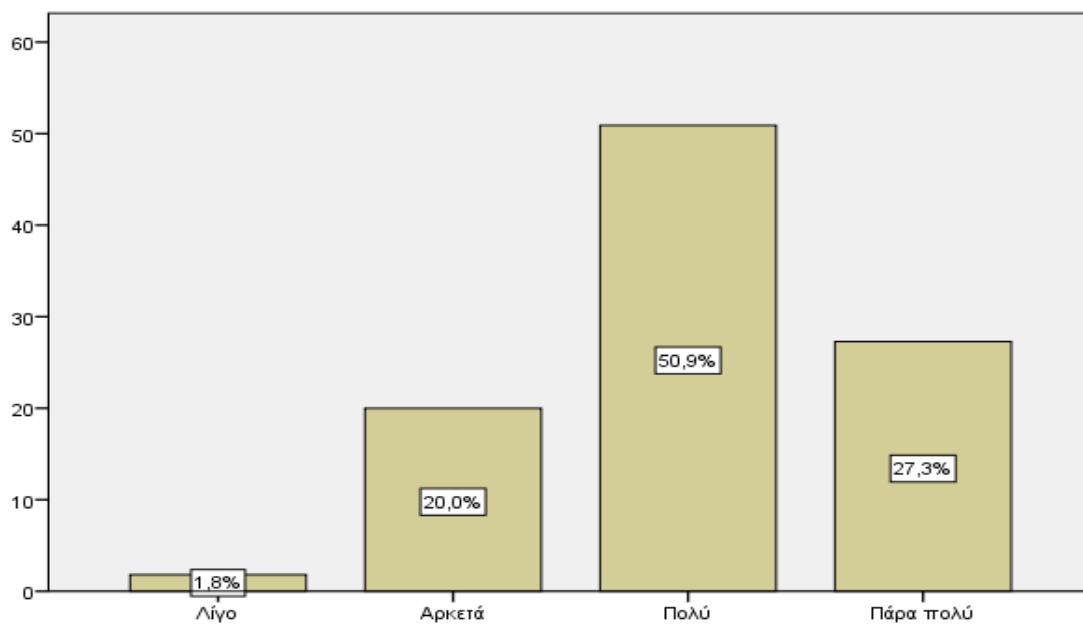
Ερώτηση 4: Σε περίπτωση ύπαρξης μόνιμων θέσεων εσωτερικών ελεγκτών εντός του Οργανισμού/Θυγατρικής Εταιρείας του Ομίλου, διασφαλίζεται η ανεξαρτησία αυτών και η ύπαρξη καναλιού επικοινωνίας προς τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη?

Το 50,9% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως σε περίπτωση ύπαρξης μόνιμων θέσεων εσωτερικών ελεγκτών εντός του Ομίλου, διασφαλίζεται η ανεξαρτησία αυτών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 27,3% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 20% αρκετά, ενώ μόλις 1 από τους 55 ερωτώμενους (ποσοστό 1,8% του ελεγχόμενου δείγματος) θεωρεί ότι δεν διασφαλίζεται η ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών και η ύπαρξη καναλιού επικοινωνίας προς τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη. Παρακάτω παρουσιάζεται ο σχετικός πίνακας και το αντίστοιχο διάγραμμα με τα ποσοστά από τις απαντήσεις.

Πίνακας 3.4

Διασφάλιση της ανεξαρτησίας των εσωτερικών ελεγκτών και της ύπαρξης καναλιού επικοινωνίας μεταξύ αυτών και των ανώτερων διευθυντικών στελεχών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Λίγο	1	1,8	1,8	1,8
Αρκετά	11	20,0	20,0	21,8
Πολύ	28	50,9	50,9	72,7
Πάρα πολύ	15	27,3	27,3	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.4

Διασφάλιση της ανεξαρτησίας των εσωτερικών ελεγκτών και της ύπαρξης καναλιού επικοινωνίας μεταξύ αυτών και των ανώτερων διευθυντικών στελεχών

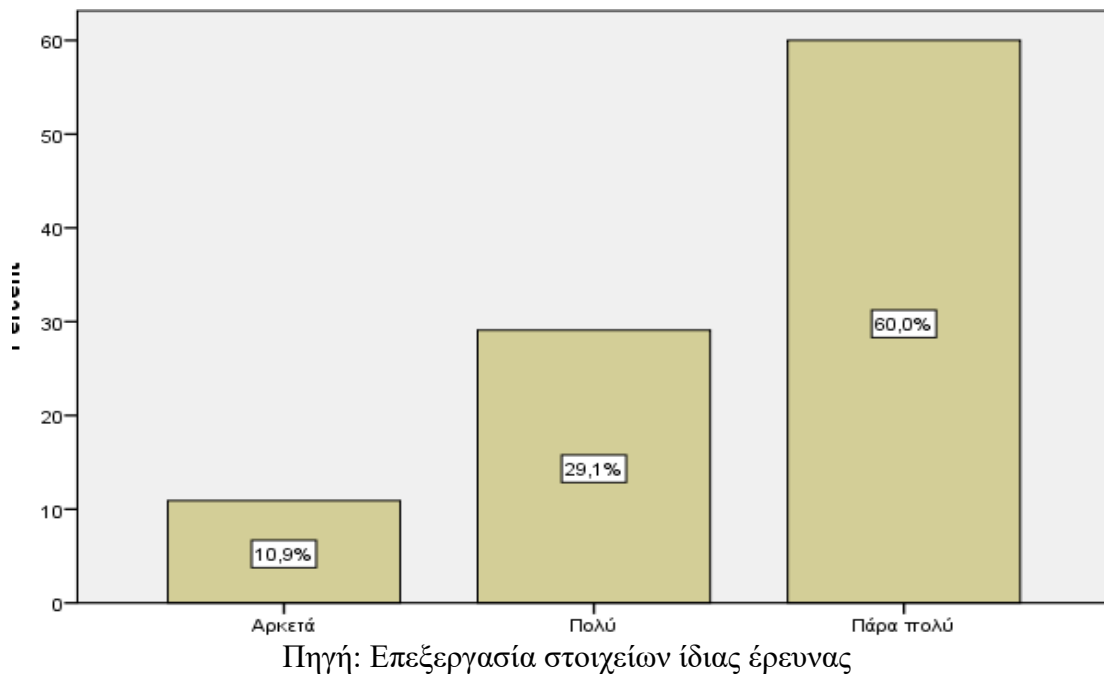
Ερώτηση 5: Ο εσωτερικός ελεγκτής έχει πρόσβαση σε όλα τα στοιχεία, αρχεία και πληροφορίες που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της εργασίας του;

Το 60% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως ο εσωτερικός ελεγκτής έχει πρόσβαση σε όλα τα στοιχεία, αρχεία και πληροφορίες που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της εργασίας του σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, το 29,1% σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 10,9% επέλεξαν αρκετά. Αναλυτικότερα το σύνολο των απαντήσεων που ελήφθησαν καταδεικνύει πως οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές λαμβάνουν τα απαραίτητα στοιχεία που τους είναι απαραίτητα προκειμένου να διεκπεραιώσουν με αποτελεσματικό τρόπο το έργο τους. Επιπρόσθετα, οι απαντήσεις αυτές καταδεικνύουν και μία τάση ότι κατά τη διεξαγωγή του ελεγκτικού έργου αναπτύσσεται συνεργασία μεταξύ των ελεγχόμενων Μονάδων και των εσωτερικών ελεγκτών, ώστε οι δεύτεροι να μπορούν να αποκτούν σαφή εικόνα για τις ελεγχόμενες Μονάδες και να παρέχουν αποτελεσματική πληροφόρηση προς τη Διοίκηση και τα Ανώτερα Διευθυντικά Στελέχη σχετικά με τους ελέγχους τους οποίους έχουν διεξάγει.

Πίνακας 3.5

Πρόσβαση του εσωτερικού ελεγκτή σε όλα τα στοιχεία, αρχεία και πληροφορίες που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της εργασίας του

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Αρκετά	6	10,9	10,9	10,9
Πολύ	16	29,1	29,1	40,0
Πάρα πολύ	33	60,0	60,0	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Διάγραμμα 3.5

Πρόσβαση του εσωτερικού ελεγκτή σε όλα τα στοιχεία, αρχεία και πληροφορίες που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της εργασίας του

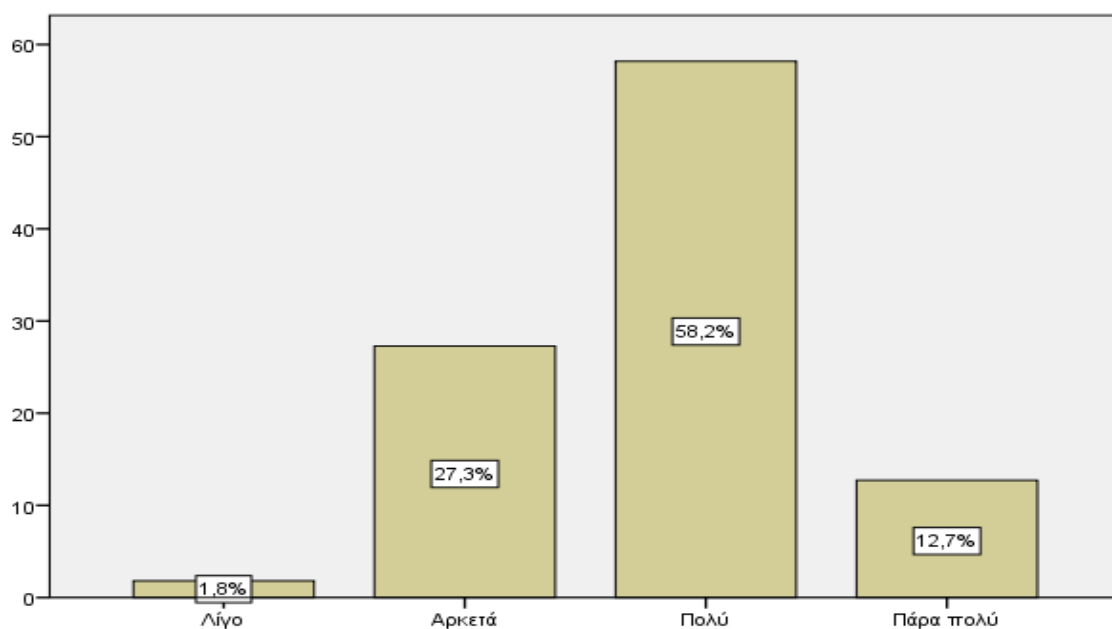
Ερώτηση 6: Υπάρχει καταμερισμός εργασιών μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και εξειδίκευσή τους ανά ελεγχόμενο τομέα δραστηριοτήτων του Ομίλου;

Το 58,2% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως υπάρχει καταμερισμός εργασιών μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και εξειδίκευσή τους ανά ελεγχόμενο τομέα δραστηριοτήτων του Ομίλου σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 27,3% επέλεξαν αρκετά, το 12,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ μόλις το 1,8% των ερωτώμενων απάντησε πως δεν διακρίνεται επαρκής καταμερισμός εργασιών και επαρκής εξειδίκευση των εσωτερικών ελεγκτών ανά ελεγχόμενο τομέα. Από τα ανωτέρω ποσοστά μπορούμε να διακρίνουμε ότι το προσωπικό της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου εκτιμάται ότι έχει κατανεμηθεί σε δραστηριότητες για τις οποίες διαθέτει επαρκείς γνώσεις.

Πίνακας 3.6

Υπαρξη καταμερισμού εργασιών μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και εξειδίκευσή τους ανά ελεγχόμενο τομέα δραστηριοτήτων του Ομίλου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Λίγο	1	1,8	1,8	1,8
Αρκετά	15	27,3	27,3	29,1
Πολύ	32	58,2	58,2	87,3
Πάρα πολύ	7	12,7	12,7	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.6

Υπαρξη καταμερισμού εργασιών μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και εξειδίκευσή τους ανά ελεγχόμενο τομέα δραστηριοτήτων του Ομίλου

Ερώτηση 7: Υπάρχουν ελεγκτικές οδηγίες και διαδικασίες ανάλογα με το βαθμό κινδύνου που εμφανίζει η ελεγχόμενη Κεντρική Μονάδα/Κατάσταση;

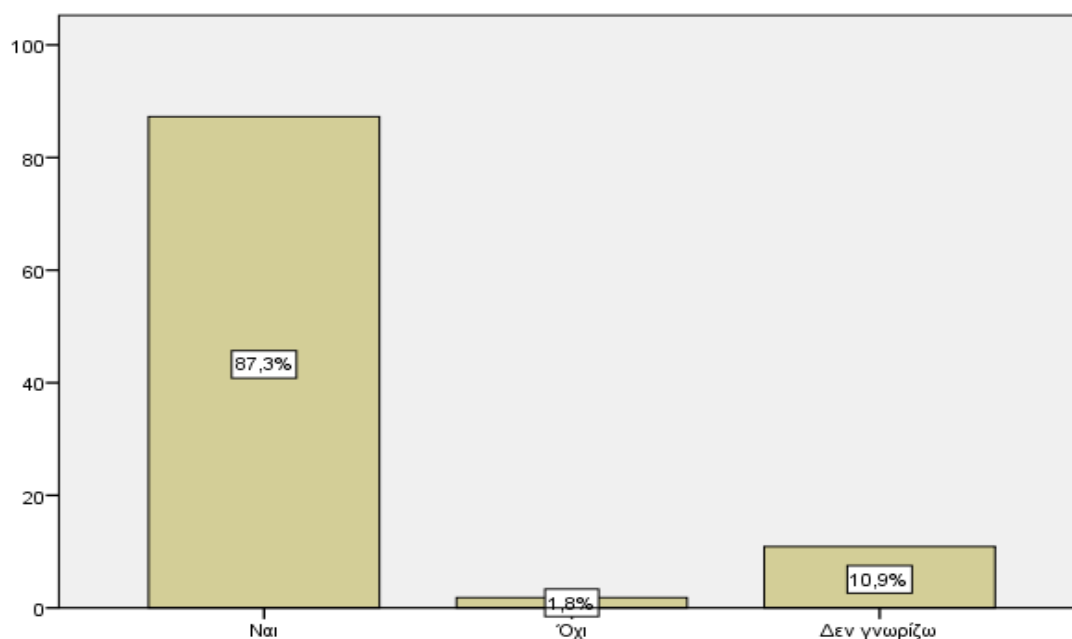
Το 87,3% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως υπάρχουν ελεγκτικές οδηγίες και διαδικασίες ανάλογα με το βαθμό κινδύνου που εμφανίζει η ελεγχόμενη Κεντρική Μονάδα/Κατάσταση, ενώ μόλις το 10,9% δεν γνώριζαν τη συγκεκριμένη απάντηση.

Από τις απαντήσεις που λάβαμε μπορούμε να εξάγουμε το συμπέρασμα ότι οι υπάλληλοι έχουν λάβει γνώση των απαιτούμενων διαδικασιών που είναι απαραίτητες προκειμένου να επιτελέσουν με αποτελεσματικότητα τα καθήκοντά τους. Τα αποτελέσματα των ως άνω απαντήσεων εμφανίζονται και διαγραμματικά στη συνέχεια.

Πίνακας 3.7

Υπαρξη ελεγκτικών οδηγιών και διαδικασιών ανάλογα με το βαθμό κινδύνου που εμφανίζει η ελεγχόμενη Κεντρική Μονάδα/Κατάστημα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	48	87,3	87,3	87,3
Όχι	1	1,8	1,8	89,1
Δεν γνωρίζω	6	10,9	10,9	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.7

Υπαρξη ελεγκτικών οδηγιών και διαδικασιών ανάλογα με το βαθμό κινδύνου που εμφανίζει η ελεγχόμενη Κεντρική Μονάδα/Κατάστημα

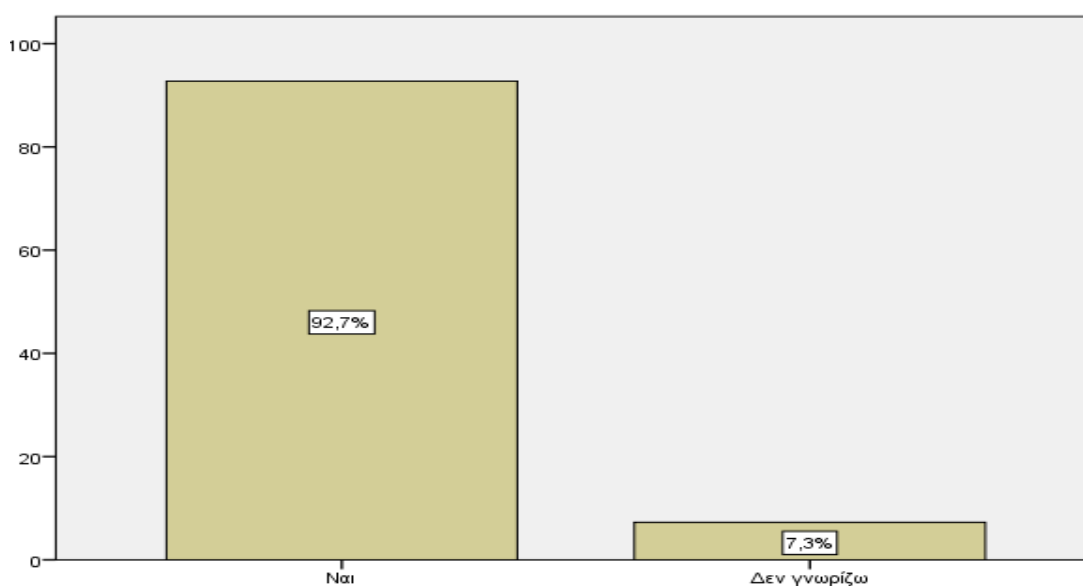
Ερώτηση 8: Οι εσωτερικοί ελεγκτές πραγματοποιούν γενικούς ελέγχους;

Το 92,7% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως οι εσωτερικοί ελεγκτές πραγματοποιούν γενικούς ελέγχους και το 7,3% δεν γνώριζαν τη συγκεκριμένη απάντηση. Άρα συνάγουμε το συμπέρασμα ότι οι ερωτώμενοι έχουν σαφή εικόνα για το έργο και τα καθήκοντα που έχει να επιτελέσει η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου.

Πίνακας 3.8

Πραγματοποίηση γενικών ελέγχων από τους εσωτερικούς ελεγκτές

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	51	92,7	92,7	92,7
Δεν γνωρίζω	4	7,3	7,3	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.8

Πραγματοποίηση γενικών ελέγχων από τους εσωτερικούς ελεγκτές

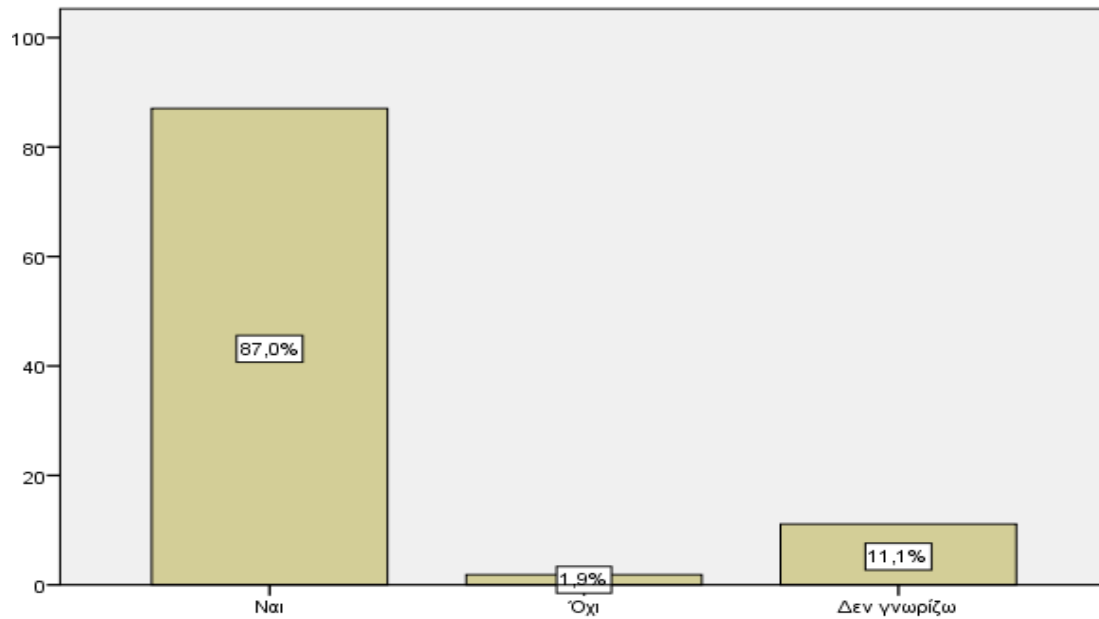
Ερώτηση 9: Οι εσωτερικοί ελεγκτές πραγματοποιούν ελέγχους επικεντρωμένους σε ειδικά θέματα και υπηρεσίες;

Το 87% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως οι εσωτερικοί ελεγκτές πραγματοποιούν ελέγχους επικεντρωμένους σε ειδικά θέματα και υπηρεσίες και το 11,1% δεν γνώριζαν τη συγκεκριμένη απάντηση. Άρα και από αυτή την ερώτηση μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι ερωτώμενοι είναι ενήμεροι σχετικά με τη δυνατότητα των εσωτερικών ελεγκτών να πραγματοποιήσουν ελέγχους για ειδικά θέματα ή και έκτακτα θέματα τα οποία ενδέχεται να ανακύψουν, τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο μέρος από το έργο και τα καθήκοντα που έχει να επιτελέσει η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου και για τα οποία βέβαια δεν υπάρχει η δυνατότητα να προβλεφθούν κατά την κατάρτιση των ετήσιων προγραμμάτων ελέγχου.

Πίνακας 3.9

Πραγματοποίηση ελέγχων επικεντρωμένων σε ειδικά θέματα και υπηρεσίες

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	47	85,5	87,0	87,0
Όχι	1	1,8	1,9	88,9
Δεν γνωρίζω	6	10,9	11,1	100,0
Total	54	98,2	100,0	
Missing System	1	1,8		
Total	55	100,0		

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.9

Πραγματοποίηση ελέγχων επικεντρωμένων σε ειδικά θέματα και υπηρεσίες

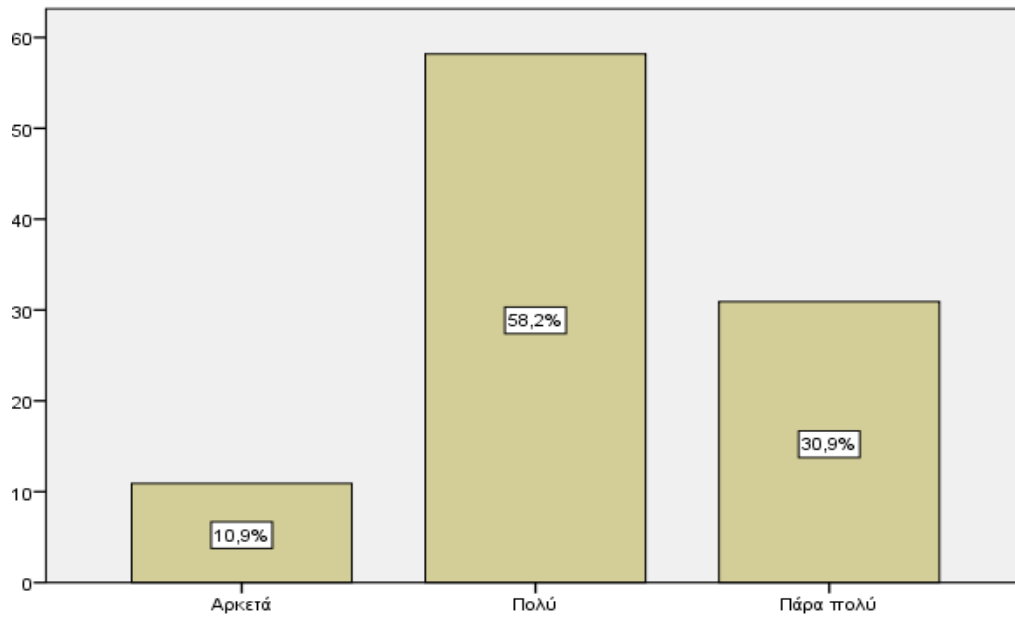
Ερώτηση 10: Είναι σαφής, συγκεκριμένος και καθορισμένος ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών;

Το 58,2% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως είναι σαφής, συγκεκριμένος και καθορισμένος ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 30,9% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 10,9% επέλεξαν αρκετά. Οπότε διαπιστώνεται ότι το σύνολο των ερωτώμενων πιστεύει ότι είναι σαφής και συγκεκριμένος ο ρόλος και ως εκ τούτου και το έργο το οποίο έχουν να επιτελέσουν οι εσωτερικοί ελεγκτές του Ομίλου.

Πίνακας 3.10

Σαφήνεια και καθορισμός του ρόλου των εσωτερικών ελεγκτών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Αρκετά	6	10,9	10,9	10,9
Πολύ	32	58,2	58,2	69,1
Πάρα πολύ	17	30,9	30,9	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.10

Σαφήνεια και καθορισμός του ρόλου των εσωτερικών ελεγκτών

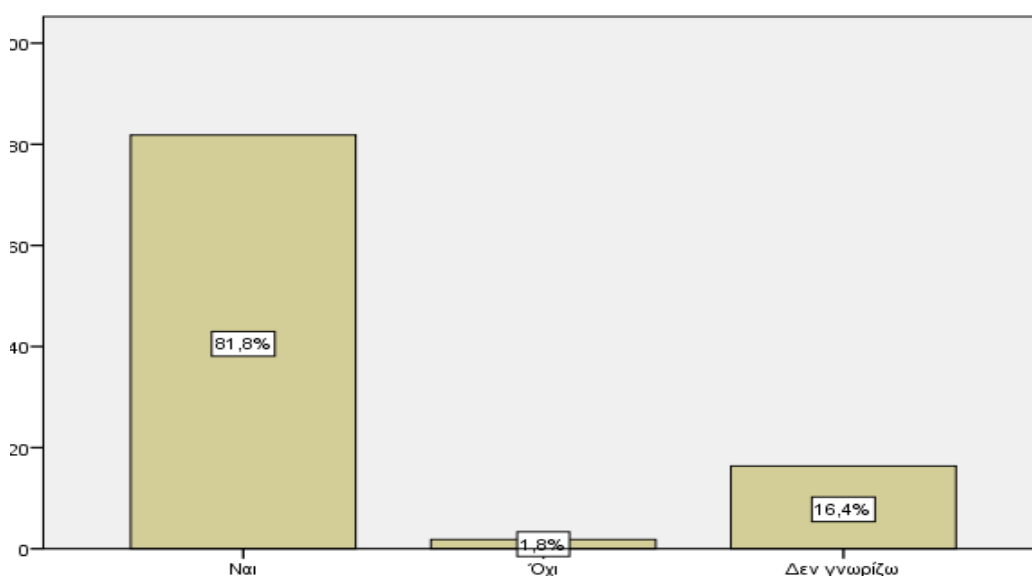
Ερώτηση 11: Πραγματοποιείται έλεγχος αν η έγκριση/εξουσιοδότηση επί μίας συναλλαγής έχει πραγματοποιηθεί από αναρμόδιο υπάλληλο;

Μέσω του συγκεκριμένου ερωτήματος επιχειρείται να διαπιστωθεί το κατά πόσο οι υπάλληλοι των Μονάδων αναπτύσσουν μία μορφή δικλείδων ασφαλείας ώστε να λειτουργεί αποτελεσματικά ένα είδος προληπτικού ελέγχου το οποίο θα προλαμβάνει αφενός λάθη και παραλείψεις και αφετέρου θα λειτουργεί αποτρεπτικά ως προς το φαινόμενο ανάπτυξης κακόβουλων πράξεων από τη μεριά των υπαλλήλων. Το 81,8% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως πραγματοποιείται έλεγχος αν η έγκριση/εξουσιοδότηση επί μίας συναλλαγής έχει πραγματοποιηθεί από αναρμόδιο υπάλληλο και το 16,4% δεν γνώριζαν τη συγκεκριμένη απάντηση. Διαπιστώνεται δηλαδή ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων γνωρίζει πως πραγματοποιείται έλεγχος συναλλαγών από την πλευρά των Προϊσταμένων τους.

Πίνακας 3.11

Πραγματοποίηση ελέγχου για εξουσιοδότηση συναλλαγής από αναρμόδιο υπάλληλο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	45	81,8	81,8	81,8
Όχι	1	1,8	1,8	83,6
Δεν γνωρίζω	9	16,4	16,4	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.11

Πραγματοποίηση ελέγχου για εξουσιοδότηση συναλλαγής από αναρμόδιο υπάλληλο

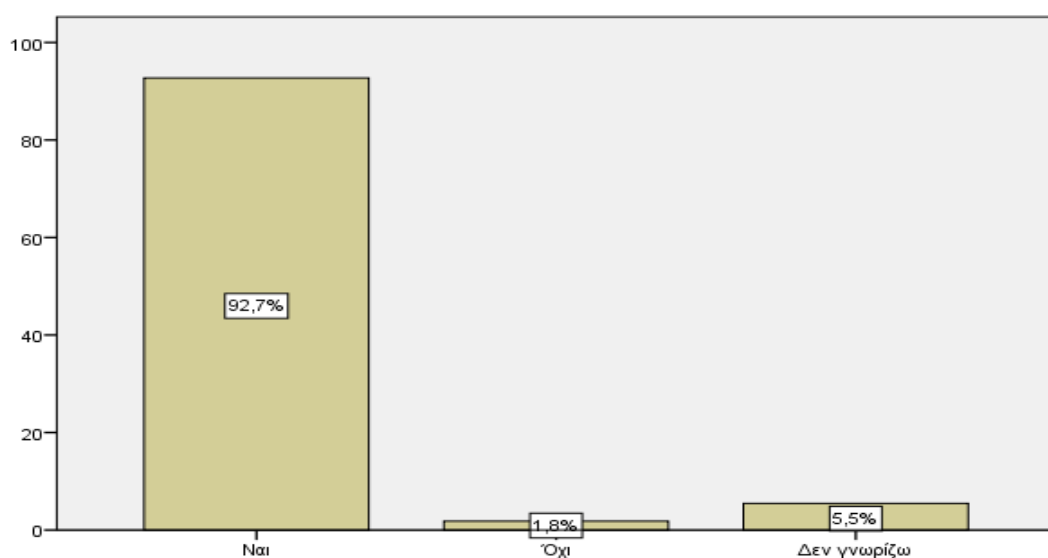
Ερώτηση 12: Υπάρχει σύστημα εσωτερικού ελέγχου/ανάπτυξης δικλίδων ασφαλείας που να εμποδίζει την πραγματοποίηση παράνομων συναλλαγών;

Σε συνέχεια του προηγούμενου ερωτήματος (εδώ η ανάπτυξη δικλίδων ασφαλείας αναφέρεται με σαφή τρόπο προς τους ερωτώμενους), το 92,7% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως υπάρχει σύστημα εσωτερικού ελέγχου/ανάπτυξης δικλίδων ασφαλείας που να εμποδίζει την πραγματοποίηση παράνομων συναλλαγών, ενώ μόλις το 5,5% δεν γνώριζαν σχετικά.

Πίνακας 3.12

Υπαρξη συστήματος εσωτερικού ελέγχου που να εμποδίζει την πραγματοποίηση παράνομων συναλλαγών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	51	92,7	92,7	92,7
Όχι	1	1,8	1,8	94,5
Δεν γνωρίζω	3	5,5	5,5	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.12

Υπαρξη συστήματος εσωτερικού ελέγχου που να εμποδίζει την πραγματοποίηση παράνομων συναλλαγών

Ερώτηση 13: Σε ποιο βαθμό μπορεί το σύστημα εσωτερικού ελέγχου με τις ασφαλιστικές δικλίδες που αναπτύσσει να αποτρέπει την τέλεση παράνομων ή παράτυπων ενεργειών;

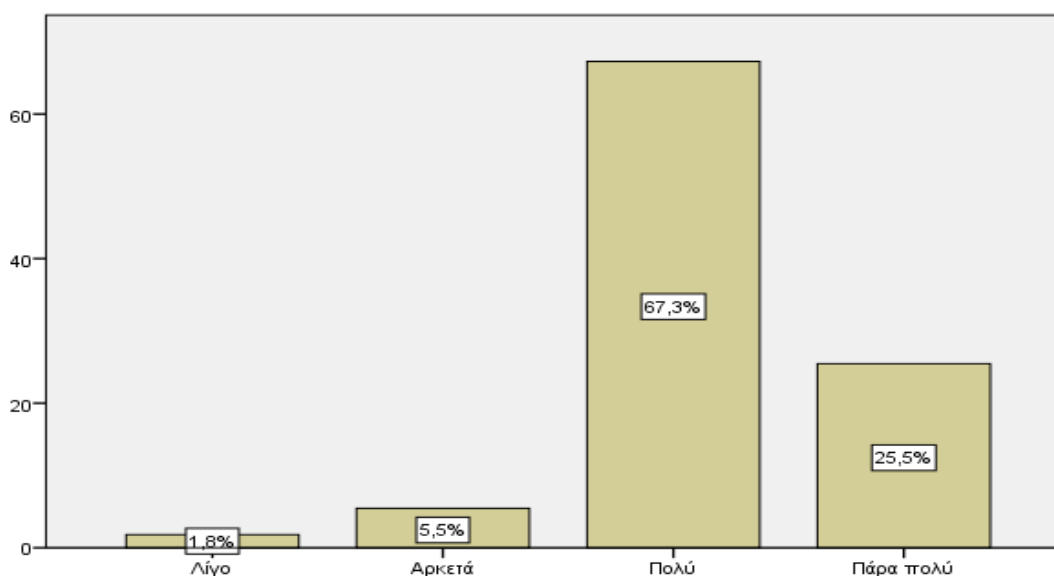
Το 67,3% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου με τις ασφαλιστικές δικλίδες που αναπτύσσει μπορεί να αποτρέπει την τέλεση παράνομων ή παράτυπων ενεργειών σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 25,5% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ μόλις το 1,8% δεν πιστεύει ότι το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου μπορεί να

λειτουργεί αποτρεπτικά ώστε να προλαμβάνονται παράνομες ή και κακόβουλες ενέργειες από τη μεριά των υπαλλήλων.

Πίνακας 3.13

Ανάπτυξη ασφαλιστικών δικλείδων για την αποτροπή τέλεσης παράνομων ή παράτυπων ενεργειών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	1	1,8	1,8	1,8
Αρκετά	3	5,5	5,5	7,3
Πολύ	37	67,3	67,3	74,5
Πάρα πολύ	14	25,5	25,5	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.13

Ανάπτυξη ασφαλιστικών δικλείδων για την αποτροπή τέλεσης παράνομων ή παράτυπων ενεργειών

Ερώτηση 14: Το προσωπικό της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου είναι επαρκώς καταρτισμένο και εξειδικευμένο;

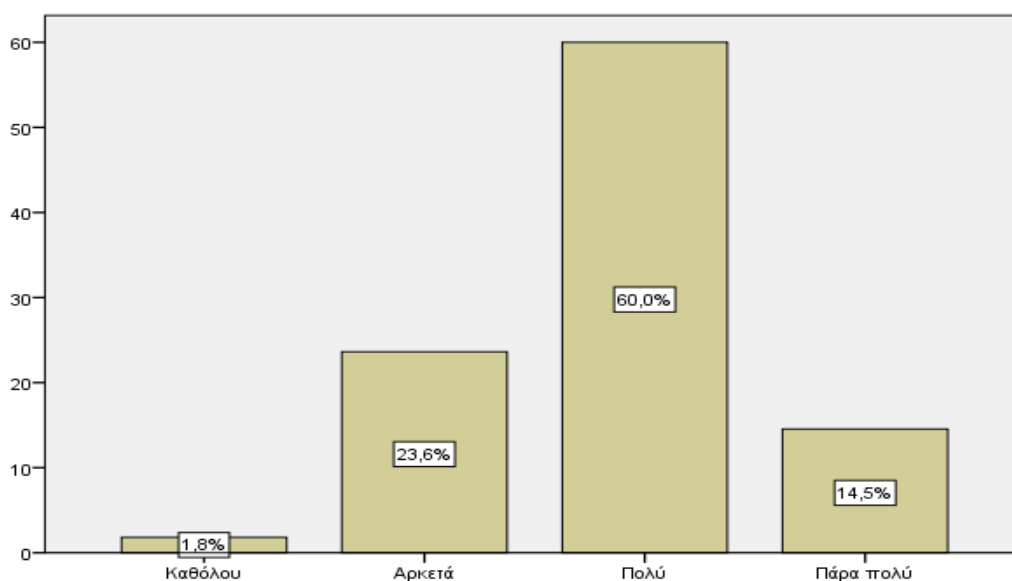
Το 60% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το προσωπικό της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου είναι επαρκώς καταρτισμένο και εξειδικευμένο σε πολύ μεγάλο βαθμό, το

23,6% απάντησαν σε αρκετό βαθμό και το 14,5% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Συνεπώς, διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων (σε ποσοστό που αγγίζει το 75%) θεωρεί ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές διαθέτουν επάρκεια ως προς την κατάρτιση και εξειδίκευση. Τα αποτελέσματα από την συγκεκριμένη ερώτηση διατυπώνονται διαγραμματικά στη συνέχεια.

Πίνακας 3.14

Επαρκής κατάρτιση εξειδίκευση του προσωπικού της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	1	1,8	1,8	1,8
Αρκετά	13	23,6	23,6	25,5
Πολύ	33	60,0	60,0	85,5
Πάρα πολύ	8	14,5	14,5	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.14

Επαρκής κατάρτιση εξειδίκευση του προσωπικού της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου

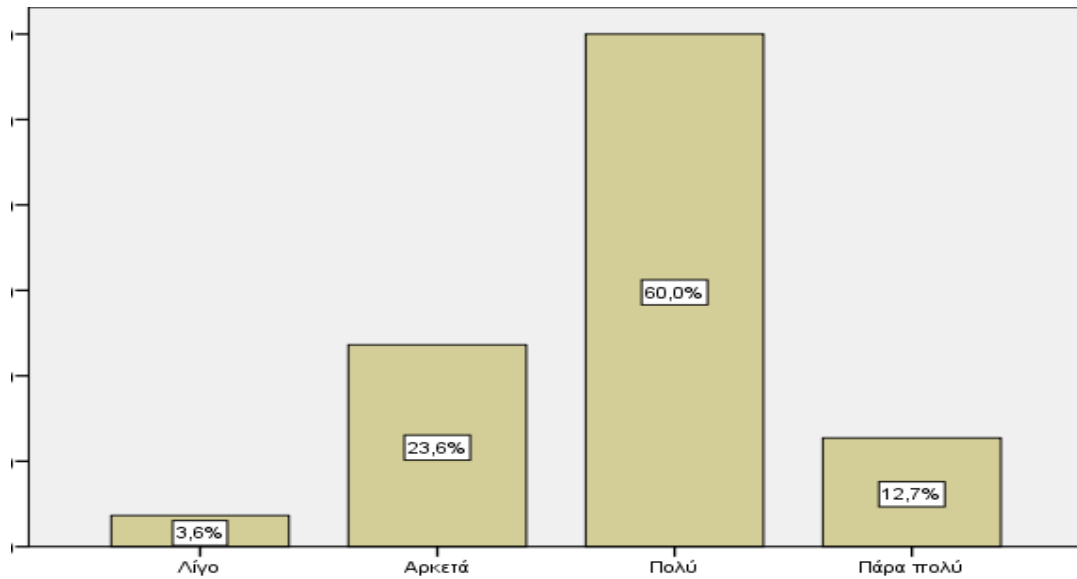
Ερώτηση 15: Οι εσωτερικοί ελεγκτές εκπαιδεύονται πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού ευρημάτων;

Το 72,7% των ερωτώμενων πιστεύουν πως οι ελεγκτές εκπαιδεύονται πάνω στο αντικείμενο της εργασίας τους και ειδικότερα σε θέματα ελέγχου αλλά και στο πως θα εντοπίζουν ευρήματα (αναλυτικότερα το 60% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως οι εσωτερικοί ελεγκτές εκπαιδεύονται σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 12,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό), ενώ και το 23,6% εκτιμά πως οι ελεγκτές εκπαιδεύονται αρκετά πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού ευρημάτων. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν στο συγκεκριμένο ερώτημα προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι το ερωτώμενο δείγμα θεωρεί γενικά ότι οι ελεγκτές είναι εκπαιδευμένοι ως προς τα κύρια αντικείμενα της εργασίας τους.

Πίνακας 3.15

Εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού ευρημάτων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	2	3,6	3,6	3,6
Αρκετά	13	23,6	23,6	27,3
Πολύ	33	60,0	60,0	87,3
Πάρα πολύ	7	12,7	12,7	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.15

Εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού ευρημάτων

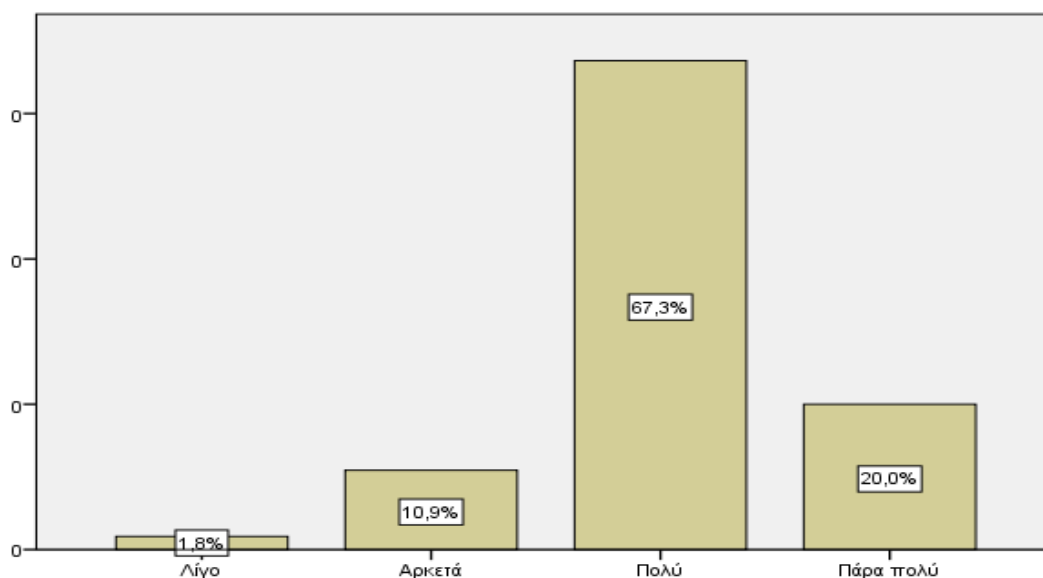
Ερώτηση 16: Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου λειτουργεί αποτελεσματικά όσον αφορά τον εντοπισμό ευρημάτων και την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους;

Αναφορικά με τον αποτελεσματική λειτουργία του εντοπισμού και της αντιμετώπισης των ευρημάτων ελέγχου, παρατηρείται πως το ερωτώμενο δείγμα θεωρεί σε ένα πολύ μεγάλο βαθμό πως η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου μπορεί να λειτουργεί αποτελεσματικά ως προς τον εντοπισμό και την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ευρημάτων και των τυχόν δυσλειτουργιών ή ενεχόμενων κινδύνων που μπορεί να προκύπτουν από τα ευρήματα αυτά. Πιο συγκεκριμένα, το 67,3% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου λειτουργεί αποτελεσματικά όσον αφορά τον εντοπισμό ευρημάτων και την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 20% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 10,9% σε αρκετά μεγάλο βαθμό. Μόλις το 1,8 % τοποθετείται αρνητικά ως προς το συγκεκριμένο θέμα.

Πίνακας 3.16

Αποτελεσματική λειτουργία της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου όσον αφορά τον εντοπισμό ευρημάτων και την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	1	1,8	1,8	1,8
Αρκετά	6	10,9	10,9	12,7
Πολύ	37	67,3	67,3	80,0
Πάρα πολύ	11	20,0	20,0	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.16

Αποτελεσματική λειτουργία της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου όσον αφορά τον εντοπισμό ευρημάτων και την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους

Ερώτηση 17: Υπάρχει συνεργασία μεταξύ της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και των υπολοίπων Μονάδων/Τμημάτων της Τράπεζας;

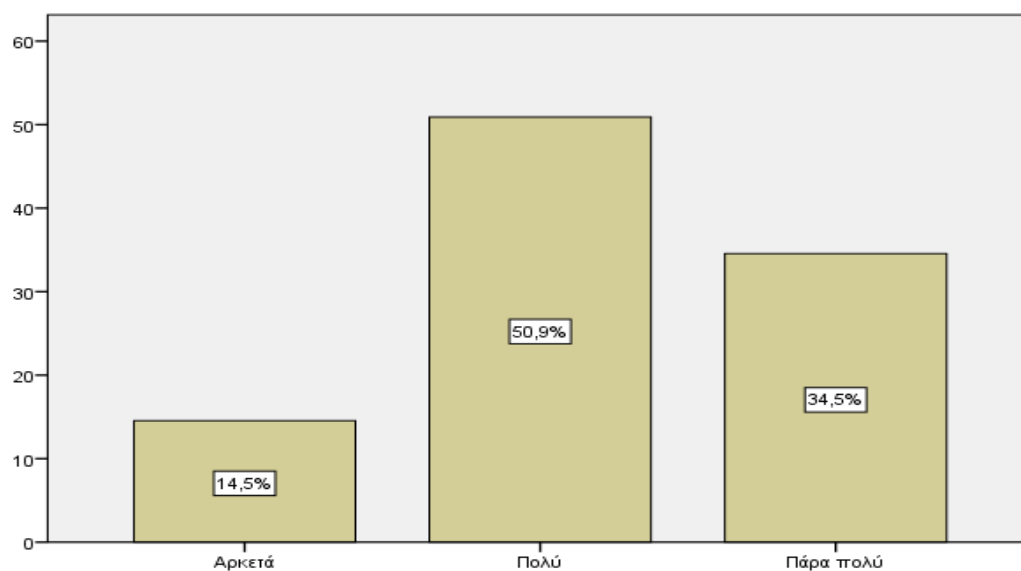
Οι απαντήσεις επί του συγκεκριμένου ερωτήματος χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής διότι ο βαθμός της συνεργασίας της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου λόγω του συμβουλευτικού ρόλου τον οποίο μεταξύ άλλων ασκεί, αλλά και της απευθείας επικοινωνίας της με τα ανώτερα διοικητικά στελέχη, κρίνεται ως μείζονος σημασίας.

Βλέπουμε λοιπόν ότι το 85,5% των ερωτώμενων εκτιμούν ότι υπάρχει μία ιδιαίτερα ανεπτυγμένη συνεργασία μεταξύ της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και των υπολοίπων Τμημάτων/Μονάδων του Ομίλου (συγκεκριμένα το 50,9% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως υπάρχει συνεργασία μεταξύ της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και των υπολοίπων Μονάδων/Τμημάτων της Τράπεζας σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 34,5% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ το υπόλοιπο 14,5% θεωρεί πως υπάρχει αρκετή συνεργασία).

Πίνακας 3.17

Ύπαρξη συνεργασίας μεταξύ της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και των υπολοίπων Μονάδων/Τμημάτων της Τράπεζας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Αρκετά	8	14,5	14,5	14,5
Πολύ	28	50,9	50,9	65,5
Πάρα πολύ	19	34,5	34,5	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.17

Ύπαρξη συνεργασίας μεταξύ της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και των υπολοίπων Μονάδων/Τμημάτων της Τράπεζας

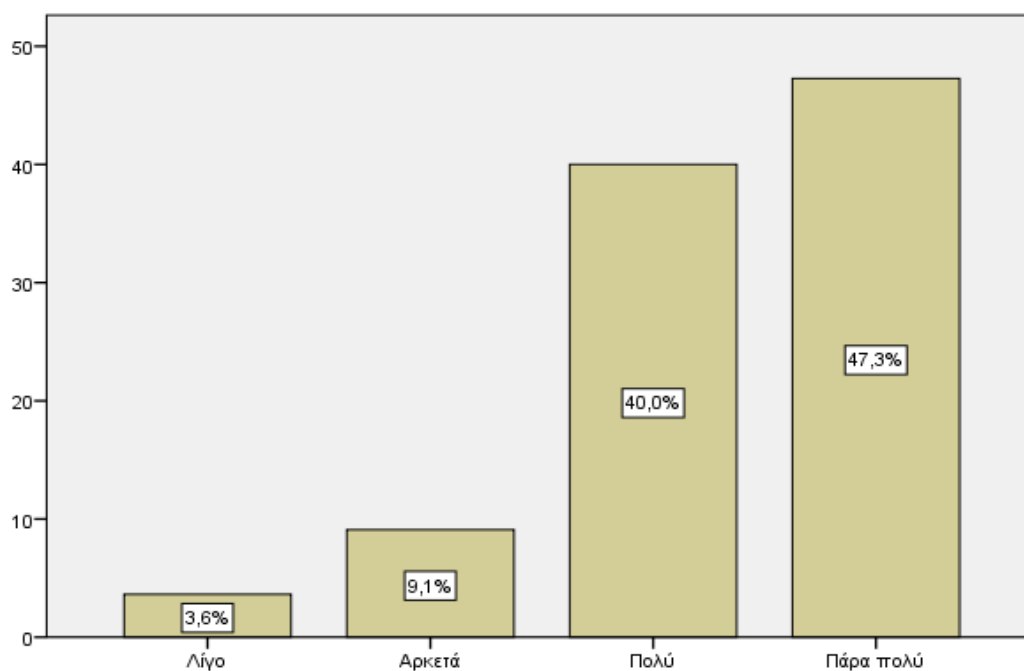
Ερώτηση 18: Υπάρχει έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας;

Από τις απαντήσεις που λάβαμε διαπιστώνουμε πως εκτιμάται ότι πραγματοποιούνται έλεγχοι επί συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή/και συχνότητας. Πιο συγκεκριμένα το 47,3% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως υπάρχει έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και το 40% σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 3.18

Έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	2	3,6	3,6	3,6
Αρκετά	5	9,1	9,1	12,7
Πολύ	22	40,0	40,0	52,7
Πάρα πολύ	26	47,3	47,3	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.18

Έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας

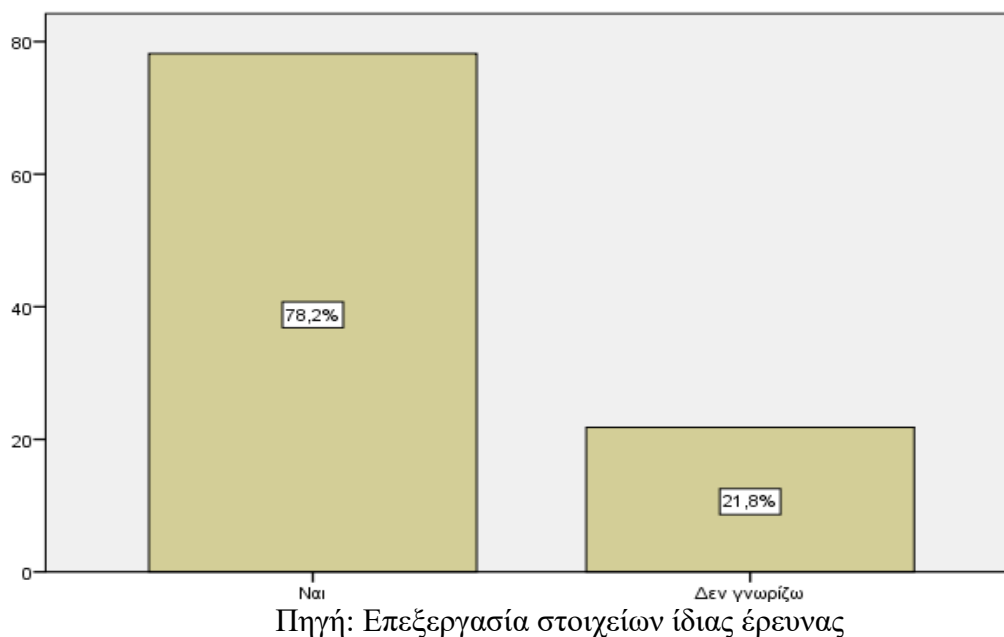
Ερώτηση 19: Ελέγχονται σε καθημερινή βάση από τα αρμόδια στελέχη οι προβλεπόμενες ελεγκτικές καταστάσεις;

Το 78,2% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως ελέγχονται σε καθημερινή βάση από τα αρμόδια στελέχη οι προβλεπόμενες ελεγκτικές καταστάσεις, ενώ το 21,8% δεν γνώριζαν σχετικά. Ο καθημερινός έλεγχος των ελεγκτικών καταστάσεων εκτιμάται ότι συνδράμει στην εμπέδωση από το προσωπικό της ανάγκης ανάπτυξης εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας εντός των Μονάδων και στην εμπέδωση της αναγκαιότητας της ορθής λειτουργίας του προληπτικού ελέγχου. Αυτό γιατί ο ενδεδειγμένος έλεγχος των προβλεπόμενων καταστάσεων μπορεί αφενός να προλαμβάνει την οριστικοποίηση λαθών που ενέχουν κίνδυνο για την αποτελεσματική λειτουργία του Ομίλου και αφετέρου να αποτρέπει την ανάπτυξη δόλιων ή/και κακόβουλων ενεργειών.

Πίνακας 3.19

Έλεγχος σε καθημερινή βάση από τα αρμόδια στελέχη των προβλεπόμενων ελεγκτικών καταστάσεων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	43	78,2	78,2	78,2
Δεν γνωρίζω	12	21,8	21,8	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Διάγραμμα 3.19

Έλεγχος σε καθημερινή βάση από τα αρμόδια στελέχη των προβλεπόμενων ελεγκτικών καταστάσεων

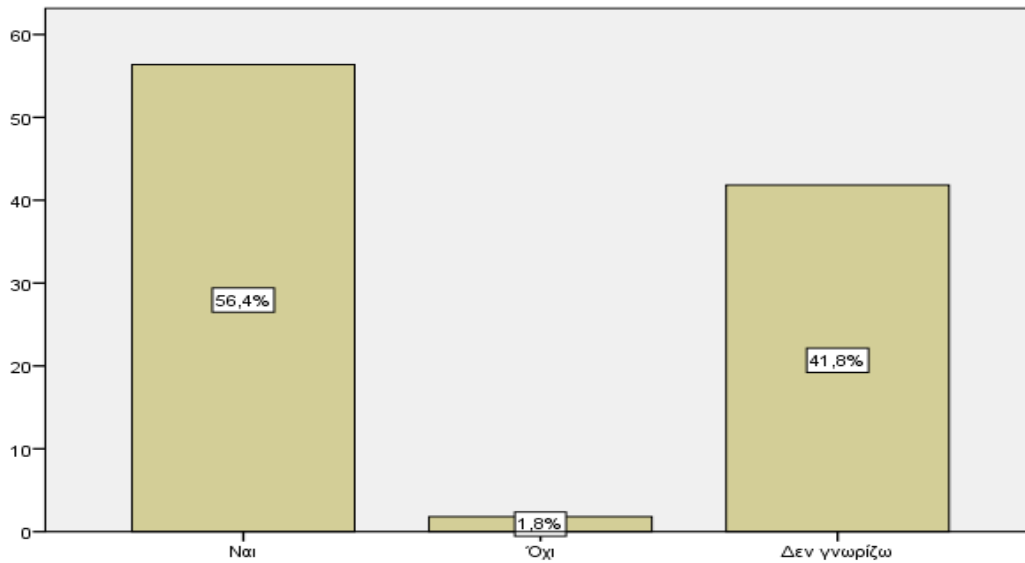
Ερώτηση 20: Πραγματοποιείται έλεγχος σε καθημερινή βάση των χρηματικών διαθεσίμων της εκάστοτε Μονάδας από το αρμόδιο στέλεχος;

Το 56,4% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως πραγματοποιείται έλεγχος σε καθημερινή βάση των χρηματικών διαθεσίμων της εκάστοτε Μονάδας από το αρμόδιο στέλεχος και το 41,8% δεν γνώριζαν την απάντηση επί του συγκεκριμένου ερωτήματος.

Πίνακας 3.20

Πραγματοποίηση ελέγχου σε καθημερινή βάση των χρηματικών διαθεσίμων της εκάστοτε Μονάδας από το αρμόδιο στέλεχος

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	31	56,4	56,4	56,4
Όχι	1	1,8	1,8	58,2
Δεν γνωρίζω	23	41,8	41,8	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.20

Πραγματοποίηση ελέγχου σε καθημερινή βάση των χρηματικών διαθεσίμων της εκάστοτε Μονάδας από το αρμόδιο στέλεχος

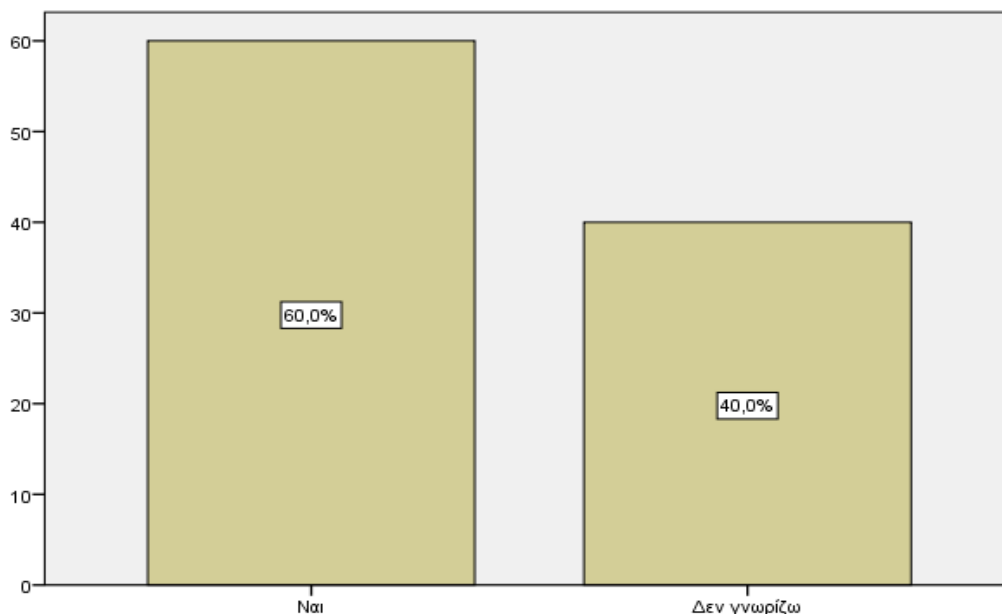
Ερώτηση 21: Μετά την πραγματοποίηση της ημερήσιας συμφωνίας τα χρηματικά διαθέσιμα φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος με χρονοκαθυστέρηση και πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένους λειτουργούς;

Το 60% επί του ερωτώμενου δείγματος δήλωσαν ότι γνωρίζουν πως μετά την πραγματοποίηση της ημερήσιας συμφωνίας τα χρηματικά διαθέσιμα φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος με λειτουργία χρονοκαθυστέρησης και με πρόσβαση σε αυτά μόνο από εξουσιοδοτημένους λειτουργούς, ενώ το 40% (πιθανόν και λόγω μη ύπαρξης σημαντικού ποσού χρηματικών διαθεσίμων στις Μονάδες στις οποίες υπηρετούν) δεν γνώριζαν την ισχύουσα διαδικασία.

Πίνακας 3.21

Φύλαξη των χρηματικών διαθεσίμων σε ασφαλές μέρος μετά την πραγματοποίηση της ημερήσιας συμφωνίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	33	60,0	60,0	60,0
Δεν γνωρίζω	22	40,0	40,0	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.21

Φύλαξη των χρηματικών διαθεσίμων σε ασφαλές μέρος μετά την πραγματοποίηση της ημερήσιας συμφωνίας

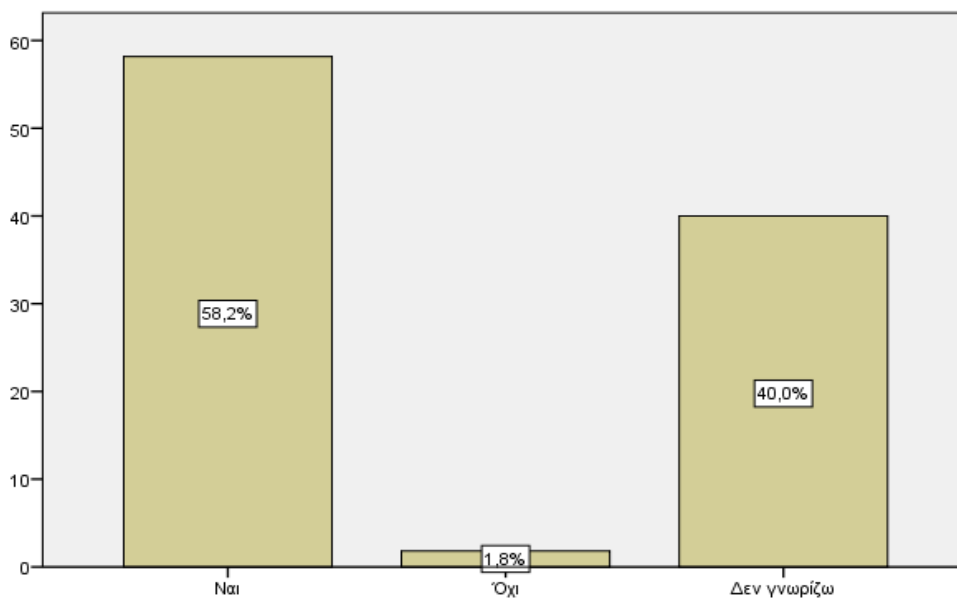
Ερώτηση 22: Πραγματοποιείται στις προβλεπόμενες ημερομηνίες έλεγχος της συμφωνίας των μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών (Α.Τ.Μ. – Α.Ρ.Σ) από αρμόδιο στέλεχος;

Το 58,2% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως πραγματοποιείται στις προβλεπόμενες ημερομηνίες έλεγχος της συμφωνίας των μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών (Α.Τ.Μ. – Α.Ρ.Σ.), από αρμόδιο στέλεχος, με μόλις 1,8% να θεωρεί πως αυτό δεν συμβαίνει, ενώ το 40% (όπως και στο προηγούμενο ερώτημα) δεν γνώριζαν να απαντήσουν επί του συγκεκριμένου ερωτήματος.

Πίνακας 3.22

Πραγματοποίηση ελέγχου της συμφωνίας των μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών από αρμόδιο στέλεχος στις προβλεπόμενες ημερομηνίες

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	32	58,2	58,2	58,2
Όχι	1	1,8	1,8	60,0
Δεν γνωρίζω	22	40,0	40,0	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.22

Πραγματοποίηση ελέγχου της συμφωνίας των μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών από αρμόδιο στέλεχος στις προβλεπόμενες ημερομηνίες

Ερώτηση 23: Πραγματοποιούνται τακτικοί έλεγχοι επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων (προσωπικών/καταναλωτικών/στεγαστικών δανείων, επιχειρηματικών δανείων κ.λπ.);

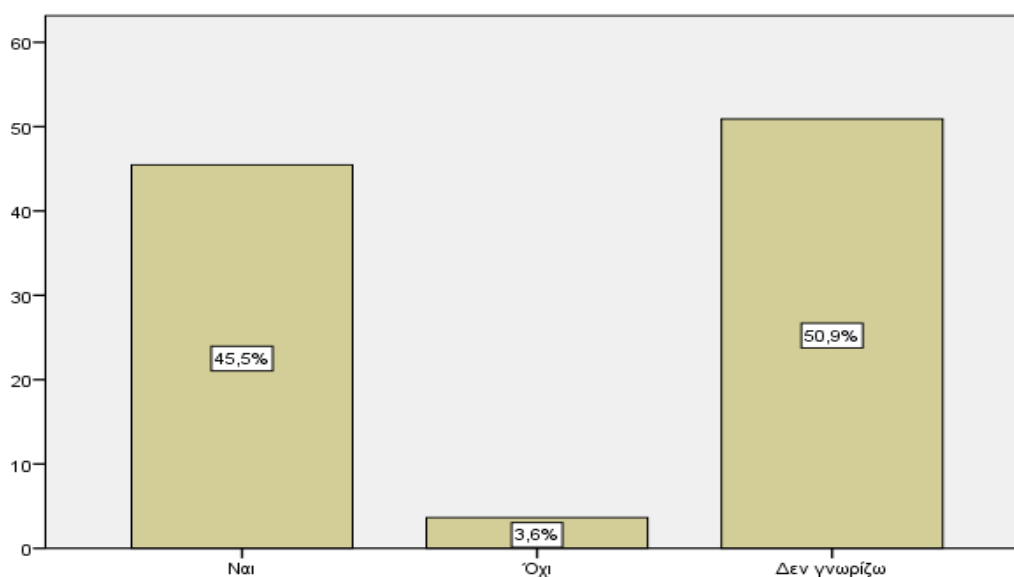
Το 45,5% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως πραγματοποιούνται τακτικοί έλεγχοι επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων, αλλά η πλειοψηφία των ερωτώμενων και

συγκεκριμένα το 50,9% δεν γνώριζαν την απάντηση επί του συγκεκριμένου ερωτήματος.

Πίνακας 3.23

Πραγματοποίηση τακτικών ελέγχων επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	25	45,5	45,5	45,5
Όχι	2	3,6	3,6	49,1
Δεν γνωρίζω	28	50,9	50,9	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.23

Πραγματοποίηση τακτικών ελέγχων επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων

Ερώτηση 24: Ελέγχονται από τα αρμόδια στελέχη τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση χορήγησης ενός δανείου?;

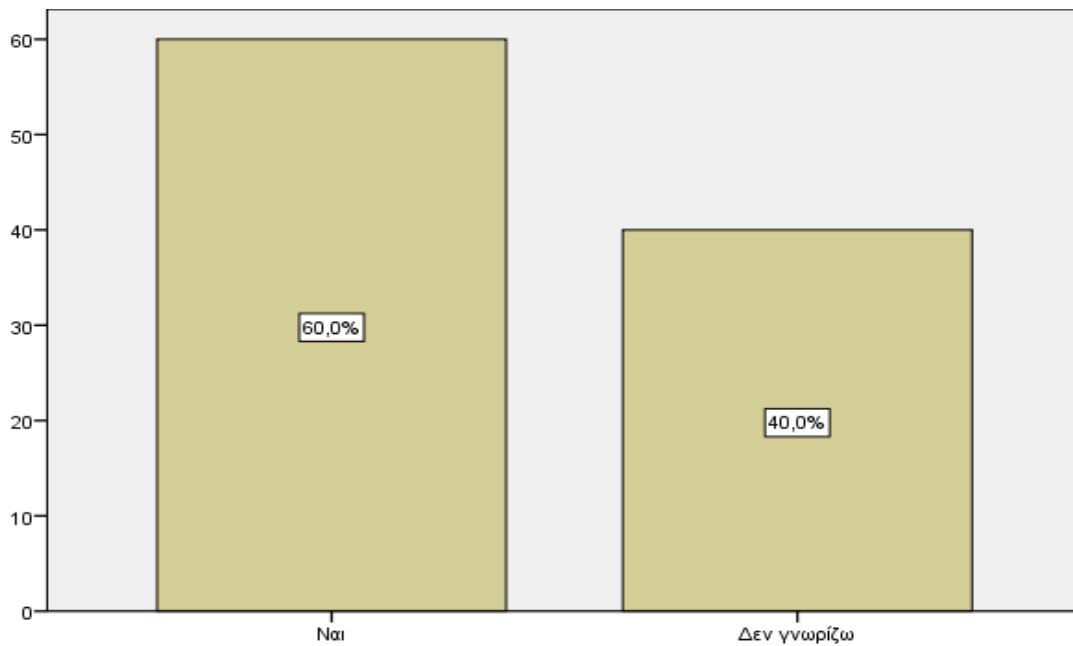
Το 60% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως ελέγχονται από τα αρμόδια στελέχη όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση χορήγησης ενός δανείου ενώ το 40% επέλεξαν να δηλώσουν «δεν γνωρίζω» ως προς τη συγκεκριμένη απάντηση. Αν και η πλειοψηφία των ερωτώμενων μας δήλωσε ότι γνωρίζει πως ελέγχονται όλα τα

απαιτούμενα δικαιολογητικά, εν τούτοις το ποσοστό 40% που μας ανέφερε ότι δεν γνωρίζει κρίνεται ως υψηλό. Αυτό διότι η χορήγηση δανείων αποτελεί μία από τις κύριες λειτουργίες της Τράπεζας και ενδεχομένως ο ανεπαρκής έλεγχος των απαιτούμενων δικαιολογητικών να εκθέσει τον Όμιλο τόσο σε κίνδυνο κανονιστικό (με την επιβολή των αντίστοιχων προστίμων από τις εποπτικές αρχές), όσο και σε οικονομικό κίνδυνο εάν κάποιοι από τους πελάτες που τους χορηγήθηκαν δάνεια και δεν ελέγχθηκαν εξονυχιστικά τα προσκομιζόμενα δικαιολογητικά τους, αποδειχθούν αφερέγγυοι και δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα στο μέλλον να τα αποπληρώσουν. Αναλυτικότερα οι απαντήσεις επί του συγκεκριμένου ερωτήματος παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3.24

Έλεγχος από τα αρμόδια στελέχη όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών που συνοδεύουν την αίτηση χορήγησης ενός δανείου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	33	60,0	60,0	60,0
Δεν γνωρίζω	22	40,0	40,0	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.24

Έλεγχος από τα αρμόδια στελέχη όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών που συνοδεύουν την αίτηση χορήγησης ενός δανείου

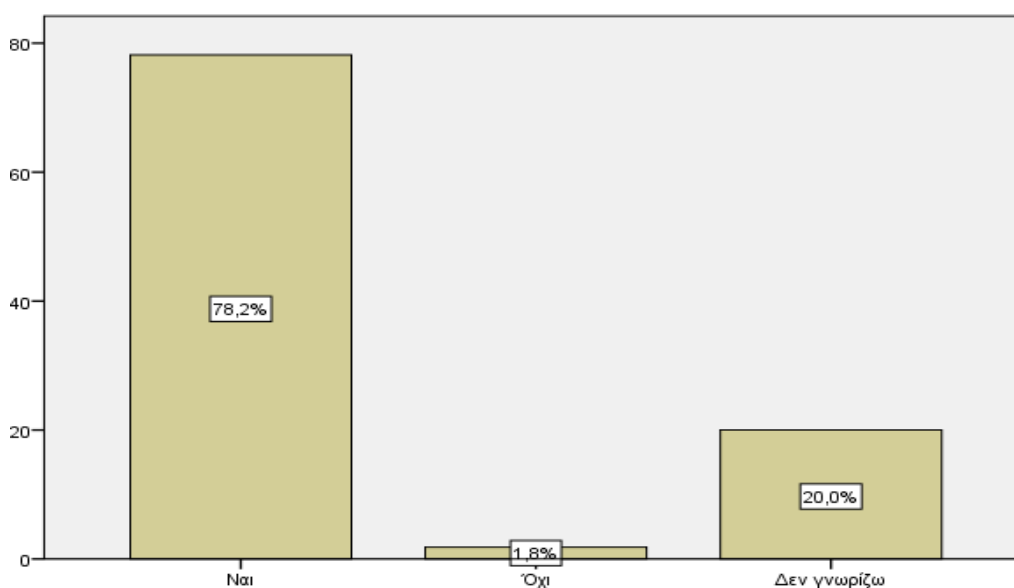
Ερώτηση 25: Συλλέγονται τα κατά περίπτωση απαιτούμενα δικαιολογητικά κατά τη διαδικασία έναρξης συναλλακτικής σχέσης με πελάτη;

Μέσω του συγκεκριμένου το ερωτήματος επιχειρείται να διερευνηθεί το κατά πόσο οι ερωτώμενοι γνωρίζουν αν λαμβάνονται τα απαιτούμενα από το κανονιστικό πλαίσιο δικαιολογητικά κατά την έναρξη μίας συναλλακτικής σχέσης (ήτοι άνοιγμα προσωπικού λογαριασμού ή λογαριασμού όψεως, έκδοση εταιρικής χρεωστικής, ή πιστωτικής κάρτας, άνοιγμα χρηματιστηριακού κωδικού, αγορά αμοιβαίου κεφαλαίου κ.α.). Το 78,2% των ερωτώμενων δήλωσαν πως συλλέγονται όλα τα κατά περίπτωση απαιτούμενα δικαιολογητικά κατά τη διαδικασία έναρξης συναλλακτικής σχέσης με πελάτη ενώ μόνο το 20% δήλωσαν πως δεν γνώριζαν τη συγκεκριμένη απάντηση.

Πίνακας 3.25

Συλλογή όλων των κατά περίπτωση απαιτούμενων δικαιολογητικών κατά τη διαδικασία έναρξης συναλλακτικής σχέσης με πελάτη

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	43	78,2	78,2	78,2
Όχι	1	1,8	1,8	80,0
Δεν γνωρίζω	11	20,0	20,0	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.25

Συλλογή όλων των κατά περίπτωση απαιτούμενων δικαιολογητικών κατά τη διαδικασία έναρξης συναλλακτικής σχέσης με πελάτη

Ερώτηση 26: Η λήψη και διαβίβαση εντολών επενδυτικού χαρτοφυλακίου πραγματοποιείται μόνο από πιστοποιημένα για το σκοπό αυτό στελέχη και με τη χρησιμοποίηση των προσωπικών τους κωδικών;

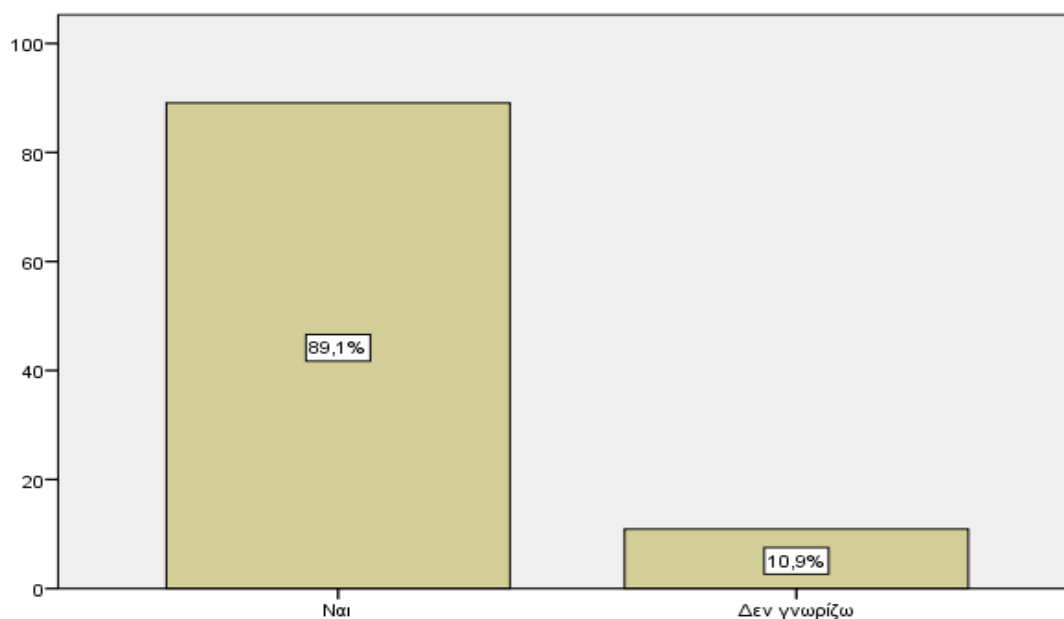
Στο ερώτημα αυτό επιχειρείται να διαπιστωθεί το αν οι ερωτώμενοι γνωρίζουν την υποχρέωση της Τράπεζας, σε συμμόρφωση με το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο, μόνο συγκεκριμένοι, πιστοποιημένοι από την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, υπάλληλοι να πραγματοποιούν λήψη και διαβίβαση

εντολών επενδυτικού χαρτοφυλακίου. Η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων και συγκεκριμένα το 89,1% των δήλωσαν πως η λήψη και διαβίβαση εντολών επενδυτικού χαρτοφυλακίου πραγματοποιείται μόνο από πιστοποιημένα για το σκοπό αυτό στελέχη με τη χρησιμοποίηση των προσωπικών τους κωδικών, ενώ μόλις το 10,9% δεν γνώριζαν σχετικά.

Πίνακας 3.26

Πραγματοποίηση λήψης & διαβίβασης εντολών επενδυτικού χαρτοφυλακίου μόνο από πιστοποιημένα για το σκοπό αυτό στελέχη

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	49	89,1	89,1	89,1
Δεν γνωρίζω	6	10,9	10,9	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.26

Πραγματοποίηση λήψης & διαβίβασης εντολών επενδυτικού χαρτοφυλακίου μόνο από πιστοποιημένα για το σκοπό αυτό στελέχη

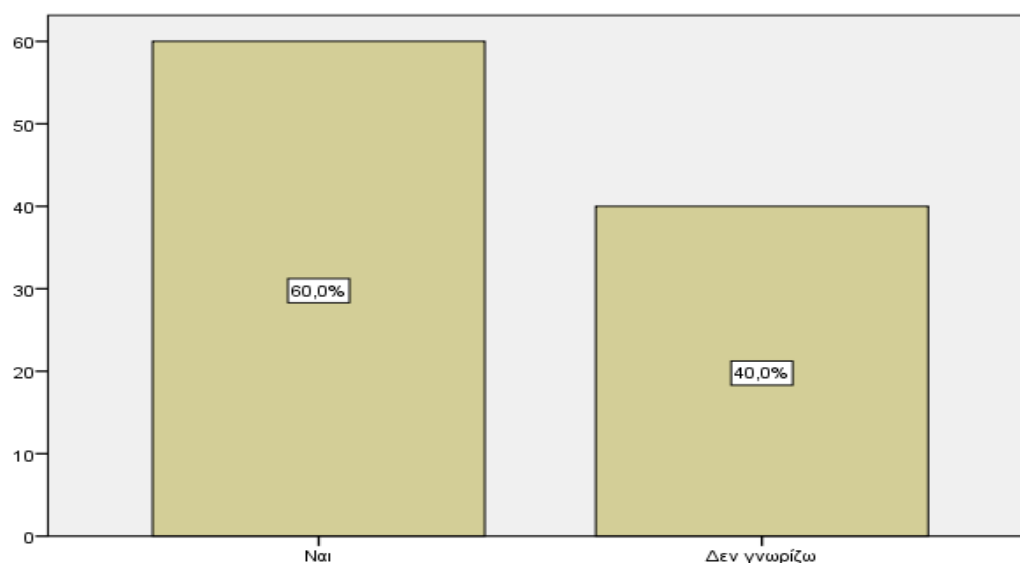
Ερώτηση 27: Υπάρχει φύλαξη των αξιών προς είσπραξη (καρτέ επιταγών πελατών, ενεχυριασμών επιταγών, συναλλαγματικών) σε πυρασφαλή φοριαμό με πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένα γι' αυτό στελέχη;

Το 60% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως πραγματοποιείται φύλαξη των αξιών προς είσπραξη (λ.χ. μεταχρονολογημένων επιταγών, συναλλαγματικών κ.α.) σε πυρασφαλή φοριαμό με πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένα γι' αυτό το λόγο στελέχη, ενώ το 40% δεν γνώριζαν την απάντηση επί του συγκεκριμένου ερωτήματος.

Πίνακας 3.27

Υπαρξη φύλαξης των αξιών προς είσπραξη σε πυρασφαλή φοριαμό με πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένα γι' αυτό στελέχη

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	33	60,0	60,0	60,0
Δεν γνωρίζω	22	40,0	40,0	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.27

Υπαρξη φύλαξης των αξιών προς είσπραξη σε πυρασφαλή φοριαμό με πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένα γι' αυτό στελέχη

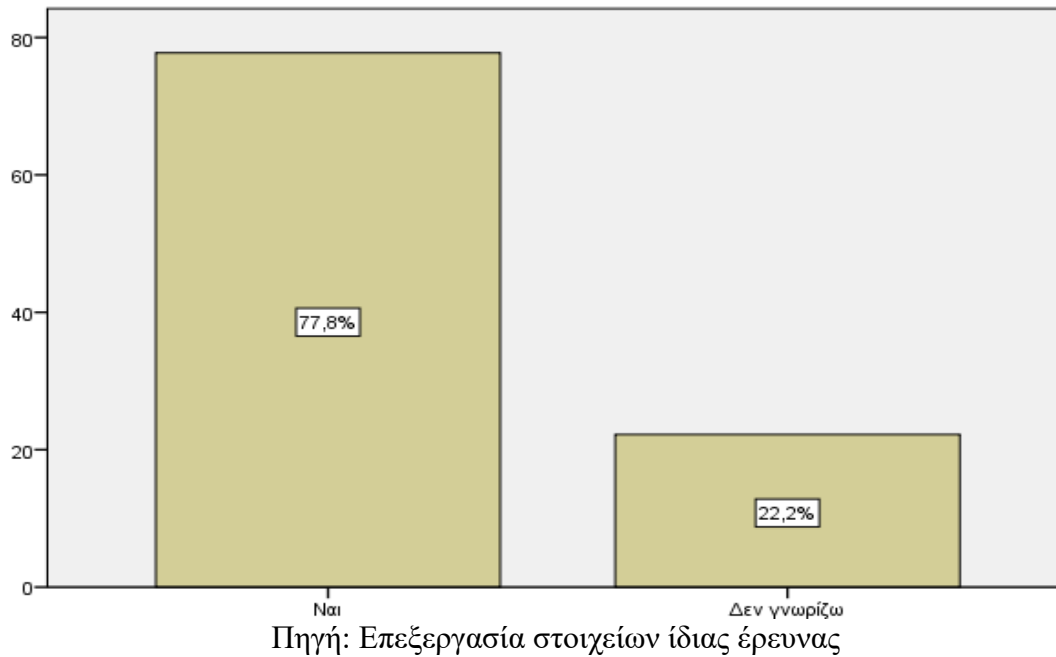
Ερώτηση 28: Έχουν θεσπιστεί διαδικασίες αναφορικά με την αποτελεσματική διαχείριση δαπανών και εξόδων των Οργανωτικών Μονάδων του Ομίλου;

Μέσα από το συγκεκριμένο ερώτημα θέλουμε να ελέγξουμε κατά πόσον οι ερωτώμενοι γνωρίζουν τις διαδικασίες αναφορικά με την ορθή διαχείριση των δαπανών και εξόδων που αποτελούν και μία από τις βέλτιστες πολιτικές του Ομίλου. Το 77,8% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως είναι ενήμερο για την θέσπιση διαδικασιών αναφορικά με την αποτελεσματική διαχείριση δαπανών και εξόδων των Οργανωτικών Μονάδων του Ομίλου ενώ το 22,2% δεν γνώριζαν κάτι σχετικά με το συγκεκριμένο ερώτημα.

Πίνακας 3.28

Θέσπιση διαδικασιών αναφορικά με την αποτελεσματική διαχείριση δαπανών και εξόδων των Οργανωτικών Μονάδων του Ομίλου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Ναι	42	76,4	77,8	77,8
Δεν γνωρίζω	12	21,8	22,2	100,0
Total	54	98,2	100,0	
Missing				
System	1	1,8		
Total	55	100,0		

Διάγραμμα 3.28

Θέσπιση διαδικασιών αναφορικά με την αποτελεσματική διαχείριση δαπανών και εξόδων των Οργανωτικών Μονάδων του Ομίλου

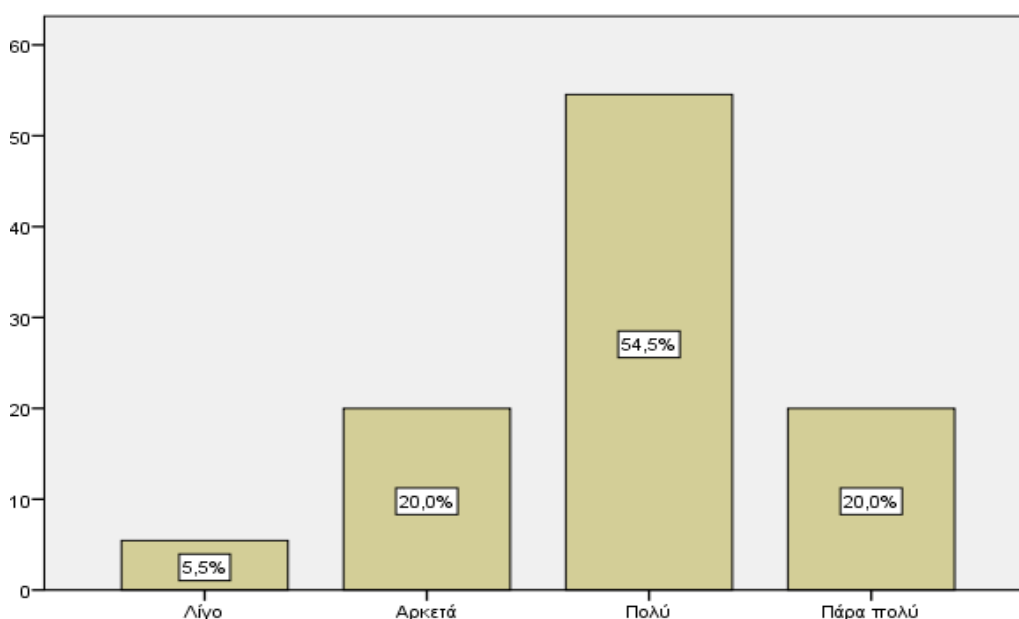
Ερώτηση 29: Σε ποιο βαθμό οι θεσπισμένες διαδικασίες αποτρέπουν τη δημιουργία περιττών δαπανών και εξόδων;

Το 74,5% των ερωτώμενων μας απάντησε σε πολύ ή πάρα πολύ μεγάλο βαθμό αποτρέπεται η δημιουργία περιττών δαπανών και εξόδων μέσα από τις θεσπισμένες διαδικασίες. Πιο συγκεκριμένα το 54,5% των ερωτηθέντων θεωρούν πως οι θεσπισμένες διαδικασίες αποτρέπουν τη δημιουργία περιττών δαπανών και εξόδων σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 20% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Ένα 20% δήλωσε σε αρκετά μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 3.29

Βαθμός αποτροπής περιττών δαπανών και εξόδων από τις θεσπισμένες διαδικασίες

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	3	5,5	5,5	5,5
Αρκετά	11	20,0	20,0	25,5
Πολύ	30	54,5	54,5	80,0
Πάρα πολύ	11	20,0	20,0	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.29

Βαθμός αποτροπής περιττών δαπανών και εξόδων από τις θεσπισμένες διαδικασίες

Ερώτηση 30: Τα έξοδα/δαπάνες συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά προκειμένου να αιτιολογείται επαρκώς η πραγματοποίησή τους;

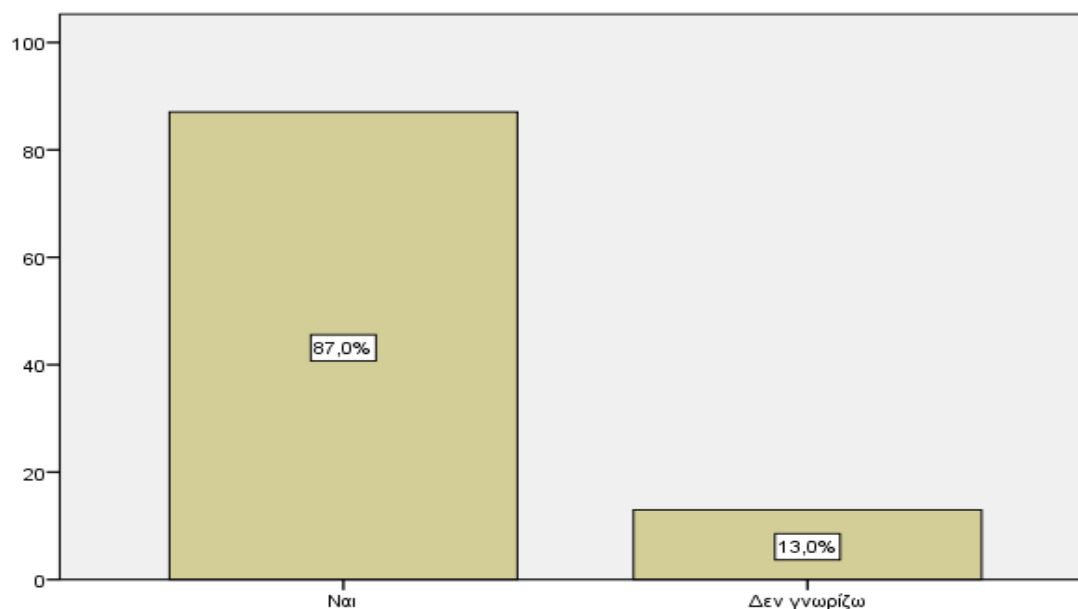
Σε συνέχεια της προηγούμενης ερώτησης 29, στο συγκεκριμένο ερώτημα το 87% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως τα έξοδα/δαπάνες συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά προκειμένου να αιτιολογείται επαρκώς η πραγματοποίησή τους και να

γίνεται ευχερέστερος ο έλεγχός τους, ενώ το 13% δεν γνώριζαν την απάντηση επί του συγκεκριμένου ερωτήματος.

Πίνακας 3.30

Τα έξοδα/δαπάνες συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά προκειμένου να αιτιολογείται επαρκώς η πραγματοποίησή τους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	47	85,5	87,0	87,0
Δεν γνωρίζω	7	12,7	13,0	100,0
Total	54	98,2	100,0	
Missing System	1	1,8		
Total	55	100,0		

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.30

Τα έξοδα/δαπάνες συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά προκειμένου να αιτιολογείται επαρκώς η πραγματοποίησή τους

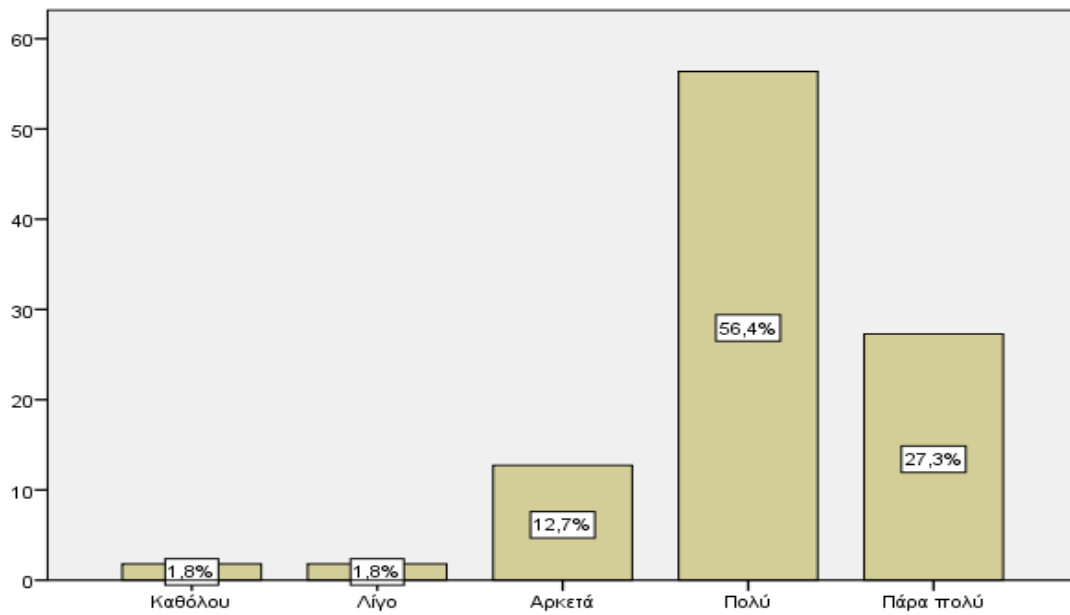
Ερώτηση 31: Υπάρχει σαφής προσδιορισμός των καθηκόντων/αρμοδιοτήτων των Προϊσταμένων/Διευθυντικών Στελεχών του Ομίλου;

Η ερώτηση αυτή επίσης κρίνεται ως ιδιαίτερης σημασίας γιατί επιχειρείται να προσδιοριστεί κατά πόσον είναι σαφείς και συγκεκριμένες οι αρμοδιότητες των Προϊσταμένων/Διευθυντών, οι οποίοι είναι εκείνοι που έχουν επωμιστεί το ρόλο της ενημέρωσης και της παροχής κατευθύνσεων στο προσωπικό των οργανικών Μονάδων του Ομίλου. Παρατηρούμε λοιπόν πως υπάρχει μια μεγάλη πλειοψηφία των ερωτώμενων (56,4%) που μας δήλωσαν πως υπάρχει σαφής προσδιορισμός των καθηκόντων/αρμοδιοτήτων των Προϊσταμένων/Διευθυντικών Στελεχών του Ομίλου σε πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ μάλιστα μία σημαντική μερίδα των ερωτώμενων και συγκεκριμένα το 27,3% μας δήλωσε πως υπάρχει σαφής προσδιορισμός καθηκόντων σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Το 12,7% επέλεξαν την επιλογή αρκετά. Παρατίθενται κατωτέρω τα σχετικά στοιχεία.

Πίνακας 3.31

Προσδιορισμός των καθηκόντων/αρμοδιοτήτων των Προϊσταμένων/Διευθυντικών Στελεχών του Ομίλου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	1	1,8	1,8	1,8
Λίγο	1	1,8	1,8	3,6
Αρκετά	7	12,7	12,7	16,4
Πολύ	31	56,4	56,4	72,7
Πάρα πολύ	15	27,3	27,3	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.31

Προσδιορισμός των καθηκόντων/αρμοδιοτήτων των Προϊσταμένων/Διευθυντικών
Στελεχών του Ομίλου

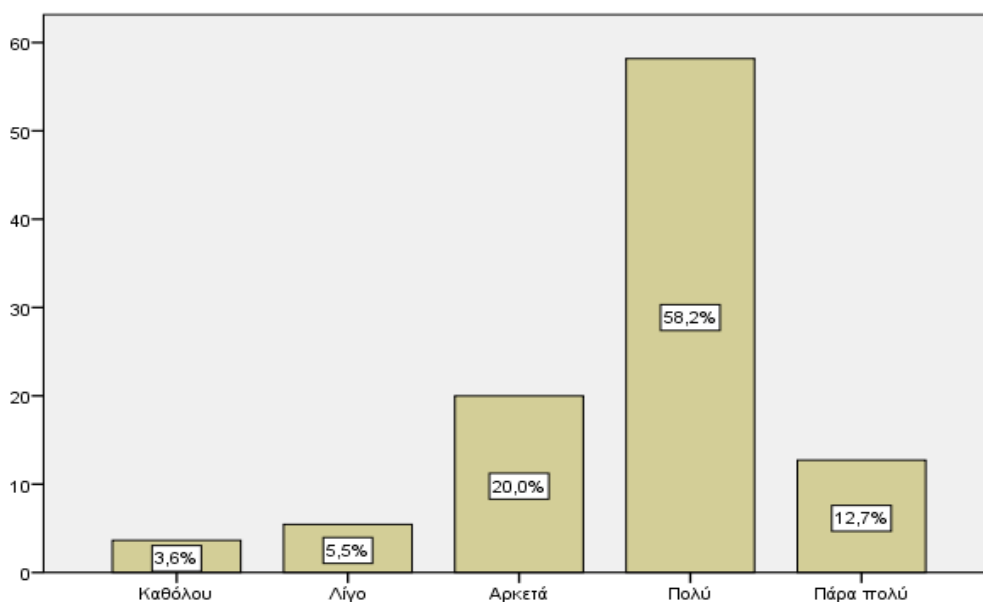
Ερώτηση 32 Πιστεύετε ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποτρέπει την υπερβολική συγκέντρωση εξουσιών σε ένα πρόσωπο ή σε μία μικρή ομάδα ατόμων?

Από τις απαντήσεις τις οποίες λάβαμε διαπιστώνουμε πως οι ερωτώμενοι πιστεύουν πως το σύστημα εσωτερικού ελέγχου έχει τη δυνατότητα να αποτρέψει τη συγκέντρωση εξουσιών σε ένα άτομο ή σε μία μικρή ομάδα ατόμων. Ειδικότερα, το 58,2% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποτρέπει την υπερβολική συγκέντρωση εξουσιών σε ένα πρόσωπο ή σε μία μικρή ομάδα ατόμων σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 20% αρκετά και το 12,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 3.32

Βαθμός αποτροπής από το σύστημα Ε.Ε. της υπερβολικής συγκέντρωσης εξουσιών σε ένα πρόσωπο ή σε μία μικρή ομάδα ατόμων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	2	3,6	3,6	3,6
Λίγο	3	5,5	5,5	9,1
Αρκετά	11	20,0	20,0	29,1
Πολύ	32	58,2	58,2	87,3
Πάρα πολύ	7	12,7	12,7	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.32

Βαθμός αποτροπής από το σύστημα Ε.Ε. της υπερβολικής συγκέντρωσης εξουσιών σε ένα πρόσωπο ή σε μία μικρή ομάδα ατόμων

Ερώτηση 33: Έχουν διαπιστωθεί μέσα από τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων περιπτώσεις τραπεζικών απατών υπαλλήλων της Τράπεζας;

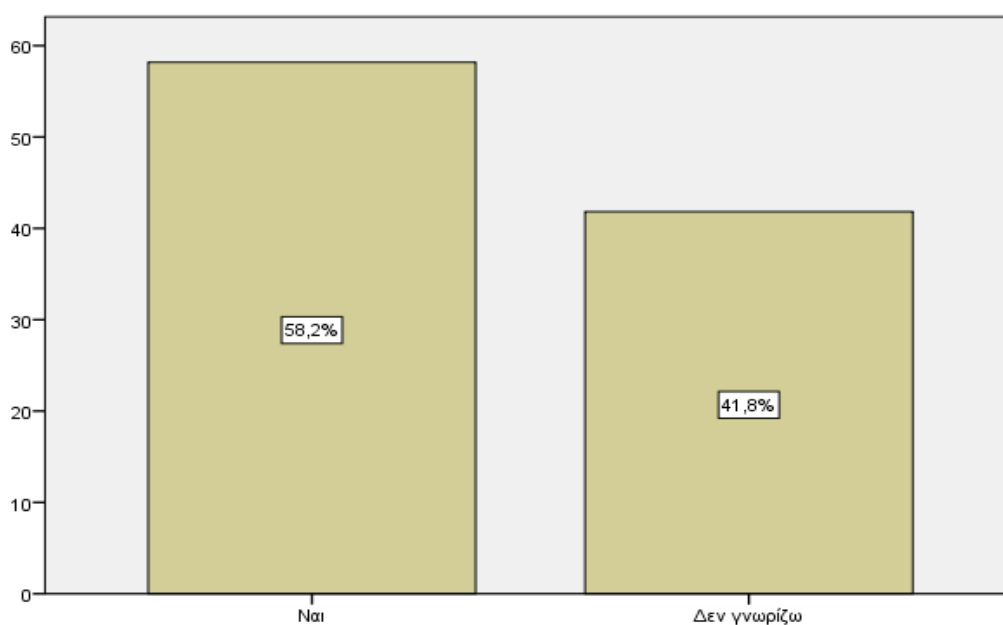
Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων και πιο συγκεκριμένα το 58,2% μας δήλωσαν πως γνωρίζουν να έχουν διαπιστωθεί μέσα από τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων περιπτώσεις τραπεζικών απατών υπαλλήλων της Τράπεζας, αλλά και ένα πολύ μεγάλο

ποσοστό και ειδικότερα το 41,8% δεν γνώριζαν αν έχει διαπιστωθεί ή όχι τέτοια περίπτωση, γεγονός που καταδεικνύει ενδεχομένως την ανάγκη να υπάρξει μία πιο εμπειριστατωμένη ενημέρωση για τις περιπτώσεις απατών που αποκαλύπτονται και με ποιο τρόπο θα πρέπει να λειτουργούν τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου ώστε να προλαμβάνονται όσο το δυνατόν περισσότερες περιπτώσεις κακόβουλων ενεργειών από τη μεριά των υπαλλήλων.

Πίνακας 3.33

Διαπίστωση περιπτώσεων τραπεζικών απατών υπαλλήλων της Τράπεζας μέσα από τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	32	58,2	58,2	58,2
Δεν γνωρίζω	23	41,8	41,8	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.33

Διαπίστωση περιπτώσεων τραπεζικών απατών υπαλλήλων της Τράπεζας μέσα από τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων

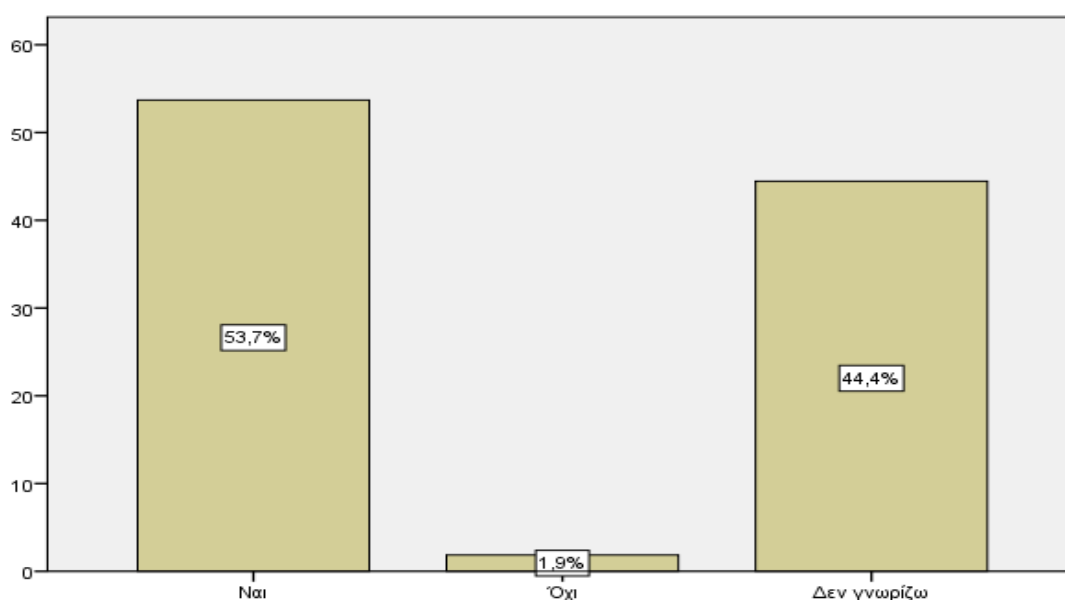
Ερώτηση 34: Εάν ναι, έχουν ακολουθηθεί οι ανάλογες πειθαρχικές επιπτώσεις για τους υπαλλήλους αυτούς;

Το 53,7% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως εφόσον διαπιστωθεί τραπεζική απάτη υπαλλήλων της Τράπεζας τότε ακολουθούνται και οι ανάλογες πειθαρχικές επιπτώσεις για τους υπαλλήλους αυτούς, ενώ το 44,4% δεν γνώριζαν αν έχει ακολουθηθεί ή όχι η προβλεπόμενη πειθαρχική διαδικασία.

Πίνακας 3.34

Πειθαρχικές επιπτώσεις για τους υπαλλήλους που έχουν διαπράξει τραπεζικές απάτες

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	29	52,7	53,7	53,7
Όχι	1	1,8	1,9	55,6
Δεν γνωρίζω	24	43,6	44,4	100,0
Total	54	98,2	100,0	
Missing System	1	1,8		
Total	55	100,0		

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.34

Πειθαρχικές επιπτώσεις για τους υπαλλήλους που έχουν διαπράξει τραπεζικές απάτες

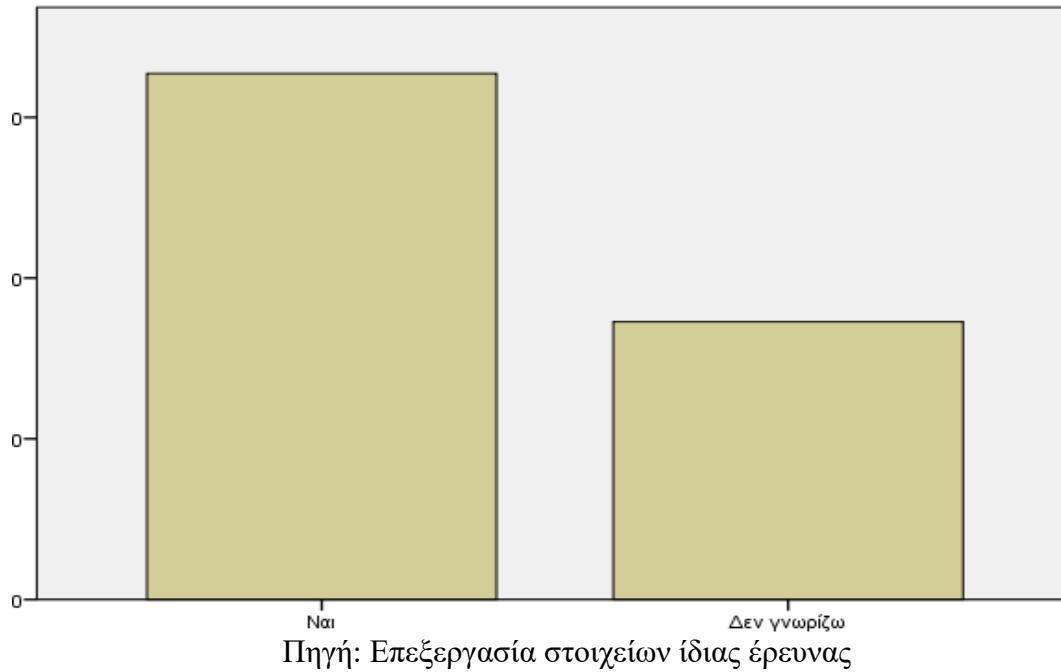
Ερώτηση 35: Υφίσταται Ειδική Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου και εξακρίβωσης διαδικτυακών τραπεζικών απατών;

Για την εξακρίβωση περιπτώσεων διαδικτυακής απάτης εσωτερικής ή/και εξωτερικής υφίσταται ιδιαίτερο, εξειδικευμένο Τμήμα της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και μέσω του συγκεκριμένου ερωτήματος επιδιώκεται να διαπιστωθεί αν οι ερωτώμενοι είναι ενήμεροι για την ύπαρξη του συγκεκριμένου τμήματος. Το 65,5% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως υφίσταται Ειδική Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου και εξακρίβωσης διαδικτυακών τραπεζικών απατών ενώ το 34,5% δεν γνώριζαν να μας απαντήσουν για το αν υφίσταται ή όχι συγκεκριμένη Μονάδα.

Πίνακας 3.35

Ύπαρξη ειδικής Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου και εξακρίβωσης διαδικτυακών τραπεζικών απατών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	36	65,5	65,5	65,5
Δεν γνωρίζω	19	34,5	34,5	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Διάγραμμα 3.35

Ύπαρξη ειδικής Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου και εξακρίβωσης διαδικτυακών τραπεζικών απατών

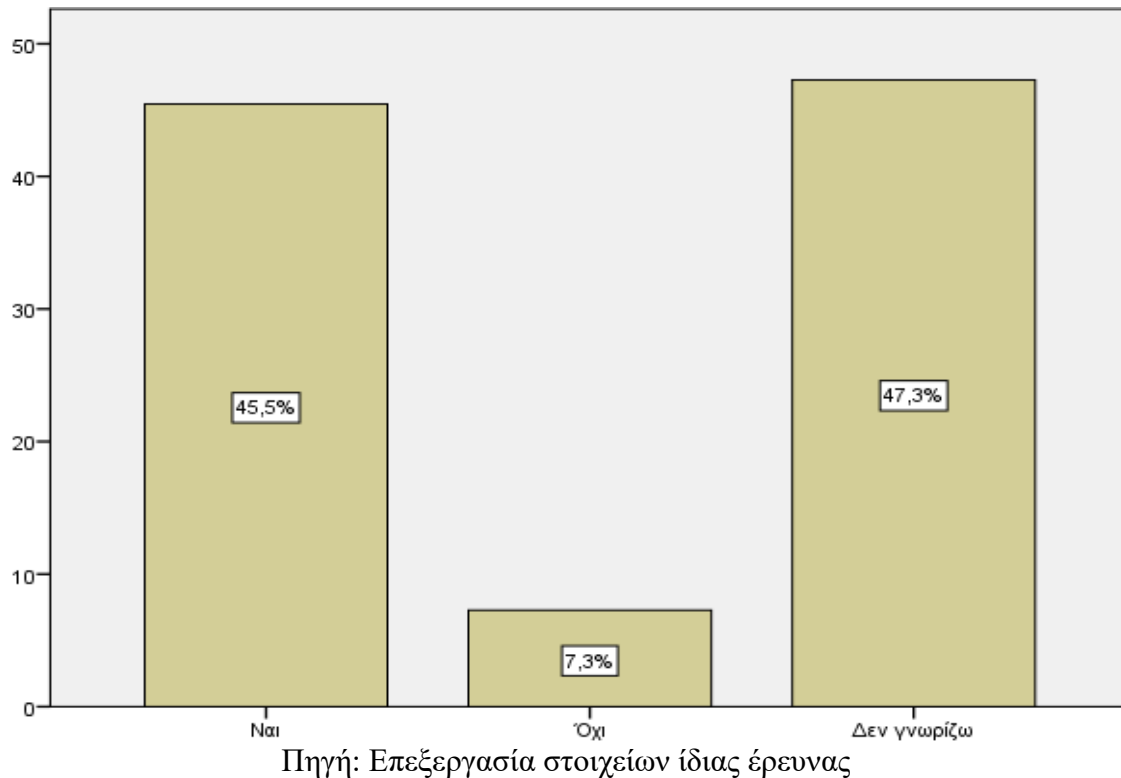
Ερώτηση 36: Γνωρίζετε περιπτώσεις εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης;

Το 45,5% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως έχουν έλθει εις γνώση τους περιπτώσεις εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης ενώ η πλειοψηφία των ερωτώμενων και συγκεκριμένα το 54,5% δεν γνώριζαν το αν και κατά πόσον έχουν εντοπιστεί συγκεκριμένες περιπτώσεις διαδικτυακής απάτης.

Πίνακας 3.36

Ύπαρξη περιπτώσεων εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	25	45,5	45,5	45,5
Όχι	4	7,3	7,3	52,7
Δεν γνωρίζω	26	47,3	47,3	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Διάγραμμα 3.36

Υπαρξη περιπτώσεων εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης

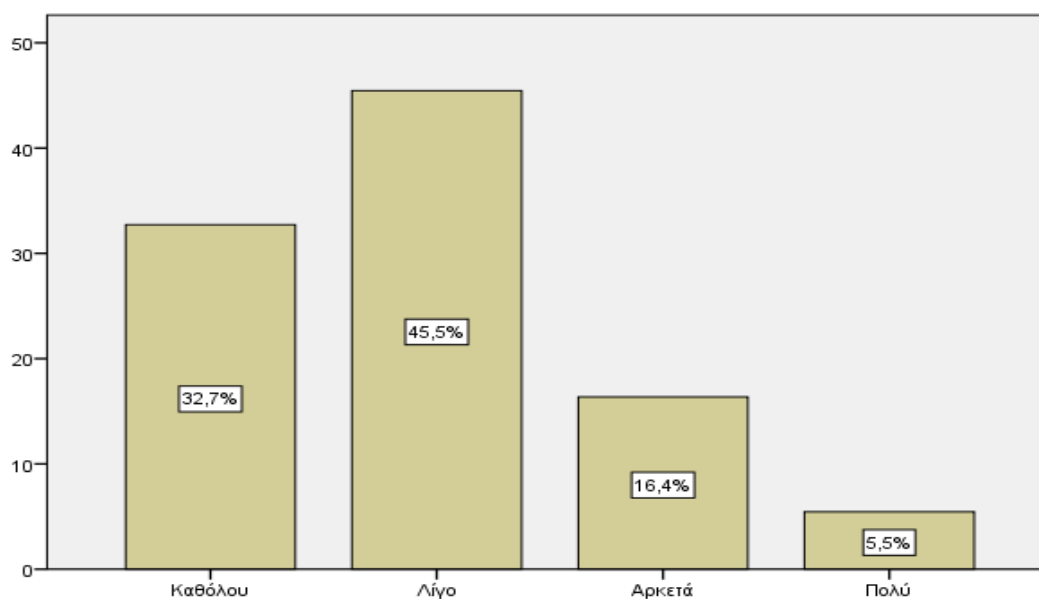
Ερώτηση 37: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα συστήματα/δικλείδες εσωτερικού ελέγχου μπορούν να προσπελαστούν;

Το 78,2% των απαντήσεων κατέδειξε ότι τα συστήματα/δικλείδες εσωτερικού ελέγχου είτε δεν μπορούν να προσπελαστούν, ή μπορεί να προσπελαστούν σε μικρό βαθμό. Πιο συγκεκριμένα, το 45,5% των ερωτηθέντων θεωρούν πως τα συστήματα/δικλείδες εσωτερικού ελέγχου μπορούν να προσπελαστούν σε μικρό βαθμό, το 32,7% θεωρούν πως τα συστήματα/δικλείδες εσωτερικού ελέγχου δεν μπορούν να προσπελαστούν. Αντιθέτως μόνο το 21,9% θεωρούν πως τα συστήματα/δικλείδες εσωτερικού ελέγχου μπορούν να προσπελαστούν. Συγκεκριμένα το 16,4% απάντησε πως μπορούν να προσπελαστούν αρκετά, ενώ μόλις το 5,5% πιστεύει ότι μπορούν να προσπελαστούν σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 3.37

Βαθμός που τα συστήματα/δικλείδες εσωτερικού ελέγχου μπορούν να προσπελαστούν

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	18	32,7	32,7	32,7
Λίγο	25	45,5	45,5	78,2
Αρκετά	9	16,4	16,4	94,5
Πολύ	3	5,5	5,5	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.37

Βαθμός που τα συστήματα/δικλείδες εσωτερικού ελέγχου μπορούν να προσπελαστούν

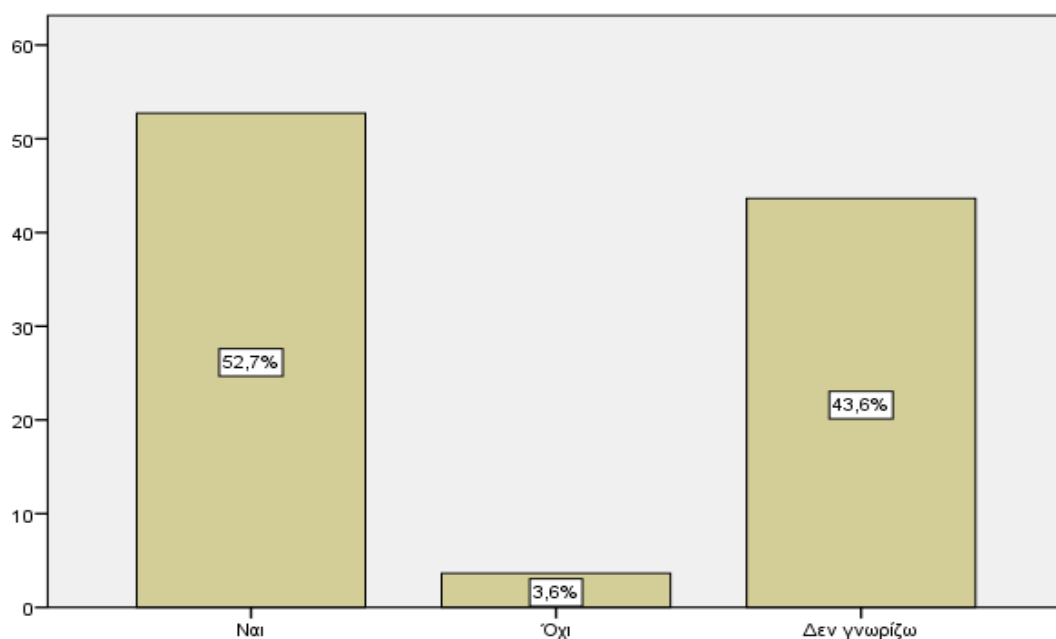
Ερώτηση 38: Πραγματοποιείται σε τακτική βάση έλεγχος ασφάλειας των χρησιμοποιούμενων πληροφοριακών συστημάτων της Τράπεζας;

Το 52,7% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως πραγματοποιείται σε τακτική βάση έλεγχος ασφάλειας των χρησιμοποιούμενων πληροφοριακών συστημάτων της Τράπεζας ενώ το 43,6% δεν γνώριζαν να μας απαντήσουν αν το συγκεκριμένο είδος ελέγχου πραγματοποιείται σε τακτική βάση.

Πίνακας 3.38

Πραγματοποίηση ελέγχου ασφάλειας των χρησιμοποιούμενων πληροφοριακών συστημάτων της Τράπεζας σε τακτική βάση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	29	52,7	52,7	52,7
Όχι	2	3,6	3,6	56,4
Δεν γνωρίζω	24	43,6	43,6	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.38

Πραγματοποίηση ελέγχου ασφάλειας των χρησιμοποιούμενων πληροφοριακών συστημάτων της Τράπεζας σε τακτική βάση

Ερώτηση 39: Τα ευρήματα των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων τακτοποιούνται εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων;

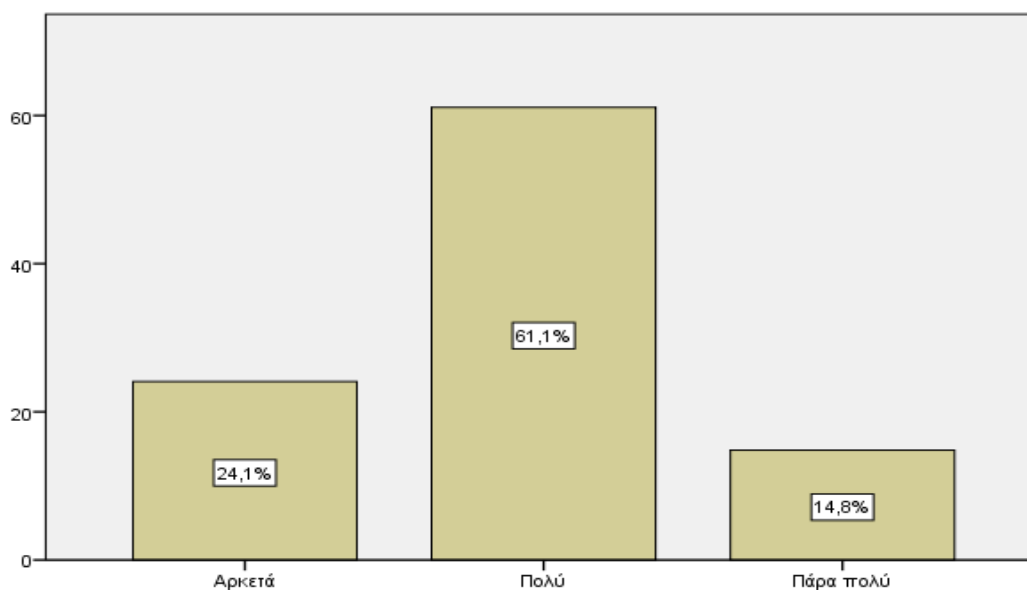
Το 61,1% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως τα ευρήματα των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων τακτοποιούνται εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων σε πολύ μεγάλο βαθμό, το 24,1% αρκετά και το 14,8% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Συνολικά δηλαδή διαπιστώνουμε ότι αυτοί οι οποίοι απάντησαν

ότι τα ευρήματα τακτοποιούνται σε πολύ μεγάλο και πάρα πολύ μεγάλο βαθμό αποτελούν αθροιστικά το 75,9% των συνολικών απαντήσεων, με το υπόλοιπο 24,1% του πληθυσμού να δηλώνει αρκετά, γεγονός που δείχνει εμφανώς μία τάση των ελεγχόμενων Μονάδων να τακτοποιούν τα ευρήματα που προκύπτουν από τους εσωτερικούς ελέγχους στους οποίους υποβάλλονται, εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων.

Πίνακας 3.39

Βαθμός τακτοποίησης των ευρημάτων των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Αρκετά	13	23,6	24,1	24,1
Πολύ	33	60,0	61,1	85,2
Πάρα πολύ	8	14,5	14,8	100,0
Total	54	98,2	100,0	
Missing				
System	1	1,8		
Total	55	100,0		

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.39

Βαθμός τακτοποίησης των ευρημάτων των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

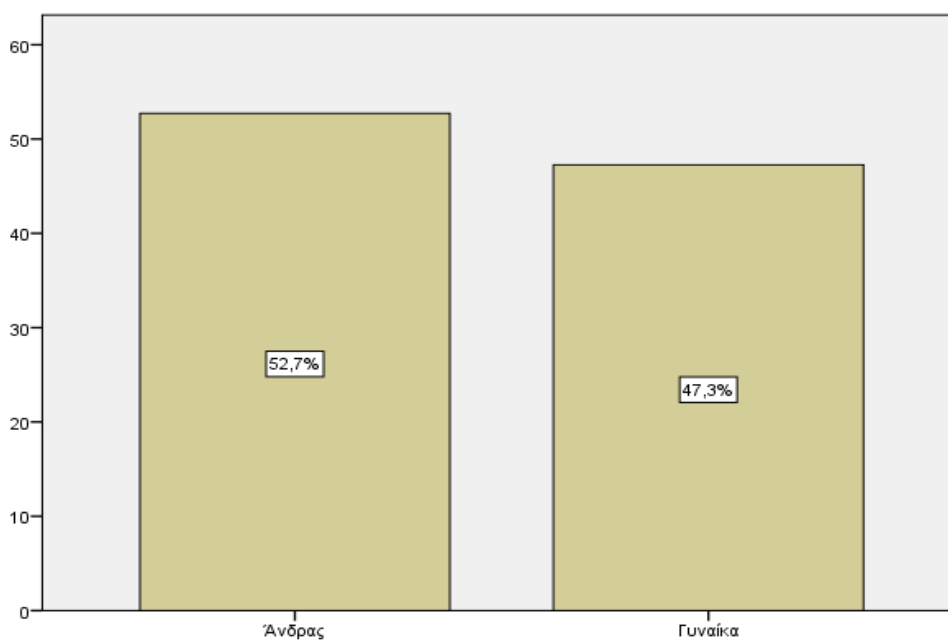
Φύλο

Το 52,7% των συμμετεχόντων ήταν άνδρες (29 άτομα) και το 47,3% (26 άτομα) ήταν γυναίκες.

Πίνακας 3.40

Φύλο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Άνδρας	29	52,7	52,7	52,7
Γυναίκα	26	47,3	47,3	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.40

Φύλο

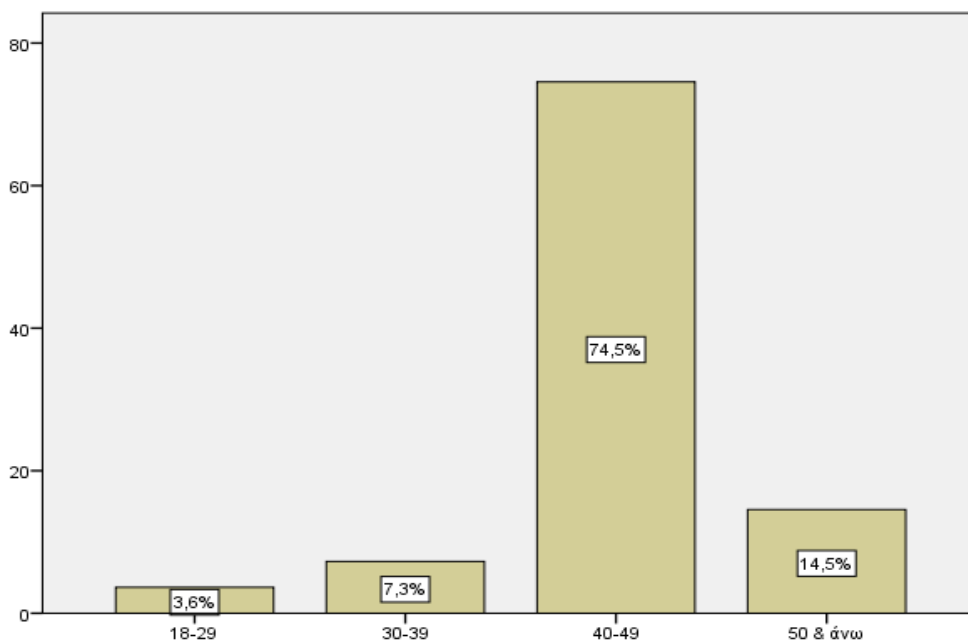
Ηλικία

Το 74,5% του δείγματος ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 40-49 ετών, το 14,5% στην 50 ετών & άνω, το 7,3% στην ομάδα 30-39 ετών και το υπόλοιπο 3,6% σε αυτήν 18-29 ετών.

Πίνακας 3.41

Ηλικία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 18-29	2	3,6	3,6	3,6
30-39	4	7,3	7,3	10,9
40-49	41	74,5	74,5	85,5
50 & άνω	8	14,5	14,5	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.41

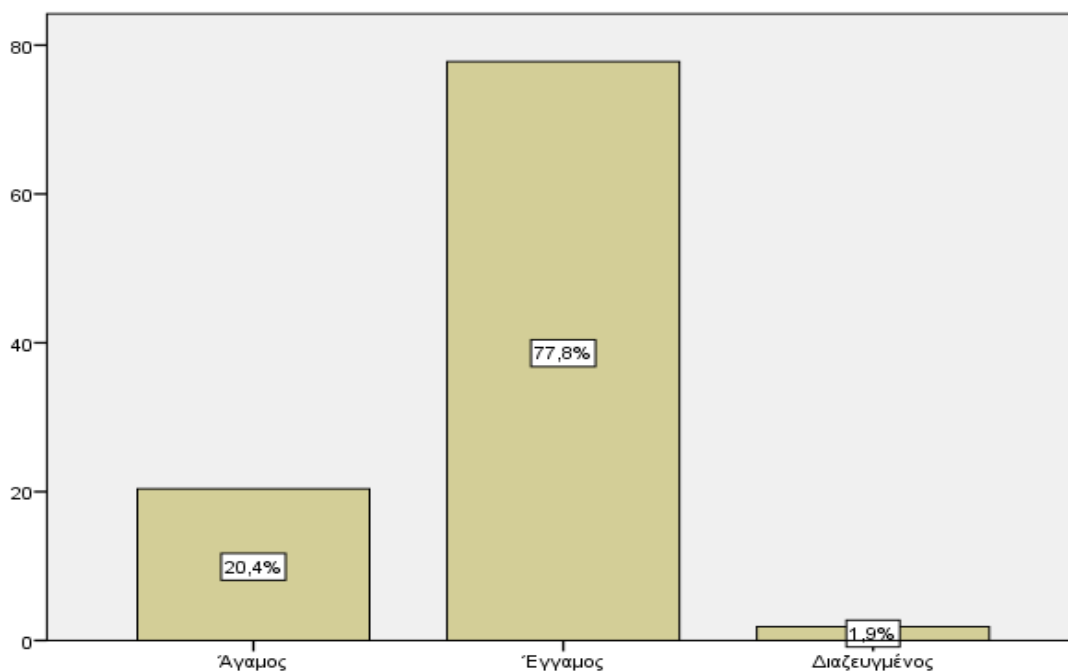
Ηλικία

Οικογενειακή Κατάσταση

Το 77,8% του δείγματος που συμμετείχε στην έρευνα ήταν έγγαμοι, το 20,4% ήταν άγαμοι και το υπόλοιπο 1,9% ήταν διαζευγμένοι.

Πίνακας 3.42
Οικογενειακή Κατάσταση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Άγαμος	11	20,0	20,4	20,4
Έγγαμος	42	76,4	77,8	98,1
Διαζευγμένος	1	1,8	1,9	100,0
Total	54	98,2	100,0	
Missing System	1	1,8		
Total	55	100,0		

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

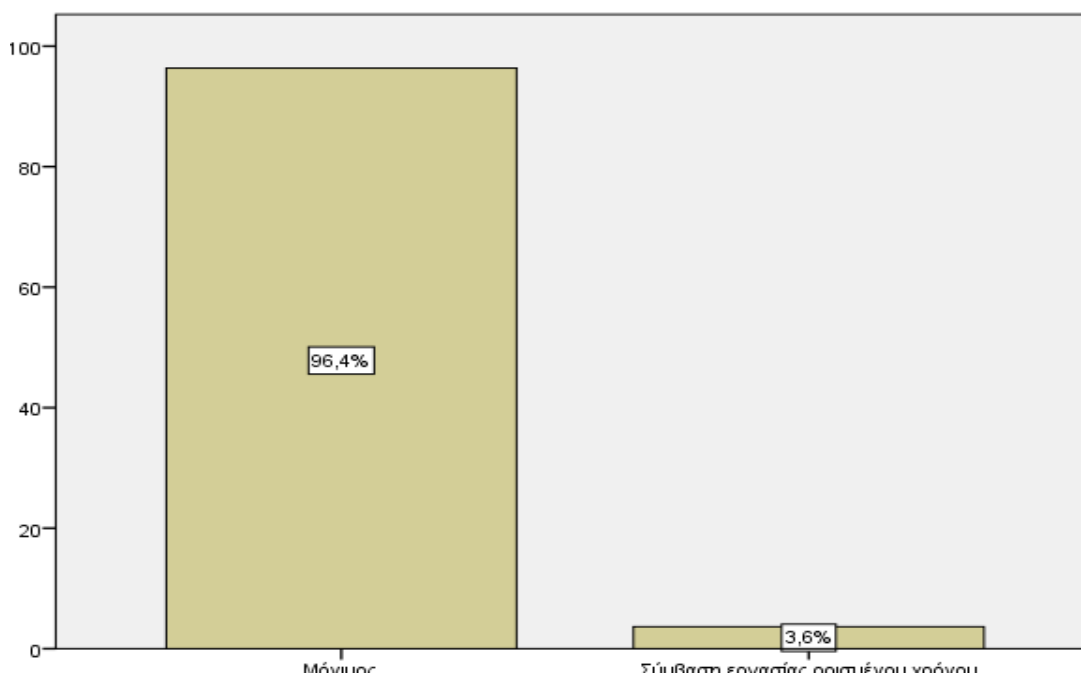
Διάγραμμα 3.42
Οικογενειακή Κατάσταση

Σχέση Εργασίας

Το 96,4% των ερωτηθέντων ήταν μόνιμοι υπάλληλοι και μόλις το 3,6% ήταν υπάλληλοι με σύμβαση ορισμένου χρόνου.

Πίνακας 3.43
Σχέση Εργασίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Μόνιμος	53	96,4	96,4	96,4
Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου	2	3,6	3,6	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.43

Σχέση Εργασίας

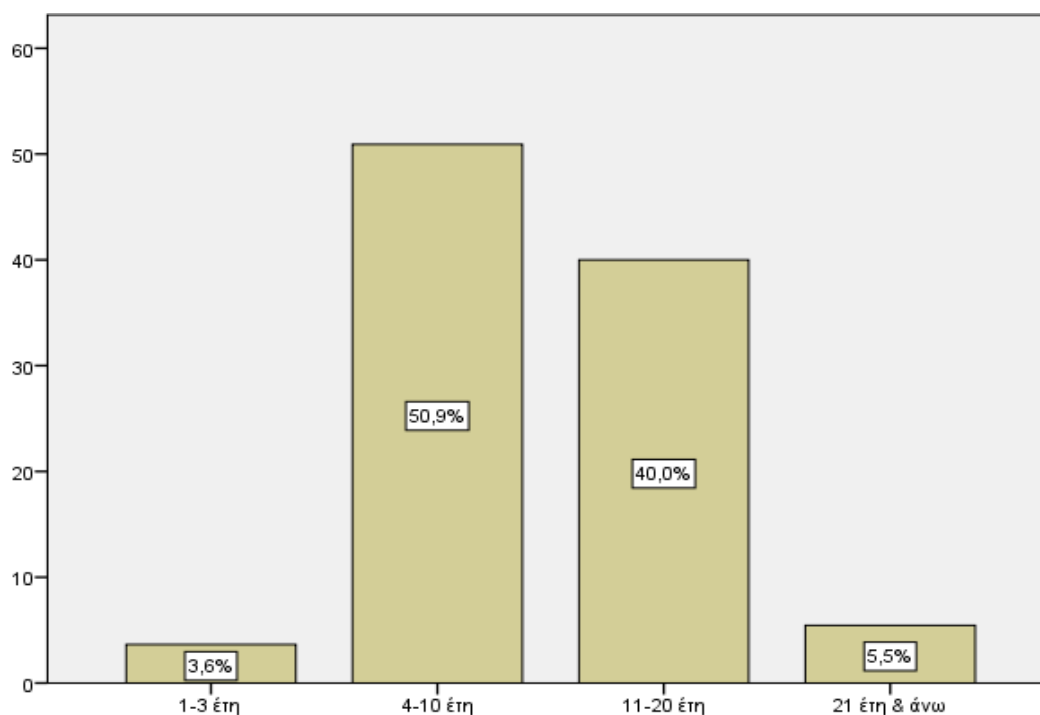
Προϋπηρεσία

Το 50,9% των ερωτώμενων είχαν προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς από 4-10 έτη, το 40% είχαν από 11-20 έτη, το 5,5% πάνω από 21 έτη, ενώ ένα ποσοστό της τάξεως του 3,6% μας απάντησε ότι είχε προϋπηρεσία στον Όμιλο από 1-3 έτη.

Πίνακας 3.44

Προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1-3 έτη	2	3,6	3,6	3,6
4-10 έτη	28	50,9	50,9	54,5
11-20 έτη	22	40,0	40,0	94,5
21 έτη & άνω	3	5,5	5,5	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.44

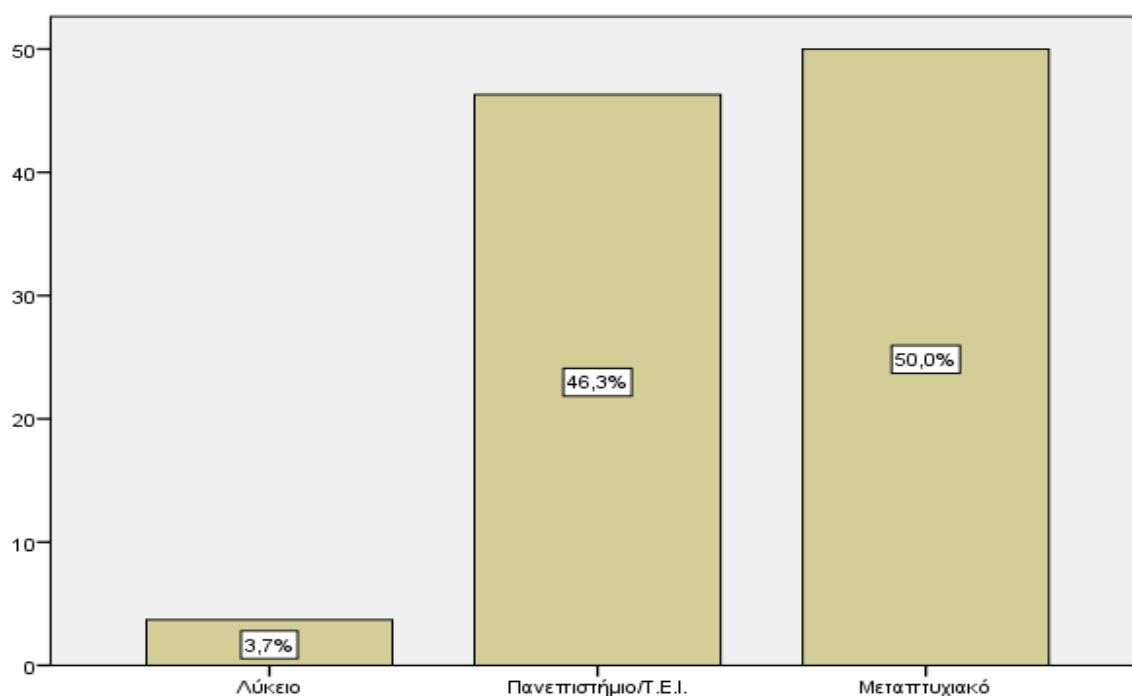
Έτη Προϋπηρεσίας

Επίπεδο Σπουδών

Το 50% των συμμετεχόντων στην έρευνα μας δήλωσαν πως κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, το 46,3% μας απάντησε πως ήταν απόφοιτοι Πανεπιστημίου ή Τ.Ε.Ι. και το υπόλοιπο 3,7% μας δήλωσε ότι κατέχει απολυτήριο λυκείου.

Πίνακας 3.45
Επίπεδο Σπουδών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Λύκειο	2	3,6	3,7	3,7
Πανεπιστήμιο/Τ.Ε.Ι.	25	45,5	46,3	50,0
Μεταπτυχιακό	27	49,1	50,0	100,0
Total	54	98,2	100,0	
Missing				
System	1	1,8		
Total	55	100,0		

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.45

Επίπεδο Σπουδών

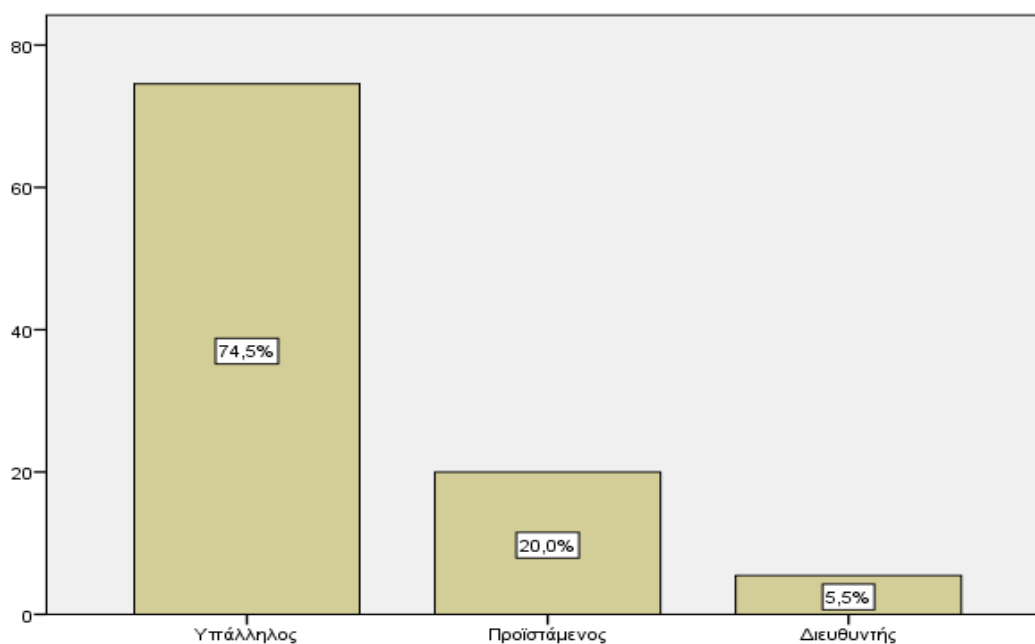
Θέση στο Κατάστημα/Κεντρική Μονάδα

Το 74,5% των ερωτηθέντων ήταν υπάλληλοι στο Κατάστημα/Κεντρική Μονάδα του Ομίλου, το 20% κατέχουν θέση Προϊσταμένου και το υπόλοιπο 5,5% κατέχουν Διευθυντική θέση.

Πίνακας 3.46

Θέση στο Κατάστημα/Κεντρική Μονάδα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Υπάλληλος	41	74,5	74,5	74,5
Προϊστάμενος	11	20,0	20,0	94,5
Διευθυντής	3	5,5	5,5	100,0
Total	55	100,0	100,0	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ίδιας έρευνας

Διάγραμμα 3.46

Θέση στο Κατάστημα/Κεντρική Μονάδα

3.3.2 Επαγωγική Στατιστική

Προκειμένου να δούμε αν προκύπτει συνάφεια μεταξύ του ερωτηματολογίου και των δημογραφικών χαρακτηριστικών προβήκαμε σε συσχέτιση με Pearson correlation r μεταξύ των μεταβλητών που ήταν πενταβάθμιας κλίμακας (κλίμακα Likert) και των δημογραφικών στοιχείων του ερωτηματολογίου μας. Στη συνέχεια παραθέτουμε τις συσχετίσεις εκείνες από τις οποίες προέκυψε στατιστική σημαντικότητα. Πιο συγκεκριμένα στατιστική σημαντικότητα προέκυψε μόνο με τις δημογραφικές ερωτήσεις που αφορούσαν την προϋπηρεσία, τις σπουδές & τη θέση του κάθε ερωτώμενου στην Τράπεζα Πειραιώς.

Ερώτηση 3: Υπάρχει εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σας; Συσχετίζουμε με τα έτη προϋπηρεσίας

Από τα αποτελέσματα του πίνακα βλέπουμε ότι η Προϋπηρεσία των συμμετεχόντων σχετίζεται αρνητικά με την ως άνω ερώτηση. Διαπιστώνεται εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σας καθώς από το αποτέλεσμα της συσχέτισης προκύπτει ότι $r=-,377$ και $\text{sig},.005$. Αρνητική συσχέτιση σημαίνει ότι όταν αυξάνεται μία μεταβλητή, η άλλη μειώνεται. Σε αυτή την περίπτωση βλέπουμε ότι όσο αυξάνονται τα έτη προϋπηρεσίας των εργαζομένων, τόσο λιγότερο πιστεύουν ότι υπάρχει εναλλαγή μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή τους. Το συμπέρασμα αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στο γεγονός ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι συνήθως έχουν και περισσότερα έτη προϋπηρεσίας στον Όμιλο και ως εκ τούτου έχουν «περάσει» περισσότερους εσωτερικούς ελέγχους, με αποτέλεσμα οι εσωτερικοί ελεγκτές να έχουν ελέγξει περισσότερες από μία φορές το Κατάστημα/Διεύθυνση στην οποία υπηρετούν και έτσι τα πρόσωπα των ελεγκτών να τους είναι πιο γνωστά.

Πίνακας 3.47

Συσχέτιση ερώτησης 3 με βάση τα έτη προϋπηρεσίας

		3. Υπάρχει εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σας?	Προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς
3. Υπάρχει εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σας?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	1 55	-,377** ,005 55
Προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,377** 55	1 55

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Ερώτηση 3: Υπάρχει εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σας? Συσχετίζουμε με το επίπεδο σπουδών

Από τα αποτελέσματα του πίνακα βλέπουμε ότι η Προϋπηρεσία των συμμετεχόντων σχετίζεται αρνητικά με την ερώτηση 3. Παρατηρείται εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σας καθώς από τα αποτελέσματα της συσχέτισης παρατηρούμε ότι $r=-,421$ και $sig.,002$. Στην προκειμένη περίπτωση παρατηρούμε ότι όσο αυξάνεται το επίπεδο σπουδών των εργαζομένων, τόσο λιγότερο πιστεύουν ότι υπάρχει εναλλαγή μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή τους.

Πίνακας 3.48

Συσχέτιση ερώτησης 3 με βάση το επίπεδο σπουδών

		3. Υπάρχει εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σας?	Σπουδές
3. Υπάρχει εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σας?	Pearson Correlation	1	-,421**
	Sig. (2-tailed)		,002
	N	55	54
Σπουδές	Pearson Correlation	-,421**	1
	Sig. (2-tailed)	,002	
	N	54	54

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Ερώτηση 2: Σε ποιο βαθμό έχετε παρατηρήσει την ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων? Συσχετίζουμε με το επίπεδο σπουδών

Από τα αποτελέσματα του πίνακα βλέπουμε ότι το επίπεδο σπουδών των συμμετεχόντων σχετίζονται θετικά με την ως άνω ερώτηση. Οι ερωτώμενοι έχουν παρατηρήσει να αναπτύσσονται προσωπικές/φιλικές σχέσεις μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων καθώς $r=,380$ και $sig.,005$. Θετική συσχέτιση σημαίνει ότι όσο αυξάνεται η μια μεταβλητή, αυξάνεται και η άλλη. Στη συγκεκριμένη περίπτωση που εξετάζουμε βλέπουμε ότι όσο αυξάνεται το επίπεδο σπουδών των εργαζομένων, τόσο περισσότερο πιστεύουν ότι υπάρχουν προσωπικές/φιλικές σχέσεις μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων.

Πίνακας 3.49

Συσχέτιση ερώτησης 2 με βάση το επίπεδο σπουδών

		2. Σε ποιο βαθμό έχετε παρατηρήσει την ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων?	Σπουδές
2. Σε ποιο βαθμό έχετε παρατηρήσει την ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	1 55	,380** ,005 54
Σπουδές	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,380** ,005 54	1 54

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Ερώτηση 18: Σε ποιο βαθμό υπάρχει έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας? Συσχετίζουμε με έτη προϋπηρεσίας στον Όμιλο

Από τα αποτελέσματα του πίνακα βλέπουμε ότι τα έτη προϋπηρεσίας των συμμετεχόντων σχετίζονται ήπια αρνητικά με την ερώτηση 18. Διαπιστώνουμε ότι στην ερώτηση σε ποιο βαθμό υπάρχει έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας παίρνουμε αποτελέσματα $r=-,284$ και $sig.,036$. Στην περίπτωση που εξετάζουμε βλέπουμε ότι όσο μεγαλύτερη είναι η προϋπηρεσία των εργαζομένων, τόσο λιγότερο πιστεύουν ότι υπάρχει έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας. Αυτό μας δείχνει ότι ενδεχομένως οι μικρότεροι σε ηλικία υπάλληλοι να θεωρούν ότι επαρκούν οι διεξαγόμενοι έλεγχοι των ασυνήθιστων συναλλαγών ως προς το μέγεθος και τη συχνότητα με την οποία διεξάγονται, εν αντιθέσει με τους εμπειρότερους υπαλλήλους στον Όμιλο, οι οποίοι δίνοντας μεγαλύτερη βαρύτητα στην ανάπτυξη των προληπτικών μορφών ελέγχου (internal controls), πιστεύουν ότι πρέπει να διεξάγεται πιο ενδελεχής έλεγχος συναλλαγών με ασυνήθιστο μέγεθος ή συχνότητα.

Πίνακας 3.50

Συσχέτιση ερώτησης 18 με βάση τα έτη προϋπηρεσίας

		18. Σε ποιο βαθμό υπάρχει έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας?	Προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς
18. Σε ποιο βαθμό υπάρχει έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας?	Pearson Correlation	1	-,284*
	Sig. (2-tailed)		,036
	N	55	55
Προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς	Pearson Correlation	-,284*	1
	Sig. (2-tailed)	,036	
	N	55	55

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Ερώτηση 29: Σε ποιο βαθμό οι θεσπισμένες διαδικασίες αποτρέπουν τη δημιουργία περιττών δαπανών και εξόδων? Συσχετίζουμε με τη θέση που κατέχουν οι εργαζόμενοι στην Τράπεζα

Από τα αποτελέσματα του πίνακα βλέπουμε ότι η θέση των συμμετεχόντων σχετίζεται θετικά με την ανωτέρω ερώτηση. Στο ερώτημα δηλαδή σε ποιο βαθμό οι θεσπισμένες διαδικασίες αποτρέπουν τη δημιουργία περιττών δαπανών και εξόδων τα αποτελέσματα που μας δίνει η συσχέτιση Pearson είναι $r=,323$ και $sig.,016$. Στην περίπτωση που μας ενδιαφέρει, βλέπουμε ότι όσο πιο υψηλόβαθμη είναι η θέση των εργαζομένων στον Όμιλο, τόσο περισσότερο πιστεύουν ότι οι θεσπισμένες διαδικασίες αποτρέπουν τη δημιουργία περιττών δαπανών και εξόδων, γεγονός που ενδεχομένως να αποδίδεται και στο μεγαλύτερο επίπεδο εμπειρίας που διαθέτουν.

Ερώτηση 39: Τα ευρήματα των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων τακτοποιούνται εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων? Συσχετίζουμε με τη θέση που κατέχουν οι εργαζόμενοι στην Τράπεζα

Από τα αποτελέσματα του πίνακα βλέπουμε ότι η θέση των συμμετεχόντων σχετίζεται θετικά με την ερώτηση 39. Στο ερώτημά μας σε ποιο βαθμό τα ευρήματα των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων τακτοποιούνται εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων, τα αποτελέσματα που λαμβάνουμε από τη συσχέτιση είναι $r=,345$ και $sig.,011$. Στην περίπτωση μας δηλαδή παρατηρούμε ότι όσο πιο υψηλόβαθμη είναι η θέση των εργαζομένων στον Όμιλο, τόσο περισσότερο πιστεύουν ότι τα ευρήματα των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων τακτοποιούνται εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων. Αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στο γεγονός ότι κατέχουν θέσεις προϊσταμένων/διευθυντών και άρα είναι υπεύθυνοι για την έγκαιρη και σωστή τακτοποίηση των ευρημάτων του ελέγχου. Ακολουθεί ο συγκεντρωτικός πίνακας.

Πίνακας 3.51

Συσχέτιση των ερωτήσεων 29 και 39 με τη θέση των εργαζομένων στον Όμιλο

		29. Σε ποιο βαθμό οι θεσπισμένες διαδικασίες αποτρέπουν τη δημιουργία περιπτώσεων δαπανών και εξόδων?	39. Σε ποιο βαθμό τα ευρήματα των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων τακτοποιούνται εντός των προβλεπόμενων...?	Θέση στο Κατάστημα/Κεντρική Μονάδα
29. Σε ποιο βαθμό οι θεσπισμένες διαδικασίες αποτρέπουν τη δημιουργία περιπτώσεων δαπανών και εξόδων?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	1 55	,208 ,131 54	,323* ,016 55
39. Σε ποιο βαθμό τα ευρήματα των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων τακτοποιούνται εντός των προβλεπόμενων...?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,208 ,131 54	1 ,131 54	,345* ,011 54
Θέση στο Κατάστημα/Κεντρική Μονάδα	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,323* ,016 55	,345* ,011 54	1 55

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Στο τέλος της παρούσας εργασίας παρατίθεται παράρτημα όπου αποτυπώνεται το σύνολο των θετικών ή αρνητικών στατιστικών αποτελεσμάτων καθώς και των συγκρίσεων που δεν είχαν στατιστική σημαντικότητα. Δεν διαπιστώθηκε στατιστικό ενδιαφέρον μεταξύ των ερωτήσεων του κυρίως ερωτηματολογίου και των ερωτήσεων δημογραφικού περιεχομένου όπως το φύλο και η ηλικία.

Στη συνέχεια με τον πίνακα συνάφειας και την δημιουργία του λεγόμενου πίνακα διπλής εισόδου δεδομένων επιχειρείται να ελεγχθεί αν προκύπτουν συσχετισμοί μεταξύ των μεταβλητών σε ζευγάρια (Αφορά τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου που είχαν ως απάντηση Ναι-Όχι-Δεν γνωρίζω). Για να υπάρχει συσχέτιση θα πρέπει το sig. του chi-square test να είναι μικρότερο ή ίσο με την τιμή Pearson 0,05. Παρατίθενται μόνο

οι συσχετίσεις αυτές που έχουν στατιστική σημαντικότητα. Θα πρέπει εδώ να αναφέρουμε ότι οι δημογραφικές ερωτήσεις που εξετάστηκαν ήταν το φύλο, η ηλικία, το επίπεδο σπουδών, τα έτη προϋπηρεσίας και η θέση των εργαζομένων στον Όμιλο Πειραιώς.

1^η Συσχέτιση

Σχέση Προϋπηρεσίας στον Όμιλο Πειραιώς και ερώτησης 20. Πραγματοποιείται έλεγχος σε καθημερινή βάση των χρηματικών διαθεσίμων της εκάστοτε Μονάδας από το αρμόδιο στέλεχος;

Η σχέση μεταξύ των δυο ερωτήσεων μεταβλητών έχουν στατιστική σημαντικότητα καθώς το sig. είναι < της τιμής Pearson 0,05 και συγκεκριμένα sig.=,000. Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότεροι εργαζόμενοι με 4-10 χρόνια προϋπηρεσίας δήλωσαν πως πραγματοποιείται έλεγχος σε καθημερινή βάση των χρηματικών διαθεσίμων της εκάστοτε Μονάδας από το αρμόδιο στέλεχος ενώ οι περισσότεροι από τους εργαζόμενους με 11-20 χρόνια προϋπηρεσίας δήλωσαν πως δεν γνώριζαν αν πραγματοποιείται έλεγχος σε καθημερινή βάση των χρηματικών διαθεσίμων της εκάστοτε Μονάδας από το αρμόδιο στέλεχος, γεγονός βέβαια το οποίο ενδεχομένως να σχετίζεται με τη θέση στην οποία υπηρετούν και εάν αυτή σχετίζεται με διαχείριση χρηματικών διαθεσίμων.

Πίνακας 3.52

Συσχέτιση ερώτησης 20 με έτη προϋπηρεσίας

Count		20. Πραγματοποιείται έλεγχος σε καθημερινή βάση των χρηματικών διαθεσίμων της εκάστοτε Μονάδας από το αρμόδιο στέλεχος?			Total
		Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω	
Προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς	1-3 έτη	0	0	2	2
	4-10 έτη	21	0	7	28
	11-20 έτη	8	0	14	22
	21 έτη & άνω	2	1	0	3
Total		31	1	23	55

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	29,076 ^a	6	,000
Likelihood Ratio	19,516	6	,003
Linear-by-Linear Association	,617	1	,432
N of Valid Cases	55		

a. 8 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,04.

2^η Συσχέτιση

Σχέση Προϋπηρεσίας στον Όμιλο Πειραιώς και ερώτησης 21. Μετά την πραγματοποίηση της ημερήσιας συμφωνίας τα χρηματικά διαθέσιμα φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος

Η σχέση μεταξύ των δυο μεταβλητών έχουν στατιστική σημαντικότητα καθώς το sig. είναι < της τιμής Pearson 0,05 και συγκεκριμένα sig.=,005. Όπως και στην προηγούμενη ερώτηση έτσι και εδώ, οι περισσότεροι εργαζόμενοι με 4-10 χρόνια προϋπηρεσίας δήλωσαν πως μετά την πραγματοποίηση της ημερήσιας συμφωνίας τα χρηματικά διαθέσιμα φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος ενώ οι περισσότεροι εργαζόμενοι με 11-20 χρόνια προϋπηρεσίας δήλωσαν πως δεν γνώριζαν αν μετά την

πραγματοποίηση της ημερήσιας συμφωνίας τα χρηματικά διαθέσιμα φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος.

Πίνακας 3.53

Συσχέτιση ερώτησης 21 με έτη προϋπηρεσίας

Count		21. Μετά την πραγματοποίηση της ημερήσιας συμφωνίας τα χρηματικά διαθέσιμα φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος		Total
		Ναι	Δεν γνωρίζω	
Προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς	1-3 έτη	0	2	2
	4-10 έτη	23	5	28
	11-20 έτη	9	13	22
	21 έτη & άνω	1	2	3
Total		33	22	55

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,950 ^a	3	,005
Likelihood Ratio	14,169	3	,003
Linear-by-Linear Association	3,651	1	,056
N of Valid Cases	55		

a. 4 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,80.

3^η Συσχέτιση

Σχέση Προϋπηρεσίας στον Όμιλο Πειραιώς με ερώτηση 22.Πραγματοποιείται στις προβλεπόμενες ημερομηνίες έλεγχος της συμφωνίας των μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών από αρμόδιο στέλεχος;

Η σχέση μεταξύ των δυο μεταβλητών έχουν στατιστική σημαντικότητα καθώς το sig. είναι < της τιμής Pearson 0,05 και συγκεκριμένα sig.=,000. Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότεροι εργαζόμενοι με 4-10 χρόνια προϋπηρεσίας δήλωσαν πως

πραγματοποιείται στις προβλεπόμενες ημερομηνίες έλεγχος της συμφωνίας των μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών από αρμόδιο στέλεχος ενώ οι περισσότεροι εργαζόμενοι με 11-20 χρόνια προϋπηρεσίας δήλωσαν πως δεν γνώριζαν αν πραγματοποιείται στις προβλεπόμενες ημερομηνίες έλεγχος της συμφωνίας των μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών από αρμόδιο στέλεχος, γεγονός το οποίο ενδεχομένως να σχετίζεται με τη θέση στην οποία υπηρετούν και εάν αυτή έχει να κάνει με διαχείριση χρηματικών διαθεσίμων και μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών (A.T.M. – A.P.S.).

Πίνακας 3.54

Συσχέτιση ερώτησης 22 με έτη προϋπηρεσίας

Count		22. Πραγματοποιείται στις προβλεπόμενες ημερομηνίες έλεγχος της συμφωνίας των μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών από αρμόδιο στέλεχος?			Total
		Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω	
Προϋπηρεσία στον Όμιλο	1-3 έτη	0	0	2	2
Πειραιώς	4-10 έτη	23	0	5	28
	11-20 έτη	9	0	13	22
	21 έτη & άνω	0	1	2	3
Total		32	1	22	55

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	31,904 ^a	6	,000
Likelihood Ratio	23,131	6	,001
Linear-by-Linear Association	5,023	1	,025
N of Valid Cases	55		

a. 8 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,04.

4^η Συσχέτιση

Σχέση Προϋπηρεσίας στον Όμιλο Πειραιώς με ερώτηση 23. Πραγματοποιούνται τακτικοί έλεγχοι επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων;

Η σχέση μεταξύ των δυο ερωτήσεων μεταβλητών έχουν στατιστική σημαντικότητα καθώς το sig. είναι < της τιμής Pearson 0,05 και συγκεκριμένα sig.=,010. Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότεροι εργαζόμενοι με 4-10 χρόνια προϋπηρεσίας δήλωσαν πως πραγματοποιούνται τακτικοί έλεγχοι επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων ενώ οι περισσότεροι εργαζόμενοι με 11-20 χρόνια προϋπηρεσίας δήλωσαν πως δεν γνώριζαν αν πραγματοποιούνται τακτικοί έλεγχοι επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων. Όπως αναφέραμε και στην ανάλυσή μας στο κεφάλαιο της περιγραφικής στατιστικής αναφορικά με το συγκεκριμένο ερώτημα, εδώ ενδεχομένως θα πρέπει να δοθεί ένα μεγαλύτερο βάρος από την πλευρά του Ομίλου ως προς τη σημαντικότητα της διεξαγωγής συχνών ελέγχων στη Διεύθυνση χορήγησης δανείων.

Πίνακας 3.55

Συσχέτιση ερώτησης 23 με έτη προϋπηρεσίας

Count		23. Πραγματοποιούνται τακτικοί έλεγχοι επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων?			Total
		Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω	
Προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς	1-3 έτη	0	0	2	2
	4-10 έτη	18	0	10	28
	11-20 έτη	7	1	14	22
	21 έτη & άνω	0	1	2	3
Total		25	2	28	55

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,837 ^a	6	,010
Likelihood Ratio	15,300	6	,018
Linear-by-Linear Association	2,478	1	,115
N of Valid Cases	55		

a. 8 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,07.

5^η Συσχέτιση

Σχέση Προϋπηρεσίας στον Όμιλο Πειραιώς με ερώτηση 27. Υπάρχει φύλαξη των αξιών προς είσπραξη σε πυρασφαλή φοριαμό με πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένα γι' αυτό στελέχη;

Η σχέση μεταξύ των δυο ερωτήσεων μεταβλητών έχουν στατιστική σημαντικότητα καθώς το sig. είναι μικρότερο της τιμής Pearson 0,05 και συγκεκριμένα sig.=,008. Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότεροι εργαζόμενοι με 4-10 έτη προϋπηρεσίας δήλωσαν πως υπάρχει φύλαξη των αξιών προς είσπραξη σε πυρασφαλή φοριαμό με πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένα γι' αυτό στελέχη ενώ οι περισσότεροι εργαζόμενοι με 11-20 χρόνια προϋπηρεσίας δήλωσαν πως δεν γνώριζαν αν υπάρχει φύλαξη των αξιών προς είσπραξη σε πυρασφαλή φοριαμό με πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένα για το λόγο

αυτό στελέχη. Ομοίως και εδώ προτείνεται η ανάδειξη της σημαντικότητας της ασφαλούς φύλαξης των αξιών, καθότι αποτελούν και αυτές μέρος των χρηματικών διαθεσίμων και τυχόν απώλειά τους θα προκαλέσει οικονομική ζημία για την Τράπεζα.

Πίνακας 3.56

Συσχέτιση ερώτησης 27 με έτη προϋπηρεσίας

Count		27. Υπάρχει φύλαξη των αξιών προς είσπραξη σε πυρασφαλή φοριαμό με πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένα γι' αυτό στελέχη?		Total
		Ναι	Δεν γνωρίζω	
Προϋπηρεσία στον Όμιλο	1-3 έτη	1	1	2
Πειραιώς	4-10 έτη	23	5	28
	11-20 έτη	8	14	22
	21 έτη & άνω	1	2	3
Total		33	22	55

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,814 ^a	3	,008
Likelihood Ratio	12,322	3	,006
Linear-by-Linear Association	7,516	1	,006
N of Valid Cases	55		

a. 4 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,80.

6^η Συσχέτιση

Σχέση Προϋπηρεσίας στον Όμιλο Πειραιώς με ερώτηση 33. Έχουν διαπιστωθεί μέσα από τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων περιπτώσεις τραπεζικών απατών υπαλλήλων της Τράπεζας;

Από τη σχέση μεταξύ των δύο ερωτήσεων μεταβλητών παρατηρείται ότι υπάρχει στατιστική σημαντικότητα καθώς το sig. είναι μικρότερο της τιμής Pearson 0,05 και

συγκεκριμένα sig.=,041. Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότεροι εργαζόμενοι με 4-10 χρόνια προϋπηρεσίας μας δήλωσαν πως έχουν διαπιστωθεί μέσα από τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων περιπτώσεις τραπεζικών απατών υπαλλήλων της Τράπεζας ενώ οι περισσότεροι εργαζόμενοι με 11-20 χρόνια προϋπηρεσίας δήλωσαν πως δεν γνώριζαν αν έχουν διαπιστωθεί μέσα από τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων περιπτώσεις τραπεζικών απατών υπαλλήλων της Τράπεζας. Εδώ βέβαια θα πρέπει να τονιστεί ότι η γνώση για τη διενέργεια εσωτερικών απατών μπορεί να προκύπτει από το Τμήμα/Διεύθυνση που είναι τοποθετημένος ο κάθε εργαζόμενος, το οποίο όμως δεν μπορεί να αποκρυσταλλωθεί μέσω της παρούσας έρευνας καθότι οι απαντήσεις που λάβαμε ήταν ανώνυμες.

Πίνακας 3.57

Συσχέτιση ερώτησης 33 με έτη προϋπηρεσίας

Count		33. Έχουν διαπιστωθεί μέσα από τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων περιπτώσεις τραπεζικών απατών υπαλλήλων της Τράπεζας?		Total
		Ναι	Δεν γνωρίζω	
Προϋπηρεσία στον Όμιλο	1-3 έτη	0	2	2
Πειραιώς	4-10 έτη	21	7	28
	11-20 έτη	10	12	22
	21 έτη & άνω	1	2	3
Total		32	23	55

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,264 ^a	3	,041
Likelihood Ratio	9,141	3	,027
Linear-by-Linear Association	1,665	1	,197
N of Valid Cases	55		

a. 4 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,84.

7^η Συσχέτιση

Σχέση επιπέδου σπουδών με ερώτηση 23. Πραγματοποιούνται τακτικοί έλεγχοι επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων;

Η σχέση μεταξύ των δυο ερωτήσεων μεταβλητών έχουν στατιστική σημαντικότητα καθώς το sig. είναι μικρότερο της τιμής Pearson 0,05 και συγκεκριμένα sig.=,046. Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότεροι εργαζόμενοι απόφοιτοι Πανεπιστημίων/ΤΕΙ μας δήλωσαν πως πραγματοποιούνται τακτικοί έλεγχοι επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων ενώ οι περισσότεροι εργαζόμενοι με Μεταπτυχιακό τίτλο δήλωσαν πως δεν γνώριζαν αν πραγματοποιούνται τακτικοί έλεγχοι επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων.

Πίνακας 3.58

Συσχέτιση ερώτησης 23 με επίπεδο σπουδών

Count		23. Πραγματοποιούνται τακτικοί έλεγχοι επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων?			Total
		Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω	
Σπουδές	Λύκειο	1	0	1	2
	Πανεπιστήμιο/Τ.Ε.Ι.	17	1	7	25
	Μεταπτυχιακό	7	1	19	27
Total		25	2	27	54

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,710 ^a	4	,046
Likelihood Ratio	10,131	4	,038
Linear-by-Linear Association	7,183	1	,007
N of Valid Cases	54		

a. 5 cells (55,6%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,07.

8^η Συσχέτιση

Σχέση επιπέδου σπουδών με ερώτηση 36: Γνωρίζετε περιπτώσεις εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης;

Η σχέση μεταξύ των δυο μεταβλητών που εξετάζονται έχουν στατιστική σημαντικότητα καθώς το sig. είναι μικρότερο της τιμής Pearson 0,05 και συγκεκριμένα sig.=,034. Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στην έρευνά μας που είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ δήλωσαν πως γνώριζαν περιπτώσεις εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης ενώ οι περισσότεροι εργαζόμενοι με Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών μας δήλωσαν πως δεν γνώριζαν περιπτώσεις εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης. Επίσης και σε αυτό το ερώτημα (όπως αναλύσαμε και κατά την παρουσίαση των περιγραφικών στατιστικών) χρήζει μίας ευκρινέστερης εκ μέρους του Ομίλου παρουσίασης των περιπτώσεων εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης και των επιπτώσεων που έχουν προκύψει για τους συμμετέχοντες στην απάτη από τον εντοπισμό αυτό.

Πίνακας 3.59

Συσχέτιση ερώτησης 36 με επίπεδο σπουδών

Count		36. Γνωρίζετε περιπτώσεις εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης?			Total
		Ναι	Όχι	Δεν γνωρίζω	
Σπουδές	Λύκειο	0	1	1	2
	Πανεπιστήμιο/Τ.Ε.Ι.	14	0	11	25
	Μεταπτυχιακό	11	2	14	27
Total		25	3	26	54

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,449 ^a	4	,034
Likelihood Ratio	8,229	4	,084
Linear-by-Linear Association	,141	1	,707
N of Valid Cases	54		

a. 5 cells (55,6%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,11.

Αναφέρουμε ότι δεν προέκυψε στατιστικό ενδιαφέρον αναφορικά με το Φύλο στην περίπτωση των πινάκων διπλής εισόδου καθώς άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι είχαν ίδιες απόψεις.

Επίσης δεν προέκυψε στατιστικό ενδιαφέρον σχετικά με την Ηλικία στην περίπτωση των πινάκων διπλής εισόδου καθώς οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στην έρευνα ανήκαν σε μια ηλικιακή ομάδα (40-49 ετών).

Τέλος δεν προέκυψε στατιστικό ενδιαφέρον σχετικά με την θέση των εργαζομένων στον Όμιλο στην περίπτωση των πινάκων διπλής εισόδου καθώς οι περισσότεροι εργαζόμενοι ήταν υπάλληλοι (δεν κατείχαν θέση προϊσταμένου ή διευθυντική θέση).

3.4 Ερευνητικά αποτελέσματα

Από την έρευνα που διενεργήθηκε μπορεί να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για τον κομβικό ρόλο τον οποίο διαδραματίζει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου στη λειτουργία του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς, αλλά και για τη συμβολή του τόσο στην υλοποίηση των στόχων όσο και στην επίτευξη κερδοφορίας του Ομίλου.

Καταρχήν διαπιστώνεται η μεγάλη συμβολή του εσωτερικού ελέγχου στην εμπέδωση της ανάγκης δημιουργίας ενός λειτουργικού και αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου, το οποίο σε πολλές περιπτώσεις θα έχει τη δυνατότητα να λειτουργεί αποτρεπτικά και να διασφαλίζει την Τράπεζα από εξωτερικές απάτες τρίτων αλλά και από τυχόν διοικητικές κυρώσεις από τις εποπτικές αρχές (βλέπε ερωτήσεις σχετικά με τον προβλεπόμενο ημερήσιο έλεγχο των ελεγκτικών καταστάσεων, θέσπιση διαδικασιών αναφορικά με τον έγκαιρο και αποτελεσματικό έλεγχο των πραγματοποιούμενων δαπανών εξόδων, έλεγχος των δικαιολογητικών που συνοδεύουν τα δικαιολογητικά αυτά ώστε να ενισχύεται η λειτουργία του προληπτικού ελέγχου κ.α.).

Επιπρόσθετα διαπιστώνεται η τάση της ανάπτυξης συνεργασίας μεταξύ της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου και των λοιπών Διευθύνσεων/Κεντρικών Μονάδων του Ομίλου, το οποίο πέραν από τη χρησιμότητα που έχει για το έργο των ίδιων των εσωτερικών ελεγκτών (να αποφεύγεται δηλαδή η απόκρυψη στοιχείων ή εγγράφων από την πλευρά των ελεγχόμενων λόγω του φόβου επίπληξης εκ μέρους των εσωτερικών ελεγκτών), βοηθά στο να αναπτύσσεται επικοινωνία μεταξύ των επιμέρους Μονάδων και του Εσωτερικού Ελέγχου και να εμπεδώνεται στο προσωπικό μία από τις κύριες αποστολές του Εσωτερικού Ελέγχου που είναι ο συμβουλευτικός του ρόλος.

Επίσης, από την ανάλυση του ερωτηματολογίου διαπιστώθηκε ο βαθμός της συνεισφοράς και η ενεργός συμμετοχή της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου στον έλεγχο της συμμόρφωσης με το εκάστοτε θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο. Με αυτό τον τρόπο διασφαλίζονται αφενός η εταιρική φήμη του Οργανισμού και αφετέρου μειώνεται για τον Όμιλο ο κίνδυνος επιβολής προστίμων ή άλλων διοικητικών κυρώσεων μέσα από την πραγματοποίηση εξωτερικών ελέγχων από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές (βλέπε σχετικές απαντήσεις στο ερώτημα αναφορικά με τον

προληπτικό έλεγχο όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών κατά την έναρξη συναλλακτικής σχέσης με πελάτη).

Βέβαια διαπιστώθηκε από τις απαντήσεις επί του ερωτηματολογίου μας ότι υπάρχουν και θέματα που θα πρέπει να δοθεί επιπλέον έμφαση από τη μεριά του Ομίλου γιατί αποτελούν σημαντικά τμήματα της δραστηριότητας του Οργανισμού. Για παράδειγμα θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη σημασία του να συλλέγονται όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά από τους υποψήφιους δανειολήπτες για όλες τις κατηγορίες δανείων (καταναλωτικά, προσωπικά, στεγαστικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες κ.α.), κι' αυτό γιατί ο επονομαζόμενος «πιστωτικός κίνδυνος» αποτελεί μία πολύ σημαντική παράμετρο του συνολικού λειτουργικού κινδύνου που μπορεί να αντιμετωπίσει ο Όμιλος. Άλλωστε, ας μην ξεχνάμε, ότι κατά την τελευταία δεκαετία τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν, λόγω της οικονομικής κρίσης και των μνημονίων ένα τεράστιο όγκο μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ως εκ τούτου χρήζει ιδιαίτερης προσοχής η περαιτέρω ανάπτυξη ενός συστήματος «προληπτικού ελέγχου», ώστε να αντιμετωπίζονται έγκαιρα (πριν την εκταμίευση μεγάλων χρηματικών ποσών) οι όποιες ελλείψεις ή ανεπάρκειες και να μην καλείται ο Εσωτερικός Έλεγχος εκ των υστέρων και κατόπιν της επέλευσης του κινδύνου, απλά για να διενεργήσει κατασταλακτικό έλεγχο και να επιμερίσει τις όποιες ευθύνες.

Επίσης ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί εκ μέρους της Τράπεζας στην επαρκή ενημέρωση του συνόλου του προσωπικού σε θέματα «διαδουκτιακής τραπεζικής απάτης» και πως οι όποιες κακόβουλες ενέργειες μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά. Σε αυτό θα βοηθούσε η δημιουργία επιπλέον επιμορφωτικών σεμιναρίων (διαδικτυακών λόγω της παρούσης συγκυρίας, όπως webinar ή μέσω του Microsoft Teams), σε ώρες μη εξυπηρέτησης κοινού για το Δίκτυο των Καταστημάτων με τη συμμετοχή και υπαλλήλων από Κεντρικές Μονάδες του Ομίλου, όπου εκτός από στελέχη της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου θα μπορούν να συμμετέχουν και στελέχη από τη Διεύθυνση Ασφάλειας των Πληροφοριακών Συστημάτων, λόγω και της μεγαλύτερης εξειδίκευσής τους επί του αντικειμένου. Σε αυτές τις ενημερώσεις εκτός από τους τρόπους αποφυγής χρήσιμο θα ήταν πάντοτε να υπενθυμίζεται η διαδικασία που ακολουθείται σε τέτοιες περιπτώσεις, π.χ. πειθαρχικές επιπτώσεις ή/και ποινικές ευθύνες για τους υπαλλήλους που θα αποδειχθεί ότι συμμετέχουν στη διενέργεια διαδικτυακών απατών.

Τέλος θα μπορούσαμε να πούμε ότι υπάρχει συμβολή της Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς μέσα από την άσκηση των δραστηριοτήτων της, στη διασφάλιση του πλαισίου ορθής λειτουργίας, ανάπτυξης της Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας καθώς και του πλαισίου εταιρικής κοινωνικής ευθύνης με όλα τα συμβαλλόμενα μέρη του Ομίλου (πελάτες, προμηθευτές, πιστωτές, αντισυμβαλλόμενοι, προσωπικό κ.λπ.).

• **Συγκριτικά αποτελέσματα της έρευνάς μας με αποτελέσματα άλλων ερευνών**

Κάνοντας μία αναζήτηση στη σχετική βιβλιογραφία από αποτελέσματα άλλων παλαιότερων σχετικών ερευνών θα μπορούσαμε να κάνουμε χρήσιμες διαπιστώσεις και να εξαγάγουμε παρόμοια συμπεράσματα. Συγκρίνοντας την έρευνά μας με την εργασία (thesis) της Βίτσιου Θεοφανής (Εφαρμογή Εσωτερικού Ελέγχου στο Τραπεζικό Σύστημα, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, Ιανουάριος 2012) παρατηρούμε ότι και εκεί από τη διενεργηθείσα έρευνα εκτιμάται ότι δεν αναπτύσσονται σε ιδιαίτερα έντονο βαθμό φιλικές σχέσεις μεταξύ των ελεγχόμενων και των εσωτερικών ελεγκτών, ενώ υπάρχει μία θετική άποψη όπως και στην παρούσα έρευνα αναφορικά με το βαθμό λειτουργίας και τη χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου. Επίσης, υπάρχει εν πολλοίς ταύτιση σε θέματα συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του κανονιστικού πλαισίου, όπως για παράδειγμα η λήψη και διαβίβαση επενδυτικών εντολών από πιστοποιημένα για το σκοπό αυτό στελέχη, γεγονός που καταδεικνύει τη συνέπεια έναντι των απαιτήσεων του κανονιστικού πλαισίου, μιας και έχει γίνει σε μεγάλο βαθμό κατανοητή από τους τραπεζοϋπαλλήλους η ανάγκη εξειδίκευσης ώστε εξειδικευμένα προϊόντα όπως για παράδειγμα τα επενδυτικά προϊόντα να προσφέρονται στους πελάτες της Τράπεζας μόνο από εξειδικευμένους υπαλλήλους οι οποίοι γνωρίζουν καλά το συγκεκριμένο αντικείμενο.

Ακόμη παρόμοια προσέγγιση μεταξύ των 2 ερευνών υφίσταται και στο κομμάτι της πραγματοποίησης δαπανών μέσα από θεσπισμένες διαδικασίες/κανονισμούς και μέσα από την πραγματοποίηση ενδεδειγμένου ελέγχου των σχετικών εξοδολογιών. Όπως επισημάνθηκε και στην παρούσα έρευνα, αποτελεσματικός έλεγχος των δαπανών αφενός διασφαλίζει την Τράπεζα από την αποφυγή περιττών εξόδων, αφετέρου δημιουργείται η πεποίθηση (όπως επισημαίνεται και στις 2 ερευνητικές θέσεις) της μη δυνατότητας έγκρισης από τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη δαπανών οι οποίες δεν

συμβαδίζουν με τις εγκεκριμένες διαδικασίες/πολιτικές του κάθε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Παράλληλα βέβαια εντοπίζονται και διαφορές μεταξύ των 2 ερευνητικών προσεγγίσεων σε θέματα όπως η ασφαλής φύλαξη των χρηματικών διαθεσίμων και των αξιών προς είσπραξη, ή της υποχρέωσης για καθημερινή συμφωνία των Μηχανημάτων Αυτόματων Συναλλαγών (A.T.M. – A.P.S.) Όπως αναφέραμε και παραπάνω στα ερευνητικά μας συμπεράσματα, διαπιστώθηκε ότι ένα σημαντικό μέρος από τους ερωτώμενους δεν γνώριζε την ανάγκη πραγματοποίησης καθημερινών συμφωνιών και την υποχρέωση ασφαλούς φύλαξης των χρηματικών διαθεσίμων και των αξιών προς είσπραξη. Ενδεχομένως μία μελλοντική έρευνα είτε από την πλευρά της Τράπεζας, είτε και από κάποιον εξωτερικό ερευνητή που θα κατορθώσει να συλλέξει περισσότερα ερωτηματολόγια να κάνει μία πιο επισταμένη έρευνα ως προς τα ερωτήματα αυτά.

Επίσης από την σύγκριση των αποτελεσμάτων με την ερευνητική προσπάθεια του κου. Γιώγου Χρήστου (Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις και η πρακτική εφαρμογή του, Πανεπιστήμιο Πειραιά, 2006) παρατηρούμε ότι και σε εκείνη την έρευνα η εμπειρική προσέγγιση κατέδειξε τη θετική συνεργασία της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου με άλλες Μονάδες μέσω της αναλυτικής πληροφόρησης για τους πραγματοποιούμενους ελέγχους, τις προτεινόμενες λύσεις και της άσκησης του συμβουλευτικού ρόλου του Εσωτερικού Ελέγχου.

Συνεπώς θα τολμούσαμε να πούμε ότι κοινή συνισταμένη μεταξύ της παρούσας έρευνας και της έρευνας του κου. Γιώγου είναι ότι ο Εσωτερικός Έλεγχος, εφόσον του παρέχεται βέβαια η σχετική δυνατότητα, δύναται μέσα από τη συστηματική διαβούλευση και τη δημιουργία εμπεριστατωμένων προτάσεων να αποτελεί ένα «άτυπο» μέλος της Διοίκησης.

3.5 Ανακεφαλαίωση

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας που διενεργήθηκε σε μερίδα εργαζομένων του Ομίλου Πειραιώς αναφορικά με τη χρησιμότητα της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και στη δημιουργία από αυτήν ενός πλαισίου για ην ασφαλέστερη, αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση των κύριων εργασιών του Οργανισμού.

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης μελέτης θα λέγαμε ότι αποτυπώνεται ο συμβουλευτικός ρόλος της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου τόσο ως προς τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη, όσο και στο πιο χαμηλόβαθμο στελεχιακό δυναμικό του Ομίλου. Αποτυπώνεται η εμπέδωση της αναγκαιότητας τήρησης του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου που διέπει τον Οργανισμό, προς αποφυγή επιβολής εποπτικών προστίμων και άλλων ανεπιθύμητων παρενεργειών. Επίσης θα μπορούσε να σημειωθεί ως αποφασιστική η συμβολή του Εσωτερικού Ελέγχου στην ορθή διαχείριση των δαπανών και ως εκ τούτου στην αποφυγή δημιουργίας περιττών εξόδων που ενδεχομένως να προκαλούσαν τη δημιουργία ζημιών στα οικονομικά αποτελέσματα του Ομίλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:

ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

4.1 Εισαγωγή

Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου (εν προκειμένω της Τράπεζας Πειραιώς που αποτέλεσε τη μελέτη περίπτωσης της παρούσας ερευνητικής εργασίας) για να λειτουργεί ορθά και αποτελεσματικά δεν μπορεί να αποκλίνει από τη βασική αρχή λειτουργίας της, όπως αυτή έχει οριστεί από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών ότι αποτελεί μία ανεξάρτητη, συμβουλευτική και διασφαλιστική λειτουργία, που στόχο έχει να προσθέτει αξία στον Οργανισμό.

Επιπλέον το ζητούμενο είναι, πέραν του αν η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου ασκεί αποτελεσματικά το ρόλο της, να διασφαλίζεται ότι ο ρόλος της αυτός έχει γίνει κατανοητός από όλες τις συνεργαζόμενες με αυτή Μονάδες, ώστε να επιτυγχάνονται ευκολότερα και επιτυχέστερα τα καθήκοντά της και οι στόχοι που της έχουν τεθεί.

Οπότε σαν κατακλείδα της διεξαχθείσας ερευνητικής προσπάθειας θα μπορούσε να γίνει μία σύνοψη των βασικών συμπερασμάτων που προέκυψαν, καθώς επίσης και των προτάσεων που θα μπορούσαν να διατυπωθούν προς τους μελλοντικούς ερευνητές και τα σημεία που ενδεχομένως θα έπρεπε αυτοί να επικεντρωθούν.

4.2 Επίμετρο

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της πραγματοποιηθείσας μελέτης μπορούμε να επικεντρωθούμε στα εξής στοιχεία:

α) Ο Εσωτερικός Έλεγχος στον Όμιλο Πειραιώς αποτελεί μία κατά βάση ανεξάρτητη, αμερόληπτη και αντικειμενική λειτουργία σύμφωνα και με τον βασικό ορισμό του Εσωτερικού Ελέγχου που έχει δοθεί από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών. Επιπρόσθετα ο βαθμός της οργανωτικής ανεξαρτησίας του Εσωτερικού Ελέγχου από τις υπόλοιπες Επιχειρησιακές Μονάδες και η διασφάλιση της αντικειμενικότητας των εσωτερικών ελεγκτών μέσω της απευθείας αναφοράς και πρόσβασής τους στη Διοίκηση του Ομίλου, διασφαλίζει την αποτελεσματικότερη

λειτουργία τόσο της ίδιας της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου όσο και του Ομίλου γενικότερα.

β) Προκύπτει ότι είναι απαραίτητη η περαιτέρω καλλιέργεια μίας αγαστής συνεργασίας της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου με τις Διευθύνσεις Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης του Ομίλου, με σκοπό τον πιο έγκαιρο εντοπισμό των κινδύνων και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή τους, ώστε να προλαμβάνονται οι όποιες οικονομικές επιπτώσεις από τυχόν δυσλειτουργίες ή/και η αποφυγή προστίμων από τις εποπτικές αρχές.

γ) Χρειάζεται να γίνει καλύτερη εμπέδωση του ρόλου του Εσωτερικού Ελέγχου στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ως προς το ότι ο έλεγχος επί της ουσίας δεν αποτελεί ένα «αναγκαίο κακό», μία διαδικασία την οποία οι υπάλληλοι θα πρέπει να υποστούν, ούτε οι υπάλληλοι οι οποίοι εργάζονται στον τομέα του ελέγχου πρέπει να θεωρούνται απλά και μόνο ως οι «κακοί» οι οποίοι έρχονται μόνο για να επιβάλλουν τιμωρίες και να προβούν σε επιπλήξεις. Αντιθέτως ο Εσωτερικός Έλεγχος οφείλει και πρέπει να αποτελεί ένα συμβουλευτικό όργανο που συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη του Οργανισμού και στη βελτίωση της ποιότητας της εταιρικής διακυβέρνησης.

4.3 Προτάσεις περαιτέρω έρευνας

Λαμβάνοντας υπόψιν τις ιδιαιτερότητες και τους περιορισμούς της έρευνας που διενεργήθηκε (μικρός αριθμός ληφθέντων ερωτηματολογίων, που δεν κάλυπταν το σύνολο των οργανικών Μονάδων του Ομίλου Πειραιώς, χρησιμοποίηση βολικής δειγματοληψίας) σημειώνεται σκόπιμο να ληφθούν υπόψιν τα εξής:

α) Η παρούσα έρευνα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σαν βάση για έναν μελλοντικό ερευνητή ο οποίος ενδεχομένως να θέλει να εστιάσει στο βαθμό της συμβολής του Εσωτερικού Ελέγχου στην επίτευξη αποτελεσματικής Εταιρικής Διακυβέρνησης του Ομίλου τόσο ως προς το προσωπικό του όσο και ως προς τους μετόχους του αλλά και τους συνεργαζόμενους τρίτους (πελάτες, προμηθευτές, πιστωτές κ.λπ.). Επίσης σκόπιμο θα ήταν να τεθούν και άλλα ερωτήματα σε μία μελλοντική έρευνα που θα είχαν να κάνουν με την καλλιέργεια του τρίπτυχου ESG (Environmental, Social, Governance) που ήδη έχει αναπτυχθεί από μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες του εξωτερικού. Δηλαδή κατά πόσον η μεγέθυνση και η επίτευξη κερδοφορίας στον χρηματοπιστωτικό τομέα συνδυάζονται με τον σεβασμό στο περιβάλλον, τη

χρηματοδότηση επιχειρήσεων που έχουν ως στόχο την ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών, την αιεφόρο ανάπτυξη κ.α.

β) Ένας ακόμη τομέας στον οποίο θα μπορούσαν τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας να χρησιμοποιηθούν περαιτέρω, λαμβανομένης και της τρέχουσας συγκυρίας λόγω της πανδημίας, είναι η ανάπτυξη των απαιτούμενων συστημάτων εσωτερικού ελέγχου σε ένα κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο εργασίας (work from home), με τρόπο ώστε αφενός να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ασφάλη και με ομαλό τρόπο διεκπεραίωση των εργασιών κάθε Οργανωτικής Μονάδας και αφετέρου να μην δημιουργούνται προσκόμματα ή άλλης μορφής δυσκολίες που θα δημιουργούν προβλήματα στο «επιχειρείν» του Ομίλου Πειραιώς.

4.4 Ανακεφαλαίωση

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας θα λέγαμε ότι αποτυπώνεται ο ιδιαίτερα σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει ο Εσωτερικός Έλεγχος μέσα στον Οργανισμό αλλά και η συμβολή του στην ανάπτυξη των κατάλληλων συστημάτων εσωτερικού ελέγχου (internal controls), ώστε να διασφαλίζονται τόσο οι ίδιοι οι εργαζόμενοι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, όσο και η εταιρική φήμη και πελατεία του Οργανισμού. Τονίζεται η ανάγκη πραγματοποίησης μιας περαιτέρω έρευνας με τη συμμετοχή μεγαλύτερου πλήθους εργαζομένων που θα εστιάζει περισσότερο σε θέματα διαδικτυακών απατών, ελέγχου πληροφοριακών συστημάτων και βελτίωσης της ποιότητας της εταιρικής διακυβέρνησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α:
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ερωτηματολόγιο

Δημογραφικά Στοιχεία

1. Φύλο

- Άνδρας Γυναίκα

2. Ηλικία

- 18-29 30-39 40-49 50 & άνω

3. Οικογενειακή κατάσταση

- Άγαμος Έγγαμος Χήρος Διαζευγμένος Σύμφωνο Συμβίωσης

4. Σχέση Εργασίας

- Μόνιμος Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου

5. Προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς

- 1-3 έτη 4-10 έτη 11-20 έτη 21 έτη & άνω

6. Σπουδές

A. Λύκειο

B. Πανεπιστήμιο/ ΤΕΙ

Γ. Μεταπτυχιακό

Δ. Διδακτορικό

7. Θέση στο Κατάστημα/Κεντρική Μονάδα

- Υπάλληλος Προϊστάμενος Διευθυντής

1. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί μία ανεξάρτητη και αμερόληπτη διαδικασία?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

2. Σε ποιο βαθμό έχετε παρατηρήσει την ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

3. Υπάρχει εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το

Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σας?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

4. Σε περίπτωση ύπαρξης μόνιμων θέσεων εσωτερικών ελεγκτών εντός του Οργανισμού/Θυγατρικής Εταιρείας του Ομίλου, διασφαλίζεται η ανεξαρτησία αυτών και η ύπαρξη καναλιού επικοινωνίας προς τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

5. Ο εσωτερικός ελεγκτής έχει πρόσβαση σε όλα τα στοιχεία, αρχεία και πληροφορίες που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της εργασίας του?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

6. Υπάρχει καταμερισμός εργασιών μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και εξειδίκευσή τους ανά ελεγχόμενο τομέα δραστηριοτήτων του Ομίλου?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

7. Υπάρχουν ελεγκτικές οδηγίες και διαδικασίες ανάλογα με το βαθμό κινδύνου που εμφανίζει η ελεγχόμενη Κεντρική Μονάδα/Κατάστημα?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

8. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πραγματοποιούν γενικούς ελέγχους?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

9. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πραγματοποιούν ελέγχους επικεντρωμένους σε ειδικά θέματα και υπηρεσίες?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

10.Είναι σαφής, συγκεκριμένος και καθορισμένος ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

11.Πραγματοποιείται έλεγχος αν η έγκριση/εξουσιοδότηση επί μίας συναλλαγής έχει πραγματοποιηθεί από αναρμόδιο υπάλληλο?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

12.Υπάρχει σύστημα εσωτερικού ελέγχου/ανάπτυξης δικλίδων ασφαλείας που να εμποδίζει την πραγματοποίηση παράνομων συναλλαγών?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

13.Σε ποιο βαθμό μπορεί το σύστημα εσωτερικού ελέγχου με τις ασφαλιστικές δικλίδες που αναπτύσσει να αποτρέπει την τέλεση παράνομων ή παράτυπων ενεργειών?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

14.Το προσωπικό της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου είναι επαρκώς καταρτισμένο και εξειδικευμένο?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

15.Οι εσωτερικοί ελεγκτές εκπαιδεύονται πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού ευρημάτων?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

16.Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου λειτουργεί αποτελεσματικά όσον αφορά τον εντοπισμό ευρημάτων και την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

17.Υπάρχει συνεργασία μεταξύ της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και των υπολοίπων Μονάδων/Τμημάτων της Τράπεζας?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

18. Σε ποιο βαθμό υπάρχει έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

19.Ελέγχονται σε καθημερινή βάση από τα αρμόδια στελέχη οι προβλεπόμενες ελεγκτικές καταστάσεις?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

20.Πραγματοποιείται έλεγχος σε καθημερινή βάση των χρηματικών διαθεσίμων της εκάστοτε Μονάδας από το αρμόδιο στέλεχος?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

21.Μετά την πραγματοποίηση της ημερήσιας συμφωνίας τα χρηματικά διαθέσιμα φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος με χρονοκαθυστέρηση και πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένους λειτουργούς?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

22.Πραγματοποιείται στις προβλεπόμενες ημερομηνίες έλεγχος της συμφωνίας των μηχανημάτων αυτόματων συναλλαγών (A.T.M. – A.P.S) από αρμόδιο στέλεχος?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

23.Πραγματοποιούνται τακτικοί έλεγχοι επί των Διευθύνσεων χορήγησης δανείων (προσωπικών/καταναλωτικών/στεγαστικών δανείων, επιχειρηματικών δανείων κ.λπ.)?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

24.Ελέγχονται από τα αρμόδια στελέχη τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση χορήγησης ενός δανείου?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

25.Συλλέγονται τα κατά περίπτωση απαιτούμενα δικαιολογητικά κατά τη διαδικασία έναρξης συναλλακτικής σχέσης με πελάτη?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

26.Η λήψη και διαβίβαση εντολών επενδυτικού χαρτοφυλακίου πραγματοποιείται μόνο από πιστοποιημένα για το σκοπό αυτό στελέχη και με τη χρησιμοποίηση των προσωπικών τους κωδικών?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

27.Υπάρχει φύλαξη των αξιών προς είσπραξη (καρνέ επιταγών πελατών, ενεχυριασμών επιταγών, συναλλαγματικών) σε πυρασφαλή φοριαμό με πρόσβαση μόνο από εξουσιοδοτημένα γι' αυτό στελέχη?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

28.Έχουν θεσπιστεί διαδικασίες αναφορικά με την αποτελεσματική διαχείριση δαπανών και εξόδων των Οργανωτικών Μονάδων του Ομίλου?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

29.Σε ποιο βαθμό οι θεσπισμένες διαδικασίες αποτρέπουν τη δημιουργία περιττών δαπανών και εξόδων?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

30.Τα έξοδα/δαπάνες συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά προκειμένου να αιτιολογείται επαρκώς η πραγματοποίησή τους?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

31.Υπάρχει σαφής προσδιορισμός των καθηκόντων/αρμοδιοτήτων των Προϊσταμένων/Διευθυντικών Στελεχών του Ομίλου?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

32.Πιστεύετε ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποτρέπει την υπερβολική συγκέντρωση εξουσιών σε ένα πρόσωπο ή σε μία μικρή ομάδα ατόμων?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

33.Έχουν διαπιστωθεί μέσα από τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων περιπτώσεις τραπεζικών απατών υπαλλήλων της Τράπεζας?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

34.Εάν ναι, έχουν ακολουθηθεί οι ανάλογες πειθαρχικές επιπτώσεις για τους υπαλλήλους αυτούς?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

35.Υφίσταται Ειδική Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου και εξακρίβωσης διαδικτυακών τραπεζικών απατών?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

36.Γνωρίζετε περιπτώσεις εντοπισμού διαδικτυακής τραπεζικής απάτης?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

37.Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα συστήματα/δικλείδες εσωτερικού ελέγχου μπορούν να προσπελαστούν?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

38.Πραγματοποιείται σε τακτική βάση έλεγχος ασφάλειας των χρησιμοποιούμενων πληροφοριακών συστημάτων της Τράπεζας?

Ναι Όχι Δεν γνωρίζω

39.Τα ευρήματα των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων τακτοποιούνται εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα Πολύ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β:
ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ (CORRELATIONS)

Πίνακας ΠΒ.1
Συσχετίσεις (Correlations)

		Correlations					Θέση στο Κατάστημα/Κεντρική Μονάδα
		Φύλο	Ηλικία	Προϋπηρεσία στον Όμιλο Πειραιώς	Σπουδές		
1. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί μία ανεξάρτητη και αμερόληπτη διαδικασία?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,046 ,741 55	,042 ,763 55	-,003 ,980 55	-,112 ,422 54	,060 ,662 55	
2. Σε ποιο βαθμό έχετε παρατηρήσει την ύπαρξη προσωπικών/φιλικών σχέσεων μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχόμενων υπαλλήλων?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,042 ,760 55	-,107 ,438 55	,066 ,632 55	,380** ,005 54	-,090 ,515 55	
3. Υπάρχει εναλλαγή (rotation) μεταξύ των ελεγκτών που επιθεωρούν το Κατάστημα/τη Διεύθυνσή σας?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,063 ,647 55	-,180 ,189 55	-,377** ,005 55	-,421** ,002 54	,061 ,656 55	
4. Σε περίπτωση ύπαρξης μόνιμων θέσεων εσωτερικών ελεγκτών εντός του Ομίλου, διασφαλίζεται η ανεξαρτησία αυτών	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,096 ,485 55	0,000 1,000 55	,190 ,165 55	,024 ,864 54	,017 ,904 55	
5. Ο εσωτερικός ελεγκτής έχει πρόσβαση σε όλα τα στοιχεία, αρχεία και πληροφορίες που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της εργασίας του?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,225 ,098 55	-,044 ,749 55	,050 ,717 55	-,002 ,990 54	,265 ,051 55	
6. Υπάρχει καταμερισμός εργασιών μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και εξειδίκευσή τους ανά ελεγχόμενο τομέα δραστηριοτήτων του Ομίλου?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,125 ,364 55	,091 ,509 55	-,053 ,700 55	-,288* ,035 54	,101 ,463 55	
10. Είναι σαφής, συγκεκριμένος και καθορισμένος ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,166 ,226 55	,049 ,722 55	,171 ,212 55	-,163 ,240 54	,031 ,821 55	
13. Σε ποιο βαθμό μπορεί το σύστημα Ε.Ε. με τις ασφαλιστικές δικλίδες που αναπτύσσει να αποτρέψει την τέλεση παράνομων ή παράτυπων ενεργειών?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,168 ,221 55	0,000 1,000 55	-,058 ,672 55	-,094 ,499 54	,012 ,932 55	
14. Το προσωπικό της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου είναι επαρκώς καταρτισμένο και εξειδικευμένο?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,140 ,308 55	-,167 ,224 55	-,200 ,144 55	-,102 ,461 54	-,023 ,866 55	

15. Οι εσωτερικοί ελεγκτές εκπαιδεύονται πάνω σε θέματα ελέγχου και εντοπισμού ευρημάτων?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,038 ,781 55	-,044 ,751 55	-,171 ,211 55	-,205 ,138 54	,143 ,296 55
16. Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου λειτουργεί αποτελεσματικά όσον αφορά τον εντοπισμό ευρημάτων και την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,034 ,803 55	0,000 1,000 55	-,109 ,429 55	-,125 ,366 54	,056 ,686 55
17. Υπάρχει συνεργασία μεταξύ της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και των υπολοίπων Μονάδων/Τμημάτων της Τράπεζας?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,043 ,753 55	,135 ,327 55	,157 ,253 55	-,149 ,283 54	,172 ,210 55
18. Σε ποιο βαθμό υπάρχει έλεγχος συναλλαγών ασυνήθιστου ποσού ή συχνότητας?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,138 ,316 55	-,115 ,401 55	-,284* ,036 55	-,184 ,184 54	,235 ,084 55
29. Σε ποιο βαθμό οι θεσπισμένες διαδικασίες αποτρέπουν τη δημιουργία περιττών δαπανών και εξόδων?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,086 ,533 55	,155 ,259 55	-,077 ,577 55	-,258 ,059 54	,323* ,016 55
31. Υπάρχει σαφής προσδιορισμός των καθηκόντων/αρμοδιοτήτων των Προϊσταμένων/Διευθυντικών Στελεχών του Ομίλου?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,019 ,890 55	,038 ,784 55	,090 ,514 55	-,138 ,321 54	,204 ,135 55
32. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι το σύστημα Ε.Ε. αποτρέπει την υπερβολική συγκέντρωση εξουσιών σε ένα πρόσωπο ή σε μία μικρή ομάδα ατόμων?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,023 ,867 55	0,000 1,000 55	-,014 ,921 55	-,058 ,677 54	,142 ,300 55
37. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα συστήματα/δικλείδες εσωτερικού ελέγχου μπορούν να προσπελαστούν?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,069 ,619 55	-,251 ,064 55	-,019 ,889 55	,246 ,073 54	-,193 ,158 55
39. Σε ποιο βαθμό τα ευρήματα των ελέγχων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων τακτοποιούνται εντός των προβλεπόμενων...?	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,085 ,543 54	-,049 ,723 54	-,085 ,541 54	-,093 ,510 53	,345* ,011 54

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ:
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΛΑΝΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

**ΕΤΗΣΙΟ ΠΛΑΝΟ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ASSET MANAGEMENT
Α.Ε.Δ.Α.Κ.**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....
ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΜΠΛΑΝΤΟΣ (AUDIT UNIVERSE).....
ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΚΥΚΛΟΥ (AUDIT CYCLE).....
ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ.....
ΕΤΗΣΙΟ ΠΛΑΝΟ ΕΛΕΓΧΟΥ 2020.....

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το υπόμνημα αυτό αναλύει τον προτεινόμενο προγραμματισμό έργων του Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου της εταιρείας Πειραιώς Α.Ε.Δ.Α.Κ., εταιρείας του Ομίλου Πειραιώς, για την περίοδο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου 2020.

Σκοπός της κατάρτισης του προγραμματισμού είναι να καθοριστούν οι έλεγχοι που θα πραγματοποιηθούν στην Εταιρεία τη συγκεκριμένη περίοδο και να διασφαλιστεί η πλέον αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των ελεγκτικών πόρων.

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ (AUDITUNIVERSE)

Ένα από τα βασικά στοιχεία στα οποία στηρίζεται η ανάπτυξη ενός προγράμματος διενέργειας έργων εσωτερικού ελέγχου είναι ο καθορισμός του ελεγκτικού σύμπαντος (audit universe).

Το ελεγκτικό σύμπαν είναι το σύνολο των δραστηριοτήτων της Εταιρείας που αποτελούν αντικείμενο διενέργειας έργων Εσωτερικού Ελέγχου. Βασικό στόχο των ελέγχων αποτελεί η διαμόρφωση αντικειμενικής, ανεξάρτητης και τεκμηριωμένης άποψης για την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Εταιρείας, σύμφωνα με τις Αποφάσεις της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς 2/452/1.11.2007, 15/633/20.12.2012 & 1/808/7.2.2018.

Συνοπτικά το ελεγκτικό σύμπαν το οποίο καλείται να καλύψει το Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου περιλαμβάνει το σύνολο των πολιτικών, διαδικασιών και ελεγκτικών μηχανισμών που έχουν θεσπιστεί από τη Διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας και καλύπτουν όλες τις δραστηριότητες αυτής.

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΚΥΚΛΟΥ (AUDIT CYCLE)

Ο ελεγκτικός κύκλος καθορίζει το χρονικό εύρος μέσα στο οποίο το Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου καλείται να έχει ολοκληρώσει τον έλεγχο όλων των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στο ελεγκτικό σύμπαν σύμφωνα με τη συχνότητα που προσδιορίζεται ανά βαθμό κινδύνου.

Σύμφωνα με την εγκεκριμένη πολιτική της Εταιρείας και λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των εργασιών, το μέγεθος και τις ανάγκες αυτής, προτείνεται η υιοθέτηση τριετούς ελεγκτικού κύκλου ελέγχου.

Κατά τη διάρκεια του ελεγκτικού κύκλου πρέπει:

- Όλες οι λειτουργίες της Α.Ε.Δ.Α.Κ, κατά σειρά ιεράρχησης να ελέγχονται με συχνότητα ανάλογη της εκτίμησης κινδύνου που ενέχεται σε κάθε μια.
- Οι έλεγχοι που προβλέπονται από τη Νομοθεσία και το Κανονιστικό Πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της Εταιρείας να διενεργούνται με την προβλεπόμενη συχνότητα.

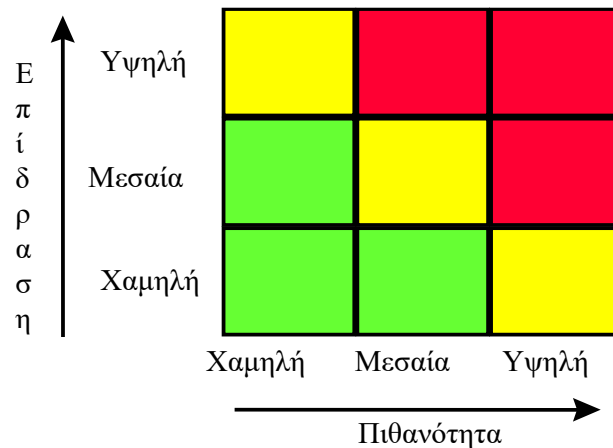
ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Η ιεράρχηση των ελεγκτικών αναγκών και ο καθορισμός της συχνότητας των διενεργούμενων ελέγχων σε κάθε δραστηριότητα της Εταιρείας, προϋποθέτουν τη διενέργεια εκτίμησης των ενεχόμενων κινδύνων.

Η εκτίμηση των κινδύνων, προκειμένου να αναπτυχθεί το ετήσιο πλάνο ελέγχου για την περίοδο Ιανουαρίου – Δεκεμβρίου 2020, βασίστηκε στην επισκόπηση του Κανονισμού Λειτουργίας, των διαδικασιών της Εταιρείας και την εμπειρία των στελεχών του Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου από τα αποτελέσματα προηγούμενων ελεγκτικών έργων.

Ο καθορισμός του βαθμού κινδύνου σε κάθε Λειτουργία/ Δραστηριότητα της Εταιρείας έγινε λαμβάνοντας υπόψη:

- τη σημαντικότητα της επίδρασης που θα είχε ο συγκεκριμένος κίνδυνος στην Εταιρεία σε περίπτωση εμφάνισής του, και
- την πιθανότητα να εμφανισθεί ο εν λόγω κίνδυνος.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ		
ΥΨΗΛΗ	ΜΕΣΑΙΑ	ΧΑΜΗΛΗ
●	●	●

Στον επόμενο πίνακα Ι παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης αξιολόγησης σε επίπεδο λειτουργιών της εταιρίας.

Πίνακας ΠΓ.1

Αποτελέσματα αξιολόγησης βασικών λειτουργιών Μονάδας

ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ		
ΥΨΗΛΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΜΕΣΑΙΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΧΑΜΗΛΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων ☐ Αποτίμηση Αμοιβαίων Κεφαλαίων ☐ Διαχείριση Θεσμικών & Ιδιωτικών Χαρτοφυλακίων ☐ Διαχείριση Κινδύνων (Risk Management) 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Εξυπηρέτηση Μεριδιούχων & Μετασυναλλακτική Ενημέρωσή τους. ☐ MIS & Business Administration ☐ Business Development & Marketing ☐ Αναφορές στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ☐ Κανονιστική Συμμόρφωση (Compliance) ☐ Εταιρική Διακυβέρνηση ☐ Συστήματα πληροφορικής & Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων (GDPR) ☐ Διεκπεραίωση & Εκκαθάριση Συναλλαγών 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Ταμείο Μετρητών Εταιρείας ☐ Λογαριασμοί Όψεως Εταιρείας ☐ Διοικητικά έξοδα, Προμήθειες Διαχείρισης & Θεματοφυλακής ☐ Ανθρώπινο Δυναμικό ☐ Εργασίες Λογιστηρίου

ΕΤΗΣΙΟ ΠΛΑΝΟ ΕΛΕΓΧΟΥ 2020

Προκειμένου να αναπτυχθεί το Ετήσιο Πλάνο Ελέγχου 2020 λήφθηκαν υπόψη τα ακόλουθα:

- οι στρατηγικοί στόχοι της Εταιρείας, ο επιχειρησιακός σχεδιασμός και οι προσδοκίες της Διοίκησης,
- η οργανωτική δομή της Εταιρείας,
- η υποχρέωση διενέργειας συγκεκριμένων ελέγχων που απορρέουν από το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπουν τη λειτουργία της Εταιρείας,
- τα αποτελέσματα αξιολόγησης κινδύνων σε επίπεδο λειτουργίας της Εταιρείας,
- την υπάρχουσα στελέχωση του εσωτερικού ελέγχου στην Πειραιώς ΑΕΔΑΚ.

Συμπληρωματικά σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με την πολιτική της Εταιρείας οι παρακάτω περιοχές ελέγχονται σε ετήσια βάση, ανεξαρτήτως των αποτελεσμάτων των ελέγχων των προηγούμενων ετών:

- Κανονιστική Συμμόρφωση
- Διαχείριση Κινδύνων
- Εταιρική Διακυβέρνηση

Βασιζόμενοι στην εμπειρία από τη διενέργεια αντίστοιχων ελέγχων τα προηγούμενα έτη, προβήκαμε στην εκτίμηση των απαιτούμενων ανθρωποημερών για τη διενέργεια των συγκεκριμένων ελέγχων ανά περιοχή ελέγχου και καταρτίσαμε το αναλυτικό ετήσιο πλάνο ελέγχου, το οποίο παρουσιάζεται στον παρακάτω Πίνακα II:

Πίνακας ΠΓ.2

Αναλυτικό Ετήσιο Πλάνο Ελέγχου σε επίπεδο Βασικής Λειτουργίας

Βασική Λειτουργία	Αρμόδιο Τμήμα	Ανθρωποημέρες
		(Σύνολο 210)
Αποτίμηση Αμοιβαίων Κεφαλαίων	Διεύθυνση Λειτουργιών, Τμήμα Αποτίμησης	40
Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων	Διεύθυνση Επενδύσεων	25
Διαχείριση Θεσμικών & Ιδιωτικών Χαρτοφυλακίων	Διεύθυνση Επενδύσεων	25
Διεκπεραίωση & Εκκαθάριση Συναλλαγών	Διεύθυνση Λειτουργιών/Τμήμα Διεκπεραίωσης & Εκκαθάρισης Συναλλαγών	20
Διαχείριση Κινδύνων	Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων	20
Κανονιστική Συμμόρφωση	Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης	20
Κλάδος MIS & BA	Μονάδα MIS & BA	20
Αναφορές στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς	Διοίκηση Εταιρείας	10
Εταιρική Διακυβέρνηση	Διοίκηση Εταιρείας	10
Ταμείο Μετρητών Εταιρείας & Λογαριασμοί Όψεως Εταιρείας	Λογιστήριο Εταιρείας	10
Επανελέγχος ευρημάτων		5
Τακτικές Αναφορές (Reporting)	Διοίκηση Εταιρείας	5

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ:
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΓΙΑ ΤΟΝ
ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΑΠΑΤΗΣ

Inquiries of Management

We made inquiries of the following management personnel:

Name	Title	Location
XXXXXXXX XXXXXXXXX	Πρόεδρος Δ.Σ. & Διευθύνων Σύμβουλος	Βασιλίσσης Σοφίας 94 & Κερασούντος 1, Αθήνα
XXXXXXXX XXXXXXXXX	Αντιπρόεδρος Δ.Σ. & Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος	Βασιλίσσης Σοφίας 94 & Κερασούντος 1, Αθήνα

General

What is management's assessment of the risk that the financial statements may be materially misstated due to fraud? What is the nature, extent, and frequency of such assessments?

Για την προστασία και διασφάλιση έναντι του κινδύνου οι Οικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας να είναι ουσιωδώς λανθασμένες λόγω απάτης, η Εταιρεία λειτουργεί εντός ενός πλαισίου διαδικασιών που περιλαμβάνει εκτενείς ελέγχους και δικλείδες ασφαλείας ώστε να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα επέλευσης του κινδύνου αυτού.

Η Μονάδα Οικονομικών Υπηρεσιών είναι υπεύθυνη για τον προγραμματισμό, συντονισμό και έλεγχο της οικονομικής υποστήριξης και ορθής λογιστικής απεικόνισης των εργασιών της Εταιρείας και ιδιαίτερα για την παρακολούθηση των πληρωμών, εισπράξεων και υποχρεώσεων προς προμηθευτές και πιστωτές καθώς και για την επιμέλεια όλων των φορολογικών υποχρεώσεων και γενικά όλων των υποχρεώσεων της Εταιρείας προς το Δημόσιο, τα Ασφαλιστικά Ταμεία, τα Επιμελητήρια και τις Εποπτικές Αρχές.

Οι λογιστικές εγγραφές τηρούνται σε μηχανογραφικό σύστημα όπου ανιχνεύονται τα στοιχεία των καταχωρήσεων και των τυχόν αλλαγών (audit trails).

Ανεξάρτητη εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών ελέγχει τις Οικονομικές Καταστάσεις.

Οι Οικονομικές Καταστάσεις υποβάλλονται προς έγκριση στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας και εν συνεχεία υποβάλλονται στην Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας απαρτίζεται από ικανά στελέχη που πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας, τα οποία καθορίζουν την γενική πολιτική και στρατηγική που ακολουθεί η Εταιρεία, και την προσαρμόζουν ανάλογα με τις οικονομικές, θεσμικές και επιχειρηματικές συνθήκες που επικρατούν. Αντιστοίχων προσόντων είναι και τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη της Εταιρείας.

Does management have knowledge of actual, suspected, or alleged fraud affecting the entity?

Δεν έχουν περιέλθει σε γνώση της Διοίκησης περιπτώσεις απάτης ή/και υποψίας απάτης που να αφορούν την Εταιρεία.

Management's process

What is management's process for identifying and responding to the risks of fraud in the entity?

Η Εταιρεία έχει θεσπίσει επαρκείς ρυθμίσεις και διαδικασίες και έχει υιοθετήσει κατάλληλα συστήματα αναφορικά με τον διαχωρισμό καθηκόντων, την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων και την αντιμετώπιση κινδύνων στους οποίους εκτίθεται, στο πλαίσιο δε αυτό έχει δημιουργήσει ανεξάρτητα τμήματα:

- α) Εσωτερικού Ελέγχου
- β) Κανονιστικής Συμμόρφωσης &
- γ) Διαχείρισης Κινδύνων.

Οι εν λόγω ρυθμίσεις προβλέπουν μεταξύ άλλων:

- Ανεξαρτησία, ξεχωριστή εποπτεία και διαχωρισμό των δραστηριοτήτων των υπαλλήλων της Εταιρείας, ούτως ώστε να αποτρέπεται η ταυτόχρονη εμπλοκή των υπαλλήλων σε διαφορετικές υπηρεσίες ή δραστηριότητες,
- Διπτό έλεγχο εργασιών (four eyes principal)
- Παρακολούθηση εργασιών από Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου

Επιπρόσθετα, χρήζει αναφοράς, το γεγονός ότι, κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος έχει υιοθετηθεί και εγκριθεί από το Δ.Σ. της Εταιρείας πολιτική κατά της απάτης, στην οποία παρουσιάζονται συνοπτικά:

- η στάση της Εταιρείας κατά της απάτης, καθώς και η διάθεση ανάληψης του εν λόγω κινδύνου,
- οι βασικές αρχές που διέπουν τη διαχείριση του κινδύνου απάτης και στοχεύουν στην προστασία της φήμης της Εταιρείας και την ελαχιστοποίηση των δυνητικών της ζημιών,
- το πλαίσιο διακυβέρνησης, οι εμπλεκόμενοι ρόλοι, καθώς και οι αρμοδιότητές αναφορικά με τη διαχείριση του κινδύνου απάτης,
- οι συναφείς και εξειδικευμένες πολιτικές και διαδικασίες που στοχεύουν στην επαρκή πρόληψη, τον έγκαιρο εντοπισμό και την αποτελεσματική αντιμετώπιση του κινδύνου απάτης.

Σημειώνεται ότι η ως άνω εγκεκριμένη πολιτική της Εταιρείας βρίσκεται σε συνάφεια με την αντίστοιχη εγκεκριμένη πολιτική του Ομίλου.

What is management's process for responding to any specific risks of fraud that management has identified or that have been brought to its attention?

Εκτός της οργανωτικής της διάρθρωσης και των ρυθμίσεων που αναφέρθηκαν προηγουμένως η Εταιρεία έχει υιοθετήσει Πολιτική ανώνυμων αναφορών και καταγγελιών (whistleblowing policy) με σκοπό να ενισχύσει τα εργαλεία της για πρόληψη ή/και αποκάλυψη τυχόν απάτης καθώς και κάθε άλλης παράβασης των πολιτικών και κανονιστικών ρυθμίσεων που την διέπουν.

For account balances or disclosures for which risk of fraud is likely to exist, what is management's process for identifying and responding to these risks?

Ως ανωτέρω.

Communication to employees

What communication, if any, has management had to employees regarding its views on business practices and ethical behavior?

Η Εταιρεία έχει επικοινωνήσει στο σύνολο του προσωπικού τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας και τις Πολιτικές της που αναφέρονται ανωτέρω, ενώ έχει αναπτύξει και κώδικα συμπεριφοράς καλυπτόμενων προσώπων που οφείλει το προσωπικό να ακολουθεί. Επίσης στο πλαίσιο της ετήσιας αξιολόγησης οι υπάλληλοι της Εταιρείας έχουν τη δυνατότητα να εκφέρουν τις απόψεις τους για τα εν λόγω θέματα, καθώς και να υποβάλλουν προτάσεις για θέματα σχετικά με τις διαδικασίες που ακολουθεί η Εταιρεία.

Activities at service organizations, if any

Have the service organizations reported to the entity, or is the entity otherwise aware of, any fraud, non-compliance with laws and regulations or uncorrected misstatements attributable to the service organization's management or employees affecting the financial statements of the entity?

Δεν έχουν προκύψει τέτοιες περιπτώσεις.

Other:

Ως ανωτέρω.

INQUIRIES OF OTHERS WITHIN THE ENTITY

We made inquiries of the following entity personnel:

Name	Title	Location	Qualifications and Experience
Βλαχάκης Διονύσιος	Εσωτερικός Ελεγκτής	Βασιλίσσης Σοφίας 94 & Κερασούντος 1, Αθήνα	http://www.piraeusaedak.gr/i-etairia/etairiki-diakivernisi/ta-steleximas/

Do you have knowledge of any actual, suspected, or alleged fraud affecting the entity?

Στο πλαίσιο των εργασιών μου ως Εσωτερικός Ελεγκτής της Εταιρείας, δεν έχει έως τώρα υποπέσει στην αντίληψή μου καμία τέτοια περίπτωση.

Additional questions (may be deleted as considered appropriate)

Has management communicated to you its views on business practices and ethical behavior? If so, how?

Λόγω της θέσεως μου ως Εσωτερικός Ελεγκτής βρίσκομαι σε συχνή επικοινωνία με τα Διευθυντικά Στελέχη της Εταιρείας και μου επικοινωνούνται οι απόψεις τους για τα εν λόγω θέματα.

What are your views about the risks of fraud in the entity?

Η Εταιρεία έχει λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου τόσο με τη θέσπιση των απαραίτητων πολιτικών και διαδικασιών, όσο και με την εισαγωγή δικλείδων ασφαλείας στα μηχανογραφικά της συστήματα, με σκοπό να περιοριστεί δραστικά ο κίνδυνος απάτης.

Have you ever felt you were being asked, directed or pressured to do something illegal against the entity's code of conduct related to your position (or previous position) at the entity? Anything you felt uncomfortable with?

Όχι.

Has someone who reports to you ever expressed concerns that he/she or others have been asked or pressured to do something against the entity's code of conduct? Explain.

Στο πλαίσιο των εργασιών μου ως Εσωτερικός Ελεγκτής της Εταιρείας, δεν έχει υποπέσει στην αντίληψή μου καμία τέτοια περίπτωση.

Have you ever been asked to participate in any activity to misstate an amount in the financial statements? If yes, describe the activity you were asked to perform and identify the individual who asked you to perform that activity.

Όχι.

Other:

Ως ανωτέρω.

INQUIRIES OF THOSE CHARGED WITH GOVERNANCE

We made inquiries of the following persons charged with governance members:

Name	Title	Qualifications and Experience
XXXXXX XXXXXXXX	Διευθυντής Διεύθυνσης Επενδύσεων	http://www.piraeusaedak.gr/i-etairia/etairiki-diakivernisi/ta-stelexi-mas

Name	Title	Qualifications and Experience
XXXXXXXX XXXXXXXX	Διευθύντρια Διεύθυνσης Λειτουργιών	http://www.piraeusaedak.gr/i-etairia/etairiki-diakivernisi/ta-stelexi-mas/

Do you have knowledge of any actual, suspected or alleged fraud affecting the entity?

Στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων μου δεν έχει έως τώρα υποπέσει στην αντίληψή μου κανενός είδους απάτη.

How do you exercise oversight of (1) Management's processes for identifying and responding to the risks of fraud in the entity and (2) The internal controls that management has established to address these risks?

Διά της συμμετοχής μου στη διαμόρφωση, αξιολόγηση, παρακολούθηση, επικαιροποίηση των πολιτικών και διαδικασιών της Διεύθυνσής μου και της Εταιρείας εν γένει.

Διά της εκ του σύνεγγυς παρακολούθησης των εργασιών της Διεύθυνσης της οποίας προϊστάμαι.

Διά της χρήσης αξιόπιστων και επαρκών μηχανογραφικών εφαρμογών για τις εργασίες της Διεύθυνσής μου.

Διά των ελέγχων που διενεργούνται εντός της Διεύθυνσής μου επί διαφόρων εργασιών.

Other:

Ουδέν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε:
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

FINAL
INTERNAL AUDIT REPORT
REMUNERATION POLICY

General Assessment of the ICS	ALMOST SATISFACTORY	SATISFACTORY
		ALMOST SATISFACTORY
		REQUIRES IMPROVEMENT
		UNSATISFACTORY

Previous Assessment of the ICS	ALMOST SATISFACTORY	19/04/2019
--------------------------------	---------------------	------------

Audit Mandate	MF/03/2020
Audit Type	UNSCHEDULED
Audit Period	From 01/2019 to 12/2019
Audit Duration	From 02/2020 to 03/2020
Date of Report Issuance	26/03/2020
Findings Numbering	From 01 to 02
Auditors	Dionysios Vlachakis
Report Recipients	XXXXXX XXXXXXXX, Chairman of the BoD & CEO XXXXXX XXXXXX, Vice President & Deputy CEO

EXECUTIVE SUMMARY

1. INTRODUCTION

According to the Audit Mandate No MF/03/2020 of the Internal Audit and based on the attached terms and conditions, a review of the Piraeus Asset Management MFMC (the Company) Remuneration Policy was conducted.

2. DESCRIPTION OF THE UNIT UNDER AUDIT

The Head of MIS & BA, in her involvement in the management of human resources, payroll and remuneration practices, and the Head of Compliance & AML/CFT, under his capacity of adherence and compliance to the regulatory framework, are responsible to maintain and update the Remuneration Policy in line with the Group's Remuneration Policy and specific guidelines, as well as to comply with the applicable regulatory framework.

3. SCOPE, SAMPLE AND AUDIT LIMITATIONS

According to the Act of Bank of Greece's Governor (ΠΔΤΕ) 2650/2012, as well as the subsequent regulation of Law 4261/2014 and Article 450 of Regulation (EU) No 575/2013 and Regulation (EU) No.604 / 2014, Credit Institutions, including its subsidiaries should establish a remuneration policy, linked to its corporate governance framework, in line with their overall operations, business strategy, objectives, values and long-term interests, that promotes the right, effective management and coverage of risks undertaken or to be undertaken, discourages excessive risk-taking, and contributes to the incorporation of sound, prudent and sound management, as well as to the prevention or minimization of conflicts of interest situations. In addition, as per the Company's applicable regulatory framework (Law 4416/6.9.2016, the EU Directive 2014/91/18.3.2016 and the ESMA guidelines 2016/575/14.10.2016), Mutual Funds Management Companies should establish, implement and promote remuneration policies and practices that are consistent with sound and effective risk management in order to avoid encouraging risk-taking incompatible with its risk profile, the UCITS regulation or the articles of incorporation of those they manage.

In relation to the above, the Piraeus Bank Group has established a remuneration policy in the group's corporate governance framework, in order to strengthen the group's values and long-term interests and to discourage excessive risk-taking, and consequently the Company has incorporated as such taking into consideration its size, internal organization and nature, scope and complexity of its activities.

The conducted audit included the review of the Company's adopted Remuneration Policy and the evaluation of corporate governance arrangements, operational framework and applicable remuneration structure for the period January 01, 2019 to December 31, 2019. Specifically, it involved the assessment of the following elements:

- design alignment to the Group Remuneration policy and guidelines, other related internal procedures and the provisions of the applicable regulatory framework;
- operational effectiveness and implementation requirements in relation to fixed and variable remuneration;
- monitoring, periodic assessment and update of the remuneration policy; and

The audit procedures we performed were based on professional judgement and included interviews and inquiries with the process owners, observation of processes performed, inspection of documents, evaluation of the appropriateness of the submission activities and reporting requirements, and reconciliation with underlying records. We specifically carried out the following:

- Review of all written policies, procedures and guidelines in place, related to remuneration practices.
- Review of meeting minutes approving and authorizing the remuneration policy and its implementation, where applicable.
- Review of other remuneration related policies and procedures associated to target setting, performance evaluation and appraisal, the prudent risk management and identification and prevention of conflicts of interest.
- Review of the process in place for the identification of the staff categories and roles that have material impact on the Company's risk profile and assessment on the completeness and accuracy of the list of identified staff.
- Review of the fixed remuneration framework.
- Review of the intra-Group reporting process and assessment on the complete and accurate submission of populated models according to the Group's guidelines and the Decision of the Banking and Credit Committee (ΕΠΑΘ) 121/4/30.10.2014.

- Evaluation over the completeness and accuracy of the data disclosure of UCITS' Annual Management Report.

Due to the size of the Company and the limited number of employees, any reconciliations or recalculations performed in payroll data and head count, involved its entire personnel.

No limitations were set during our audit.

4. SIGNIFICANT FINDINGS

No high significance findings were identified during the audit.

The analytical findings (2 low significance, in Appendix I the total figures are presented) **and the recommendations, as agreed, were communicated to the responsible units in order to be implemented.**

There is one pending issue from a previous relevant audit - MF/04/2019.

MF/04/2019/01	Not clearly defined and specialized criteria for the reward of variable remuneration in the Remuneration Policy.
---------------	--

Vlachakis Dionysios
Internal Auditor
28/02/2020
Signature

APPENDIX I FINDINGS

Finding	Finding's Subject	Agreed Implementation Date
MF/03/2020/01	Lack of approval in professional travel policy by Company's BoD.	30/09/2020
MF/03/2020/02	Incorrect Data Registration in Model IB 19, concerning Bank of Greece Governor Act, 2650/2012.	30/06/2020

ΕΥΡΗΜΑΤΑ
ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΧΩΝ

Εντολή Ελέγχου	MF/03/2020
Είδος Ελέγχου	ΕΚΤΑΚΤΟΣ
Περίοδος Ελέγχου	Από 01 2019 έως 12 2019
Διάρκεια Ελέγχου	Από 02 2020 έως 03 2020
Ημερομηνία Έκδοσης	26/03/2020
Αρίθμηση Ευρημάτων	Από 01 έως 02
Αποδέκτες	XXXXXX XXXXXX, Πρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος
	XXXXX XXXXX, Αντιπρόεδρος & Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
	XXXXXXXX XXXXXXXX , Επικεφαλής MIS & BA, HR Officer

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΜΕΣΑΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΜΗΛΗΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΕΙΡΑ.....

Η έκθεση ευρημάτων ελέγχου παρουσιάζεται αναλυτικότερα στο κατωτέρω link με όνομα εγγράφου «Ευρήματα Μεσαίας & Χαμηλής Σημαντικότητας και Τακτοποιηθέντα Ευρήματα Με Χρονολογική Σειρά» ως κάτωθι υπέρ – σύνδεσμος:

[ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΜΕΣΑΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΜΗΛΗΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΕΙΡΑ.docx](#)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία:

- Βίτσιου Θ., (2012), «Εφαρμογή Εσωτερικού Ελέγχου στο Τραπεζικό Σύστημα - Καταστολή Τραπεζικής Απάτης», Τ.Ε.Ι. Σερρών, Σέρρες.
- Θανής Δ., (2016), «Ο Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις. Η μελέτη του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- Κεμεκένιδου Φωτεινή (2017), «Ο Εσωτερικός έλεγχος στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- Κολιοδήμος Δ., (2013), «Εσωτερικός Έλεγχος και Βασιλεία III: Πως ο Εσωτερικός Έλεγχος επηρεάζεται από τις ολοένα και αυξανόμενες κεφαλαιακές απαιτήσεις», Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη.
- Παντελίδης Π., Γεώργιος Δρογαλάς Γ., Βίτσιου Θ., Κεσίση Ε. (2011), «Εσωτερικός Έλεγχος και Τραπεζική Απάτη», Τ.Ε.Ι. Σερρών, Σέρρες.
- Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα (Φ.Ε.Κ. 1589/22.10.2004), Αθήνα, 2004.
- Παπακίτσου Ε. (2016), «Ο Εσωτερικός Έλεγχος των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- Κυριακόπουλος, Π., Γκόρτσος, Χ., Πάσχα, Γ., Μανωλακένα, Γ., Ανδρεάδου, Δ., Δραγγιώτης και Α., Χρυσάνθη, Χ. « Η νέα Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006 αναφορικά με τα συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου», Τράπεζα Ελλάδος, 5η έκδοση, Αθήνα, 2006.
- Λουμιώτης Β. (2007), «Βασικές Οδηγίες Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων», Σ.Ο.Λ. Α.Ε., Αθήνα.
- Λουμιώτης Β. (2011), «Ελεγκτική και επαγγελματικές ικανότητες ελεγκτών, Διαχείριση Κινδύνων και Εσωτερικός Έλεγχος», Έκδοση ΙΕΣΟΕΛ, Αθήνα.
- Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π., (2013), «Σύγχρονα θέματα ελεγκτικής και εσωτερικού ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα.
- Γκόρτσος Χ., (2011), Κεφάλαιο Ζ, σελ. 519-540 «Ρυθμιστική Παρέμβαση και Εποπτεία Χρηματοπιστωτικού Τομέα», Αθήνα.
- Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ, (2018), «Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας, Καταστατικό Εσωτερικού Ελέγχου», Αθήνα,.
- Τράπεζα Πειραιώς, (2018), «Πολιτική κατά της Απάτης», Group Risk Management, Αθήνα.
- Τράπεζα Πειραιώς (2019), «Πολιτική Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου», Κανονιστική Συμμόρφωση Ομίλου, Αθήνα.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: «Εσωτερικός Έλεγχος και Κανονιστική Συμμόρφωση Εταιριών», Φορέας: Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Αθήνα, 2018.

Το νέο πλαίσιο coso και ο έλεγχος πληροφοριακών συστημάτων, 2014, Grant Thornton, ΙΣΟΕΛ, Τεύχος 17, Αθήνα.

Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011, “Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα το 2010”, Αθήνα.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία:

Humphrey, Loft & Woods (2009), «Regulating Audit beyond the Crisis: A Critical Discussion of the EU Green Paper».

Aquino, C., Silva W., Sigolo N. και Vasarhelyi M., (2008), « Six Steps to an Effective Continuous Audit Process».

Blagica, J., Aleksandar, K. and Olivera, G. T. (2012), «Internal audit in banks in function of risk management».

Herrbach O. “Audit quality, audit behavior and psychological contract”, European Accounting Contract, published on February 2021.

Άρθρα:

Euro 2day, “Βασιλεία III: Η νέα συνθήκη μισεί τον κίνδυνο”, δημοσιεύθηκε την 8 Απριλίου 2010, [Βασιλεία III: Η νέα συνθήκη μισεί τον κίνδυνο \(euro2day.gr\)](http://euro2day.gr)

Euro2day <<Στουρνάρας: Κομβικής σημασίας για τις τράπεζες ο εσωτερικός έλεγχος>>, δημοσιεύθηκε την 2/4/2019,

[http://www.kerdos.gr/317477-στουρνάρας-κομβικής σημασίας για τις τράπεζες ο εσωτερικός έλεγχος](http://www.kerdos.gr/317477-στουρνάρας-κομβικής-σημασίας-για-τις-τράπεζες-ο-εσωτερικός-έλεγχος)

Γραφείο Τύπου ΤτΕ, Ομιλία του Διοικητή της Τραπέζης της Ελλάδος κ. Γιάννη Στουρνάρα στο Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών Ελλάδας, «1st Internal Audit Forum for Banking Sector», δημοσιεύθηκε την 1/4/2019,

<https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-typoy/anazhthsh-enhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=ecee7f74-2ffc-4e4b-99e2-4a8fb9647048>

Παντειακά Νέα «Ο εσωτερικός έλεγχος και οι τραπεζικές επιχειρήσεις», δημοσιεύθηκε την 13/8/2012,

[https://panteiakanea.wordpress.com/2012/08/13/εσωτερικός-έλεγχος-και τραπεζικές επιχειρήσεις](https://panteiakanea.wordpress.com/2012/08/13/εσωτερικός-έλεγχος-και-τραπεζικές-επιχειρήσεις)

Cfo Agenda: “Internal Audit: Ο δρόμος του ελεγκτή είναι στρωμένος με προκλήσεις”, δημοσιεύθηκε την 15/10/2008, [http://cfoagenda.gr/2nd Internal Audit Conference-o δρόμος του ελεγκτή είναι στρωμένος με προκλήσεις](http://cfoagenda.gr/2nd-Internal-Audit-Conference-o-dρόμος-του-ελεγκτή-είναι-στρωμένος-με-προκλήσεις)

Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Εγκύκλιος Αρ. 51, «Διευκρινίσεις αναφορικά με την ενσωμάτωση στην εποπτική πρακτική της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς των κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών (ESMA) της 6.7.2012 (ESMA/2012/388), ορισμένα θέματα της λειτουργίας κανονιστικής συμμόρφωσης με σκοπό την ενιαία και συνεπή εφαρμογή του άρθρου 12 του ν. 3606/2007, του άρθρου 6 της απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς υπ' αριθ. 2/452/1.11.2007 και άλλων σχετικών ρυθμίσεων», [Εγκύκλιοι Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς - HCMC](#), δημοσίευση τον Μάρτιο, 2013.

Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών, Πράξη Διοικητή Τραπεζικής Ελλάδος, [ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 2577 \(dsanet.gr\)](#) δημοσιεύθηκε την 20^η Μαρτίου 2006.

Allen Press, “AUDITING: The Effect of Networked Clients’ Importance on Audit Quality A Journal of Practice & Theory” volume 35, issue 4, 79–103, March 01, 2016.

Ιστότοποι:

Τράπεζα Πειραιώς, Έκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης & Δραστηριοτήτων 2019, Πρόσβαση Μάιος 2021, [Προφίλ Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς \(piraeusbankgroup.com\)](#)

Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου, Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, [IIAS \(https://www.hiia.gr\)](#), πρόσβαση τον Απρίλιο, 2021

International Federation of Accountants, “Standards and Setting Boards” <https://www.ifac.org>, accessed on April, 2021

Σ.Ο.Ε.Λ., Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, Λογιστών, Αθήνα, Απρίλιος 2021, <http://www.soel.gr>
<https://www.aicpa.org>, March, 2021

Global Institute of Internal Auditors, Standards and guidance, March 2021, <http://www.global.theiia.org>

Central Bank Hub overview, March, 2021, <http://www.bis.org>

Τράπεζα Πειραιώς, Εταιρική Διακυβέρνηση, Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/corporate-governance/internal-audit_system, Απρίλιος, 2021.